

Diplomová práce

Dopravní výchova v kontextu výchovy k občanství

Studijní program:

N0114A300076 Učitelství pro 2. stupeň základních škol

Studijní obory:

Občanská výchova
Zeměpis

Autor práce:

Bc. Zuzana Türke

Vedoucí práce:

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.
Katedra filosofie

Liberec 2023

Zadání diplomové práce

Dopravní výchova v kontextu výchovy k občanství

<i>Jméno a příjmení:</i>	Bc. Zuzana Türke
<i>Osobní číslo:</i>	P21000763
<i>Studijní program:</i>	N0114A300076 Učitelství pro 2. stupeň základních škol
<i>Specializace:</i>	Občanská výchova Zeměpis
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra filosofie
<i>Akademický rok:</i>	2021/2022

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce se zabývá výukou dopravní výchovy na II. stupni základních škol. Řeší problematiku zařazování dopravní výchovy i do vyšších tříd základní školy. Práce předkládá návrhy a materiály k výuce tohoto předmětu a doporučuje posílení mezipředmětových vztahů. Práce se věnuje propojení dopravní výchovy, výchovy k občanství, spolupráce s rodiči žáků a občanské společnosti. Studentka se bude řídit metodickými pokyny vedoucího práce.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

čeština

Seznam odborné literatury:

Dopravní výchova na základních školách ve školním roce 2018/2019 – Česká školní inspekce
Dopravní výchova – Petr Šulc Dopravní výchova – edice Dobrá škola Dopravní značky – Miroslav Růžek
Ve městě – Miroslav Růžek

<https://edu.ceskatelevize.cz/tema/dopravni-vychova?predmet=dopravni-vychova-a-bezpeci>

<https://www.bezpecnecesty.cz/cz/dopravni-vychova/interaktivni-dopravni-vychova>

<https://www.bezpecnecesty.cz/cz/dopravni-vychova/dopravni-vychova-ve-skolach>

<https://besip.cz/Tematicke-stranky/Dopravni-vychova-deti/Zaci-zakladnich-skol>

<https://projekty.nidv.cz/projekty/archiv-projektu-esf/149-vzdelani-a-podpora-zs-v-oblasti-zdraveho-zivotniho-stylu>

<https://www.policie.cz/clanek/literarni-a-vytvarna-soutez-s-dopravni-tematikou-841736.aspx>

Vedoucí práce:

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.
Katedra filosofie

Datum zadání práce:

3. dubna 2022

Předpokládaný termín odevzdání: 30. května 2023

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Mé poděkování patří hlavně mému manželovi, rodině a Josefu Noskovi, za to, že mě neustále podporovali a samozřejmě mému vedoucímu práce panu PaedDr. ICLic. Michalu Podzimkovi, Th.D, Ph.D. za vedení práce.

Anotace

Diplomová práce se v teoretické části zabývá důvody vzniku dopravní výchovy a jejím historickým vývojem. Dále je zde vyzdvížena potřeba vést děti ke správným návykům již od útlého věku. V práci je okrajově shrnuto i vzdělávání v mateřských školách a na 1. stupni základních škol. Hlavní část práce popisuje výuku na 2. stupni základních škol. Část je také věnována organizacím spojeným s dopravní výchovou, které působí na území České republiky. Praktická část se zaměřuje na žáka jako účastníka silničního provozu a základní znalosti pravidel, které by měl znát a umět aplikovat. V poslední kapitole jsou předloženy doporučené materiály k výuce, které jsou zpracovány jednotlivými organizacemi působícími v prostředí dopravní výchovy dětí a žáků.

Klíčová slova

Dopravní výchova, doprava, základní škola, žáci, prevence

Annotation

In the theoretical part, the diploma thesis deals with the reasons for the emergence of traffic education and its historical development. Furthermore, the need to guide children to the right habits from an early age is highlighted here. Education in kindergartens and at the first stage of elementary schools is also briefly summarized in the work. The main part of the thesis describes teaching at the second level of primary schools. A part is also dedicated to organizations associated with traffic education that operate in the territory of the Czech Republic. The practical part focuses on the student as a road traffic participant and the basic knowledge of the rules that he should know and be able to apply. In the last chapter, recommended teaching materials are presented, which are processed by individual organizations operating in the environment of traffic education for children and pupils.

Keywords

Traffic education, transport, primary school, pupils, prevention

Obsah

Seznam obrázků.....	9
Úvod.....	11
1 Teoretická část.....	12
1.1 Historie.....	13
1.2 Dopravní výchova během života	15
1.2.1 Dopravní výchova v mateřských školách.....	16
1.2.2 Dopravní výchova na 1. stupni základních škol.....	17
1.2.3 Dopravní výchova na 2. stupni základních škol.....	19
1.3 Dopravní výchova v jiných zemích Evropy	22
1.4 Organizace spojené s dopravní výchovou	24
1.4.1 BESIP	24
1.4.2 Policie ČR.....	25
1.4.3 Městská policie	25
1.4.4 Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.....	25
1.4.5 Český červený kříž	25
1.4.6 Pěšky městem	26
1.4.7 Markétina dopravní výchova.....	26
1.5 Zákon č. 361/2000 Sb.	27
2 Praktická část.....	28
2.1 Žák 2. stupně ZŠ jako účastník silničního provozu	29
2.1.1 Základní znalosti pravidel provozu na pozemních komunikacích	29
2.1.2 Základní znalosti pravidel pro chodce.....	29
2.1.3 Základní znalosti pravidel pro cyklisty	31
2.1.4 Základní znalosti pravidel spolujezdce.....	33
2.1.5 Základní znalosti pravidel dopravního značení.....	33
2.2 Materiály k výuce dopravní výchovy	34

2.2.1	BESIP	34
2.2.2	Policie ČR.....	46
2.2.3	Městská Policie.....	47
2.2.4	Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.	48
2.2.5	Český červený kříž	56
2.2.6	Pěšky městem	60
2.2.7	Markétina dopravní výchova	66
2.3	Volnočasové aktivity pro rodiče a žáky	70
	Závěr.....	72
	Seznam použitých zdrojů.....	73

Seznam obrázků

Obrázek 1: Aplikace DOPRAPKA	35
Obrázek 2: Mapa dopravních hřišť v ČR	36
Obrázek 3: Ukázka opakovacích testů	38
Obrázek 4: Ukázka z brožury (str. 63-66)	42
Obrázek 5: Ukázka z brožury (str. 67-70)	43
Obrázek 6: Ukázka z brožury (str. 71-74)	44
Obrázek 7: Ukázka z brožury (str. 75-77)	45
Obrázek 8: Policie ČR	46
Obrázek 9: Policie ČR ve školách	47
Obrázek 10: Ukázka obsahu metodické příručky k aktivitám LARP	50
Obrázek 11: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 155-156)	50
Obrázek 12: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 157-160)	51
Obrázek 13: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 161-164)	52
Obrázek 14: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 165-168)	53
Obrázek 15: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 169-172)	54
Obrázek 16: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 173-176)	55
Obrázek 17: Mladý zdravotník – úvodní stránka	56
Obrázek 18: Mladý zdravotník – První pomoc	57
Obrázek 19: Mladý zdravotník - Zajímavosti	57
Obrázek 20: Mladý zdravotník – Novinky	58
Obrázek 21: Mladý zdravotník – Hry a kvízy	58
Obrázek 22: Mladý zdravotník – Ke stažení	59
Obrázek 23: Mladý zdravotník – O nás	59
Obrázek 24: Desatero pro bezpečné cesty	60
Obrázek 25: Dobré cesty	61
Obrázek 26: Leták pro rodiče	61
Obrázek 27: Leták ŠKOLNÍ ULICE	62
Obrázek 28: BACHA DU! - Pojd'me s dětmi bezpečně 1	63
Obrázek 29: BACHA DU! - Pojd'me s dětmi bezpečně 2	64
Obrázek 30: BACHA DU! - Pojd'me s dětmi bezpečně 3	65
Obrázek 31: Pracovní listy – Čeština a angličtina	67
Obrázek 32: Pracovní list - Občanská nauka 1	67
Obrázek 33: Pracovní list – Občanská nauka 2	68

Obrázek 34: Pracovní list – Občanská nauka 3	68
Obrázek 35: Pracovní list – Občanská nauka 4	69
Obrázek 36: Pracovní list – Občanská nauka 5	69

Úvod

S rozvíjejícím se automobilovým průmyslem a dopravní infrastrukturou se zde zároveň objevují problémy s vyšší mírou nehodovosti. Tím, jak se vše postupně modernizuje a technologie se vyvíjí, tak se začal klást větší důraz na bezpečnost nejen řidičů, ale i ostatních účastníků provozu na pozemních komunikacích. V souvislosti s tím vznikla i řada institucí, které se zabývají šířením informací o nehodovosti a nejčastějších příčinách dopravních nehod.

Silniční provoz je běžnou součástí našich životů, ale stále se vyvíjí. Každý kdo se pohybuje na pozemních komunikacích by měl být stále ostražitý a nespoléhat pouze na moderní bezpečnostní technologie, které primárně slouží k omezování výskytu rizikových situací, zmírnění závažnosti dopravních nehod nebo pouze jako upozornění na blížící se nebezpečí.

Téma diplomové práce jsem zvolila Dopravní výchova v kontextu výchovy k občanství. Dnešní uspěchaná doba a velká motorizace ovlivňuje nejen motoristy, ale i ostatní účastníky silničního provozu. Jako matka pozoruji dopady elektrických dopravních prostředků na bezpečnost pohybu na chodnicích. Děti i mladiství často jezdí na elektrických koloběžkách či kolech a občas svým chováním ohrožují nejen chodce, ale i ostatní řidiče. Proto si myslím, že dopravní výchova má smysl a měl by se na ni klást větší důraz již od předškolního věku.

Nedílnou součástí této výchovy je samozřejmě rodina, která dětem vštěpuje základní návyky již od útlého věku. Nejdůležitější podíl výchovy stále přebírá škola, která má uzpůsobené vzdělávací programy tak, aby dítě během svého vývoje postupně získalo všechny potřebné návyky a naučilo se pravidla pohybu na pozemních komunikacích. S výukou se začíná již v mateřské škole, kdy v předškolním věku jsou děti nejvíce tvárné a mohou si hravou formou osvojit alespoň pár základních pravidel. Větší důraz na dopravní výchovu je kladen na základních školách, což plánuji popsat v mé práci.

Dále existuje několik mimoškolních zařízení nebo organizací, které se zaměřují na tvorbu materiálů, letáků, akcí a kampaní. Tím dostávají do povědomí společnosti a hlavně dětí, spoustu důležitých informací a hlavně i statistiky nehodovosti, které by měly přimět lidi jednat tak, aby došlo ke snižování rizikových situací a tím i počtu nehod na pozemních komunikacích.

V teoretické části budu prezentovat své poznatky o dopravní výchově v České republice, které jsem získala prostudováním uvedených zdrojů. Cílem praktické části, mé diplomové práce, je předložit souhrn dostupných metodických materiálů, které slouží k výuce dopravní výchovy v České republice.

1 Teoretická část

Dopravní výchova obsahuje rozsáhlou problematiku, která se nezabývá jen zákony, které se každý naučí. Jde také o celkové pochopení, chování a postoje, které musí člověk vynaložit, pokud chce dosáhnout zvýšení své, ale i okolní bezpečnosti a také přispět ke snížení množství dopravních nehod. Stojan uvádí, že dopravní výchova se jeví jako nejlépe použitelný nástroj prevence dopravní nehodovosti.¹ Dopravní výchova by měla obsahovat specifickou formu, do které spadá rodinná výchova, tedy rodina ale také i institucionální formu, která spadá do výchovy ve školních zařízeních. Pokud se tyto dvě formy spojí, vzniká harmonický systém, o který všichni usilujeme. Každý by si měl dokázat osvojit všechny důležité lidské poznatky, které jsou v této problematice nezbytné. Také by s nimi měl každý umět náležitě nakládat a kriticky se k nim postavit. Z toho vychází, že dopravní výchova není jen o dopravní kázni, o zamezení nehodovosti, ale především o tom, že se každý musí naučit orientovat v této moderní technologické době.

V dnešní době má motorizace stále důležitější místo a je nanejvýše potřeba, aby každý přijmul tuto dobu takovou, jaká je a co nejvíce se jí přizpůsoboval. Dopravní výchova je celoživotní proces. Je třeba ji postupně začít chápat už od útlého věku. Kdy za prvním osvojováním znalostí musí nepochybně stát rodina, která přispěje k tomu, aby mělo dítě bezpečný vstup do života v silničním provozu. Později by se měla připojit mateřská a následně základní škola, jejichž cílem by mělo být tuto problematiku dále prohlubovat a utužovat.

Cíle dopravní výchovy lze shrnout do 4 okruhů, jak uvádí Volný, které spolu vzájemně souvisejí a zároveň se také i prolínají. Jde o:

- vnější podmínky silničního provozu,
- účastníky silničního provozu,
- pravidla silničního provozu,
- zručnost a taktiku pohybu v silničním provozu.²

U žáků vyšších tříd základní školy se předpokládá, že znají základní principy pohybu na pozemní komunikaci, dodržují je a počínají si zodpovědně. Ale i přesto stále narůstá počet

---

¹ STOJAN, Mojmir et al. *Škola a zdraví 21, aktuální otázky dopravní výchovy*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5125-6. S.23.

² VOLNÝ, Josef. *Didaktika dopravní výchovy na 1. stupni základní školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, 1. vyd. S.12.

usmrcených, či velmi těžce zraněných účastníků silničního provozu v České republice (ČR). Je to bráno jako jeden z nejzávažnějších problémů bezpečnosti na pozemních komunikacích v ČR. Cyklisté a chodci, z mého pohledu hlavně žáci, jsou ti nejzranitelnější účastníci silničního provozu. Uvádí se, že tvoří až 30 % obětí v silničním provozu. Tento podíl se stále nedaří snižovat. Zvýšení ochrany dětí a žáků na pozemních komunikacích je jednou z priorit dopravní politiky Ministerstva dopravy ČR a je jí věnována speciální pozornost, stejně tomu tak je i u dalších subjektů, včetně nevládních organizací.³

Témata dopravní výchovy jsou v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) zpracována a rozložena do několika vzdělávacích oblastí, z nichž si školy vyberou a určí, co vše budou zahrnovat do svého školního vzdělávacího programu (ŠVP). Vzhledem k této volnosti se předpokládá, že úroveň znalostí a dovedností žáků bude v této oblasti velice rozdílná. Záleží na uvědomění učitelů a ředitelů a jejich dobré vůli zařazovat do výuky svých předmětů vazby spojené s dopravní výchovou. Límová uvádí, že systematická a účinná dopravní výchova může být pouze ta, která bude realizována v rámci povinné školní docházky řádně a odborně připravenými učiteli.⁴ Každý se setkáváme s provozem na pozemních komunikacích již od útlého dětství, proto bychom se měli v tomto odvětví neustále vzdělávat. Nikdy nevíme, jaká situace nás v silničním provozu potká.

1.1 Historie

Dopravní výchova u nás byla, je a bude dále spojována s problémem řešení negativních dopadů motorizace na naši společnost. Největším problémem byly a také stále jsou dopravní nehody.

Již počátkem 30. let 20. století bylo zřejmé, že se ve společnosti bude rychle rozvíjet motorismus, který nebude pouze společenským kladem. Varujícím faktem byly již tehdy policejní statistiky nehod a úrazů způsobených vozidly. Protože nehodovost stoupla oproti předchozímu roku o 6 %, společnost tento stav vzala na vědomí a začala se jím vážně zabývat. Tento problém vzaly na svá bedra tři hlavní tehdejší instituce, které se bezpečností silničního

---

³ METODICKÝ PORTÁL RVP. Podklady k výuce témat dopravní výchovy v základních školách. In: *clanky.rvp.cz* [online]. 2012 [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16447/PODKLADY-K-VYUCE-TEMAT-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html>

⁴ LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0. S.8.

provozu, a tedy i výchovou k dopravní bezpečnosti profesionálně zabývaly.⁵ Jednalo se především o Autoklub republiky Československé, Elektrické dráhy a autobusy hlavního města Prahy a Dopravní úřad policejního ředitelství v Praze. Důležité téma, které se začalo řešit, bylo spojení s problémem nehodovosti dětí a mládeže. Což vedlo k uvědomění, že by se znalosti ohledně dopravy měly dostat do vzdělávání dětí a mládeže. Našel se i jiný problém, který se týkal přímo nedostatečného vzdělání řidičů a jejich nedostatečného všeobecného rozhledu. Jako další problém se ukázalo požití alkoholu před jízdou.

V září 1932 bylo uspořádáno pro širokou veřejnost první setkání, které se týkalo dopravně výchovné problematiky, kterou konal Národní komitét pro vědeckou organizaci v Praze. Jednalo se o „bezpečnostní týden spojený s ochranou před úrazem a požárem“.⁶ S touto akcí byly spojeny i výstavy.

V roce 1934 byly pro 1.-5. ročníky zpracovány osnovy pro bezpečnější školní mládež v dopravním prostředí. Prvky dopravní výchovy byly soustředěny do obsahu vyučovacích předmětů s pokusem o určitou systematičnost. Což se mělo dále projevit v opakování základních a nejdůležitějších témat v dalších ročnících, s dalším prohlubováním a rozšiřováním dopravně výchovných poznatků.

Termín dopravní výchova poprvé použil F. A. Elstner ve svých hodinách bezpečnosti v roce 1935.⁷

V roce 1967 vznikl orgán pro bezpečnost silničního provozu, zvaný BESIP. Koncem 60. let 20. století, došlo k velkému poklesu úmrtí spojených s nehodovostí. Pokles trval až do roku 1987. Od roku 1988 došlo bohužel opět k nárůstu, a to až do roku 2003. V tomto roce se opět silniční bezpečnost dostala do povědomí. Začal se o ni zajímat ministr dopravy zároveň s Policií ČR. A došlo k poklesu, který trval do první poloviny roku 2006, od druhé poloviny roku 2006 opět došlo k narůstajícímu počtu úmrtí. Proto roku 2007 začala dopravní policie pracovat na zlepšení, které se postupem roku naplnilo.⁸

Z toho vyplývá, že dopravní výchova je zde již řadu let a stále má své postavení. Nadále platí, že je třeba dbát na vědomosti již od útlého věku dítěte. Měl by být vytvořen pevný základ této výchovy, jelikož ho jedinec bude potřebovat celý život, aby ochránil sebe i své okolí. Proto

---

⁵ LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0. S.10.

⁶ LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0. S.10-11.

⁷ LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0. S. 12.

⁸ BEZPEČNÉ CESTY. Statistiky - ČR. In: *Bezpecnecesty.cz* [online]. 2014-2023 [cit. 2023-06-23]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/bezpecna-jizda-v-aute/statistiky/statistiky-cr>

je velmi důležité a prosperující, že existují organizace, jako je například BESIP, který se touto bezpečností zabývá, vytváří nejrůznější preventivní programy.

1.2 Dopravní výchova během života

Výchova dětí z hlediska pohybu a účasti na provozu na pozemních komunikacích začíná výchovou u rodičů. U malých dětí se učí základy počínaje přecházením přes přechod pro chodce až po samostatnou účast a pohyb na pozemní komunikaci.

Rodina je nejdůležitější v oblasti výchovy a poté už pouze ostatní učitelé doplňují to, co rodina děti naučila. S tím se však někteří rodiče neztotožňují a přenášejí výchovu právě na učitele a nejrůznější instituce. Přitom je třeba si uvědomit, že právě rodina má na dítě bezesporu nejsilnější vliv, a proto je třeba brát výchovu, nejen tu dopravní, na vědomí a dítěti se naplno věnovat.⁹

Jedna z možností, jak omezit nepříznivý vývoj dopravních nehod, tkví v tom, že dítě bude vychovááno od nejtělejšího věku. Je potřeba, aby si bylo dítě vědomo toho, že doprava ovlivňuje jeho život, zdraví, ale také i životní prostředí. Důležitým subjektem je zde rodina, která by za touto výchovou měla stát. Dítě by mělo vědět, že jsou určitá pravidla, která se nesmí porušovat.¹⁰ Pravdou je také to, že se děti učí i nápodobou. Proto je nezbytně nutné, aby se právě rodiče chovali zodpovědně a podle stanovených pravidel a byli tak nejlepším vzorem pro své děti.

Po nástupu do školy se děti setkávají s novými znalostmi a dále prohlubují své získané vědomosti. Mezi rodiči a školou by mělo docházet k častým konzultacím v rámci třídních schůzek, na kterých učitelé sesumírují problémové okruhy, kterými se budou zabývat a požádají rodiče o spolupráci. Také upozorní rodiče na to, v čem děti často chybují a porušují tím pravidla silničního provozu. Na schůzkách je také vhodné upozornit na to, že děti při jízdě automobilem vnímají okolní vzruchy, a hlavně i rodiče samotné. Proto je na místě jejich ukázněné chování.

---

⁹ STOJAN M. *Dopravní výchova pro učitele 1. stupně ZŠ*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4251-3. S.103,104.

¹⁰ STOJAN M. et al. *Škola a zdraví 21, aktuální otázky dopravní výchovy*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5125-6. S.78.

1.2.1 Dopravní výchova v mateřských školách

Mateřská škola je předškolní zařízení a je to první zařízení, do kterého dítě nastoupí. Je velmi důležité, aby byl kladen důraz na dopravní kázeň, postupné navyšování vědomostí a zkušeností z hlediska dopravní výchovy.

Každá učitelka mateřské školy (MŠ) má u dětí rozvíjet ty vlastnosti, které ovlivňují reakci dětí v nejrůznějších životních okamžicích, tedy i v určitých dopravních situacích. Je to především paměť, pozornost, soustředěnost, ale i ukázněnost a odvaha, vnímání a orientace v prostoru i čase, výcvik prospěšný bezpečnému pohybu dětí venku v provozu na pozemních komunikacích.¹¹

Dopravní návyky dítěte je potřeba neustále sledovat a dbát na správné chování. Jako nedílnou součást výchovy je důležité docílit toho, aby se uskutečňovaly praktické nácviky, které vedou k rozvíjení myšlení a ke správnému pochopení dané situace. Významný je i rozvoj jiných vlastností, které vedou k odvaze, zbavení se strachu, poslušnosti a respektu.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) stanovuje základní požadavky a pravidla, které musí instituce v rámci tohoto vzdělávání dodržovat. Na základě RVP PV si poté každá škola vypracuje vlastní Školní vzdělávací program (ŠVP). V rámci tohoto vzdělávacího obsahu je pět vzdělávacích oblastí, ve kterých se nachází prvky dopravní výchovy.

- Dítě a jeho tělo – zaměřuje se na rozvoj fyzické a psychické zdatnosti.
- Dítě a jeho psychika – v této oblasti se dítě učí například popisovat nejrůznější situace.
- Dítě a ten druhý – slouží pro podporu vzniku vztahů a komunikaci.
- Dítě a společnost – uvědomění, že ne všichni dodržují pravidla.
- Dítě a svět – nebezpečné situace a jak se chránit před nebezpečím.¹²

---

¹¹ LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0. S. 14.

¹² MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. In: *Msmt.cz* [online]. 2017a [cit. 2023-07-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>

1.2.2 Dopravní výchova na 1. stupni základních škol

Děti se stávají žáky základní školy a někteří už mají v paměti spoustu důležitých vědomostí a návyků z dopravní výchovy, které se naučily nejen v rodině, ale také v mateřské škole. Myšlení dětí je stále konkrétní a názorné. Děti vycházejí ze situací, které zažily a prožily. Proto je velmi nutné a potřebné, aby se dbalo na důkladné analyzování a vyčleňování podstatných znaků v určitých situacích, což bude v budoucnu vést ke schopnosti rozlišení podstatných a nepodstatných znaků. Docílí se tedy toho, že se dítě naučí situace zobecňovat a rozvine se mu slovně logické myšlení. Tím je pedagogika postavena před nový úkol – vychovat člověka pro dopravu, vychovat ho k takovým duševním rovinám, postojům a chování, které mu pomohou dopravní situaci zvládnout.¹³

Dále je nesmírně důležité, aby se žáci řádně připravovali na aktivní bytí na pozemních komunikacích a osvojily si důležitá pravidla a návyky, které jsou nezbytně nutné pro bezpečnost nejen jejich, ale i ostatních účastníků. Je důležité dbát na řádné zajištění učiva, které je nutné pravidelně a systematicky uspořádat, aby bylo dítě schopné si ho správně zapamatovat a poté ho i správně aplikovat. Důležité je i obměňování metod a forem a postupné navyšování obtížnosti, protože právě to vede k postupnému docílení účinného vyučování, které je pro žáky zajímavé a vede je ke správnému pochopení.

Dopravní výchova není na základních školách v České republice vyučována samostatně. Je zařazována do jednotlivých předmětů. Vyskytuje se především v prvouce, vlastivědě, přírodovědě, pracovních činnostech a tělesné výchově. Někteří autoři ve svých publikacích přikládají návrhy, které se dají využít v rámci začlenění dopravní výchovy do dalších vzdělávacích oblastí. Jsou to například tyto publikace:

- Volný J. Didaktika dopravní výchovy na 1. stupni základní školy
- Heinrichová J. Bezpečná cesta do školy: [projekt pro dopravní výchovu dětí]
- Stojan M. et al. Škola a zdraví 21, aktuální otázky dopravní výchovy

Dopravní výchovu lze zařadit i do jiných předmětů, než bylo výše zmíněno, a to například do matematiky v rámci slovních úloh, do výtvarné výchovy, kde je spousta možností, ale také i do hodin českého jazyka, případně cizích jazyků. Zde je na místě staré přísloví: „Když

---

¹³ VOLNÝ, Josef. *Didaktika dopravní výchovy na 1. stupni základní školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, 1. vyd. S.10.

se chce, všechno jde“. Je tedy nutné, aby si učitel uvědomil důležitost této výchovy a zapojoval ji ve výuce co nejčastěji a v co nejrůznějších formách a předmětech.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání uvádí dopravní výchovu v jednotlivých vyučovacích předmětech a ročnících tak, aby vždy na konci období uměli žáci příslušná základní pravidla.

V rámci výuky na prvním stupni základní školy se žáci seznamují s pravidly pro chodce a později i s pravidly pro cyklisty a dochází tak k velkému prolínání znalostí, kdy děti musí znát nejen pravidla určená chodcům, ale zároveň i pravidla řidičů. Pravidla, která musí řádně umět i aktivně a vědomě využívat při svých cestách. Děti ve věku 10 let se stávají účastníky provozu na pozemních komunikacích jako řidiči nemotorových vozidel.

RVP ZV zapojuje dopravní výchovu ve vzdělávací oblasti s názvem Člověk a jeho svět. Oblast je jako jediná uzpůsobena pouze pro 1. stupeň základní školy a je rozdělena do pěti okruhů na:

- místo, kde žijeme,
- lidé kolem nás,
- lidé a čas,
- rozmanitost přírody,
- člověk a jeho zdraví.¹⁴

Prvky dopravní výchovy nalezneme například v okruhu Místo, kde žijeme. Očekávanými výstupy pro 1. období je například to, že žák vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí. V okruhu Člověk a jeho zdraví je v očekávaných výstupech 1. období například to, že žák:

- rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a pro trávení volného času,
- uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.

Ve 2. období je uvedeno, že žák:

- uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události,

---

¹⁴ MŠMT. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. In: *Msmt.cz* [online]. 2017b [cit. 2023-07-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

- vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista.

1.2.3 Dopravní výchova na 2. stupni základních škol

Dopravní výchova je dlouhodobě opomíjené téma na všech stupních škol. Nejlépe je dopravní výchovou pokryta skupina předškolního věku. Mnohem horší situace je na základních školách.¹⁵ Návaznost výuky dopravní výchovy mezi prvním a druhým stupněm ZŠ není dostatečně zajišťována, proto je nutné, aby se učitelé odpovídajících předmětů postarali o výuku a následné proškolení v teorii pravidel silničního provozu, zaměřených zejména na zásady bezpečné chůze a jízdy na jízdním kole. Cílem dopravní výchovy žáka 2. stupně ZŠ je:

- naučit ho zejména dodržovat zásady účelného a bezpečného chování účastníků silničního provozu s uplatněním morální a právní odpovědnosti,
- znát příčiny i důsledky nesprávného chování a jednání účastníků silničního provozu a snažit se jim předcházet,
- umět přivolat pomoc a znát zásady poskytnutí první pomoci,
- uvědomovat si odpovědnost za vlastní chování a jednání v silničním provozu,
- znát zásady údržby jízdního kola a prakticky je ovládat,
- vědět o negativních vlivech dopravy na životní prostředí,
- respektovat řízení provozu dopravními značkami, světelnými signály a pokyny policie a uvědomovat si jejich význam.¹⁶

Límová ve své publikaci shrnuje, jaké znalosti a dovednosti by měly děti v určitém ročníku ovládat. Nyní se zaměříme na žáky 2. stupně ZŠ, tedy 6. až 9. ročníku.

1) Teoretické znalosti pravidel provozu na pozemních komunikacích

- Základní ustanovení o povinnostech účastníků provozu na pozemních komunikacích – chodců, řidičů (spolujezdců) a jejich způsobilost ve smyslu zákonné normy – chovat se ukázněně a ohleduplně, neohrožovat bezpečnost a plynulost provozu, dbát dopravních značek, respektovat policisty, použít jen vozidlo, které je jízdy způsobilé, věnovat se řádně řízení a sledovat provoz.

¹⁵ STOJAN M. et al. *Škola a zdraví 21, aktuální otázky dopravní výchovy*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5125-6. S.53.

¹⁶ LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0. S. 51,52.

- Jízda v jízdnicích pruzích – cyklista jezdí vždy v pravém jízdnicím pruhu, výjimkou je jen objíždění, odbočování, předjíždění a vyjíždění z vozovky.
- Jízda ve zvláštních případech – podél nástupního ostrůvku, přejíždění tramvajových kolejí, přednost autobusu městské hromadné dopravy, zastavení za tramvají na zastávce bez nástupního ostrůvku.
- Rychlost jízdy – vždy nutno přizpůsobit svým schopnostem, vlastnostem jízdnicího kola, přírodním podmínkám a dalším předvídatelným okolnostem, řidič smí jet jen takovou rychlostí, aby byl dle potřeby schopen vždy včas zastavit, pro automobily v obci platí rychlost 50 km/h, mimo obec je to rychlost 90 km/h a na dálnicích je to 130 km/h.
- Pravidla pro zastavení a stání – kde je zakázáno zastavit a stát.
- Osvětlení vozidel – za snížené viditelnosti.
- Dopravní značky

2) Speciální praktický výcvik v chůzi a jízdě

- Technika jízdy na kole ve ztížených podmínkách – projíždění náročnější cestou na jízdnicím kole.
- Projíždění křižovatek a řešení složitějších situací.
- Jízda ve skupině – dodržování bezpečné vzdálenosti mezi cyklisty, změna rychlosti jízdy.
- Sledování provozu na pozemních komunikacích – reflexe respektování a nedodržování pravidel silničního provozu mezi účastníky, hodnocení ohleduplného a agresivního chování účastníků silničního provozu.

3) Taktika bezpečného chování a jednání při chůzi a jízdě v provozu na komunikacích

- Umět plánovat trasy – plánování výletů a cest z hlediska bezpečnosti, hustoty provozu, druhu komunikací, vzdálenosti a času.
- Chápat vliv základních fyzikálních vlastností na jízdu – přilnavost, setrvačnost, odstředivá síla, zatížení, tření, rychlost, tlak a bezpečnou vzdálenost.
- Umět kriticky hodnotit chování a jednání účastníků provozu na komunikacích – rozeznávat chybující účastníky provozu.
- Pochopit příčiny vzniku dopravních nehod.

4) Podmínky provozu na komunikacích

- Druhy pozemních komunikací – silnice, dálnice.
- Místa častého výskytu dopravních nehod.
- Dopravní zařízení sloužící k označení překážek – odrazky.

5) Technické podmínky provozu vozidel

- Údržba jízdního kola – opravy jízdního kola, správné seřízení sedla a řídítek, oprava pneumatiky, montáž a demontáž kola.
- Druhy vozidel – osobní automobily, motocykly, nákladní automobily, speciální automobily, traktory, tahače, motorový vozík pro invalidy, jízdní kolo.
- Druhy pohonných hmot – spotřeba, emise.
- Škodlivé vlivy automobilové dopravy na životní prostředí – otřesy, hluk, znečištění vody, vibrace a solení komunikace v zimě.
- Zařízení automobilů ke zvýšené bezpečnosti – bezpečnostní pásy, airbagy, nárazníky a jiné.

6) Hodnoty a postoje všech účastníků silničního provozu – formování a rozvíjení mravního vědomí a jednání žáků, příklady z dopravy. K základním vlastnostem potřebným pro bezpečnou cestu na pozemních komunikacích, které souvisí i s navazováním správného partnerského vztahu, patří – sebekázeň, rozvážnost, rozhodnost, ohleduplnost, soustředěnost, zdvořilost a slušnost – vlastnosti, které ovlivňují kvalitu mezilidských vztahů a společenské chování. Ideální vztah v dopravě je takový, když jeden respektuje druhého, chápe chyby, chování, omyly, respekt a potřebu pomoci.

Cílem dopravní výchovy na základní škole by měla být možnost získat řidičské oprávnění skupiny „AM“.¹⁷ Což jsou motorová vozidla s konstrukční rychlostí nepřevyšující 45 km/h, se spalovacím objemem motoru nepřevyšujícím 50 cm³ nebo s výkonem elektrického motoru do 4 kW.¹⁸

---

¹⁷ LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0. S. 57,58,59,60.

¹⁸ AUTOŠKOLA ABC. Řidičský průkaz pro skupinu „AM“. In: *autoskola-abc.cz* [online]. 1998-2023 [cit. 2023-07-18]. Dostupné z: <https://www.autoskola-abc.cz/ridicky-prukaz-pro-skupinu-am>

1.3 Dopravní výchova v jiných zemích Evropy

1) Spolková republika Německo

U našeho sousedního státu Německa, které je několika násobně větší, dochází ke snižování dopravních nehod a chování řidičů je velmi zodpovědné, prakticky při řízení dochází k menšímu porušování dopravních předpisů. V jejich státě se zařadila dopravní výchova už v roce 1972 a v roce 1994 došlo k revizi, protože se začala zvyšovat hustota provozu a rizika spojená s dopravou. Dopravní výchova se zde prolíná i do ostatních předmětů.

Na výuce se zde podílí učitelé, přičemž minimálně jeden z nich je proškolený a funguje jako poradce pro dopravní výchovu, to zajišťuje komplexnější vědomosti a možnost bližší spolupráce s ostatními kolegy, při organizování výuky.¹⁹

2) Slovenská republika

Se vstupem Slovenské republiky do Evropské unie se problematika zvyšování bezpečnosti žáků základních škol v provozu na pozemních komunikacích začala řešit systematicky v roce 2005, ve kterém vznikla Rada vlády Slovenské republiky pro bezpečnost silničního provozu a byl vypracován Národní plán na zvýšení bezpečnosti silničního provozu na II. pololetí 2005 s výhledem do roku 2010.

Ministerstvo školství Slovenské republiky vypracovalo Koncepti rozvoje dopravních hřišť včetně možnosti jejich aktivace s ohledem na Národní plán na zvýšení bezpečnosti silničního provozu na II. pololetí 2005 s výhledem do roku 2010 a návrh koncepce vyučování dopravní výchovy na základních školách. Realizací opatření navržených v uvedených koncepcích byla zajištěna vysoká úroveň teoretické výuky, ale i kvalitní praktický výcvik žáků základních škol v oblasti zvyšování bezpečnosti v provozu na pozemních komunikacích. Navrhovaná opatření výrazným způsobem snížila dopravní nehodovost dětí a v dlouhodobé perspektivě budou významně ovlivňovat i celkové snižování dopravní nehodovosti.

Dne 14. 12. 2011 usnesením č.j. 798 vláda Slovenské republiky schválila Strategii zvýšení bezpečnosti silničního provozu ve Slovenské republice v letech 2011 až 2020.

---

¹⁹ DOPRAVNÍ ALARM. Dopravní výchova v zahraničí. In: *Dopravnialarm.cz* [online]. 2009 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/dopravni-vychova-vzahranici.pdf>

Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu Slovenské republiky ve smyslu uvedené strategie plní úkoly v oblasti kontinuální dopravní výchovy na školách.

- Zkvalitňování a rozšiřování dopravní výchovy v mateřských a základních školách.
- Vytváření podmínek pro zajišťování specializované dopravní výchovy a praktického výcviku dětí MŠ a žáků ZŠ na dětských dopravních hřištích.
- Organizování soutěží žáků základních škol se zaměřením na znalosti, dovednosti a návyky žáků v oblasti zvyšování bezpečnosti na pozemních komunikacích, což zaštiťuje Oddelenie bezpečnosti cestnej premávky (BECEP).²⁰

Dopravní výchova na Slovensku je průřezové téma a je součástí vzdělávání a výchovy žáků ZŠ.

3) Belgie

V Belgii je výuka dopravní výchovy trochu složitější, protože se země rozděluje na tři komunity. Nicméně hlavními autoritami, které dohlíží na výuku jsou Belgický ústav bezpečnosti provozu a Federální policie.²¹

Ústav především pracuje na vývoji výukových materiálů a jejich následné distribuci. Kdežto policie se podílí přímo na výuce ve školách.

U jednotlivých komunit se různě přistupuje k dopravní výchově. V jedné je dopravní výchova povinná od mateřské školy až po střední školu.²² Ve druhé se vyskytuje převážně na základních školách. V poslední komunitě se vyučuje pouze ojedinele na 1. stupni základních škol a veškerá výuka je zprostředkována přednáškami od Federální policie.

Dle zjištěných informací, lze uvést, že dopravní výchova v Evropě je brána jako průřezové téma, které je různě zapojováno do ostatních předmětů. Každý stát má vždy ministerstvo dopravy, které určuje, na co by se mělo dbát a co je hlavním problémem. Také je řádně zapojováno do různých akcí a aktivit pro žáky ZŠ a upozorňuje je na možné nástrahy a nebezpečí spojené s dopravou. Dále také různé spolky a organizace, které přímo připravují materiály do výuky.

---

²⁰ MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VĚDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Dopravná výchova. In: *minedu.sk* [online]. [cit. 2023-08-12]. Dostupné z: <https://www.minedu.sk/8010-sk/dopravna-vychova/>

²¹ DOPRAVNÍ ALARM. Dopravní výchova v zahraničí. In: *Dopravnialarm.cz* [online]. 2009 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/dopravni-vychova-vzahranici.pdf>

²² UČITELSKÉ NOVINY. Dopravní výchova v Belgii. *Učitelské noviny: týdeník pro učitele a přátele školy*. Praha: Fortuna, 2013, 116(31), 22. ISSN 0139-5718.

1.4 Organizace spojené s dopravní výchovou

V dnešní době již existuje řada organizací a institucí, které se zabývají tématem dopravní výchovy. Mezi hlavní orgány patří BESIP, který je hlavní koordinační subjekt bezpečnosti silničního provozu v ČR. Dále také Policie ČR, Městská policie, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., Český červený kříž a Pražské matky – nyní přejmenované na Pěšky městem.

1.4.1 BESIP

Jedna z nejznámějších organizací spojená s bezpečností v silničním provozu. Tato organizace funguje již řadu let a společnost se s ní může setkat na internetu, v televizi, v novinách a v časopisech. Jedná se o hlavní koordinační subjekt bezpečnosti silničního provozu v ČR. Zároveň je i expertním orgánem v oblasti působení na lidského činitele. Nachází se v samostatném oddělení Ministerstva dopravy ČR. Zaměřuje se hlavně na preventivní akce formou celostátních kampaní. Spolupracuje se Světovou zdravotnickou organizací v oblasti prevence dopravních úrazů.

BESIP vytváří a poskytuje nejrůznější pracovní listy, materiály a učebnice, které se zaměřují na dopravní výchovu. Vytváří a poskytuje veřejnosti předměty týkající se bezpečnosti silničního provozu, jako jsou reflexní materiály, přívěsky a jiné. Mezi podporované projekty spojené s dopravní výchovou, patří například:

- Na kole jen s přilbou
- Ty to zvládneš
- První pomoc – děti v dopravě (zde využili spolupráce s českým červeným křížem)

1.4.2 Policie ČR

Policie ČR zajišťuje preventivní aktivity a vytváří a provozuje různé aktivity spojené s bezpečností na komunikacích. Řídí se zákonem č. 273/2008 Sb. Projekty jsou většinou zaměřené na jednotlivé subjekty, které v dopravě nacházíme, jako jsou chodci, cyklisté, řidiči a další účastníci silničního provozu. Projekty, které policie v minulosti vytvořila, byly například Zebra se za tebe nerozhlédne nebo Ajaxův zápisník, který byl zejména pro 1. stupeň ZŠ.

1.4.3 Městská policie

I městská policie vytváří a spolupracuje na mnoha projektech, které přispívají ke snižování dopravních nehod a úrazů. Především ale přispívá i v systému vzdělávání. Každé město si tvoří své preventivní projekty a akce, které probíhají různou formou. Jednou z možností jsou besedy na školách nebo nejrůznější aktivity mimo školu.

1.4.4 Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

Jedná se o veřejnou výzkumnou instituci zřízenou podle zákona 341/2005 Sb. a jedinou výzkumnou organizací v působnosti Ministerstva dopravy. Tato organizace má mnoho činností. Jednou z nich je dopravní výchova. Centrum dopravního výzkumu spolupracuje s mateřskými, základními, středními a vysokými školami a produkuje metodiky dopravní výchovy.

1.4.5 Český červený kříž

Český červený kříž je humanitární společnost, která působí na celém území ČR. Působí zejména v oblasti humanitární, sociální, zdravotní a výchovné. Naplňování poslání a plnění úkolů této společnosti je všeobecně prospěšnou činností. Český červený kříž publikuje spoustu materiálů pro děti hlavně s tematikou první pomoci, které jsou formulovány zábavnou formou a doplněny o zajímavé obrázky. Společnost mimo jiné organizuje i spoustu aktivit, kterými chce

vzbudit zájem a potřebu znát základy první pomoci. Organizuje soutěže pro mladé zdravotníky pro 1. a 2. stupeň ZŠ. Pravidelně také vyučuje první pomoc a to zejména na základních školách.

1.4.6 Pěšky městem

V roce 1989 stála skupina statečných žen, které založily jedno z prvních ekologických hnutí Pražské matky, u zrodu občanské společnosti a demokracie. Poslání zůstává stále stejné: zlepšujeme podmínky pro chodce v Praze a zapojujeme veřejnost do proměny města. Proč? Protože město žije tam, kde jsou chodci.²³

Organizace v současné době organizuje několik projektů:

- Pěšky do školy
- Bezpečné cesty do školy
- Chodci sobě
- Školní ulice
- Benefiční obchod
- Konference Pěšky městem 2023

Hlavním cílem organizace je především probudit ve společnosti zájem o bezpečnou chůzi, která má hned několik pozitivních přínosů. Jedním z přínosů je zamyšlení se nad faktem, že při chůzi se nevytváří žádné škodlivé plyny a pomáháme nejen ekologii naší společnosti, ale také sobě samým. Pohyb je pro nás a naši společnost velmi důležitý.

1.4.7 Markétina dopravní výchova

Markétina dopravní výchova (MDV) je projekt, který vytváří prostředí k efektivní výchově a vzdělávání dětí i dospělých v oblasti bezpečnosti silničního provozu. Projekt se chce podílet na podporování snižování dopravní nehodovosti a především množství zranění na silnicích, které jsou mnohdy fatální a nenávratná.

---

²³ PĚŠKY MĚSTEM. Historie. In: *peskymestem.cz* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://peskymestem.cz/o-nas/historie/>

Postavy, se kterými se učí dopravní výchova díky MDV, jsou skutečné. Jsou to osoby pracující v oblasti dopravní bezpečnosti řadu let a v současné době jsou to zástupci Týmu silniční bezpečnosti. Z kreslených dětí dospěli do živých dospělých, a snaží se seznámit s problematikou bezpečnosti v silničním provozu širokou veřejnost.²⁴

1.5 Zákon č. 361/2000 Sb.

Zákon č. 361/2000 Sb. je zákon, který stanovuje, jak se máme chovat na pozemních komunikacích. Jde o zákon o silničním provozu. Stanovuje především základní podmínky účasti na provozu na pozemních komunikacích, povinnosti účastníka provozu na pozemních komunikacích, povinnosti řidiče, technické silniční kontroly, povinnosti přepravované osoby, povinnosti provozovatele vozidla, pravidla provozu na pozemních komunikacích a další.

---

²⁴ MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Markétina dopravní výchova. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/o-projektu>

2 Praktická část

U žáků vyšších tříd základní školy se předpokládá, že znají a tyto základní principy chování na pozemních komunikacích dodržují a počínají si zodpovědně. Ale i přesto stále narůstá počet usmrcených, či velmi těžce zraněných účastníků silničního provozu v ČR. Je to bráno jako jeden z nejzávažnějších problémů bezpečnosti na pozemních komunikacích v ČR. Cyklisté a chodci, z mého pohledu hlavně žáci, jsou ti nejzranitelnější účastníci silničního provozu. Uvádí se, že tvoří až 30 % obětí v silničním provozu. Tento podíl se stále nedaří snižovat. Zvýšení ochrany dětí a žáků na pozemních komunikacích je jednou z priorit dopravní politiky Ministerstva dopravy ČR a je jí věnována speciální pozornost, stejně tomu tak je i u dalších subjektů, včetně nevládních organizací.²⁵

Proto bychom se měli zamyslet nad tím, že žáci základních škol jsou účastníky silničního provozu a také budoucími řidiči. U nich můžeme začít s výukou a výchovou a následně poukázat na problematiku celé naší společnosti, která se právě odráží v chování a pohybu v silničním provozu, jako je například nedání přednosti jízdy vozidlům integrovaného záchranného systému (IZS), v roli chodce nezodpovědné přecházení přes přechod, kde nedochází k očnímu kontaktu s vozidlem a řidičem. Při snížení viditelnosti neoznačení chodce reflexními prvky. Dále nezodpovědná jízda na elektrických koloběžkách, dnes velice oblíbený dopravní prostředek, který vyžaduje pokročilejší znalost pravidel a předpisů, aby nedocházelo k jejich nedbalému porušování a další.

---

²⁵ Metodický portál RVP. Podklady k výuce témat dopravní výchovy v základních školách. In: *clanky.rvp.cz* [online]. 2012 [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16447/PODKLADY-K-VYUCE-TEMAT-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html>

2.1 Žák 2. stupně ZŠ jako účastník silničního provozu

Žák 2. stupně ZŠ je účastník silničního provozu, když jde po chodníku nebo vozovce, řídí nemotorové vozidlo – jízdní kolo, nebo jej vede, jede po chodníku nebo vozovce na kolečkových bruslích, koloběžce, lyžích, jede ve vozidle jako spolujezdec, cestující, vede psa, sáně nebo tlačí kočárek.

2.1.1 Základní znalosti pravidel provozu na pozemních komunikacích

Žáci by měli znát, který zákon upravuje, co je pozemní komunikace a chodník. Dále základní ustanovení zákona č. 361/2000 Sb. o pravidlech a povinnostech účastníků provozu na pozemních komunikacích, jako jsou chodci, cyklisté a spolujezdci a jejich způsobilost ve smyslu zákonné normy. To znamená, že se mají chovat ukázněně a ohleduplně, nesmí ohrožovat bezpečnost a plynulost provozu, respektovat dopravní značky a policisty. Jako řidiči jízdního kola smí využít jen prostředek, který je způsobilý k jízdě a musí se plně věnovat řízení. Dále platí, že jako cyklista musí jet v pravém jízdním pruhu, pokud neodbočuje, nebo něco neobjíždí. Svou rychlost by měl přizpůsobit svým schopnostem, dovednostem a stavu vozovky. Cyklista i řidič jiného dopravního prostředku smí jet jen takovou rychlostí, aby byl schopen zareagovat a podle potřeby a nutnosti včas zastavit. Stát se nesmí tam, kde je to zakázáno, tedy tam, kde platí zákaz zastavení či stání. Využívání ochranných prvků jako je helma, světel při snížené viditelnosti - raději svítit a být vidět.

2.1.2 Základní znalosti pravidel pro chodce

Chodec je osoba, která jde pěšky, jede na kolečkových bruslích, skateboardu nebo lyžích. Je to osoba, která vede jízdní kolo, motocykl o objemu válce do 50 cm³, psa a podobně. Osoba, která tlačí nebo táhne dětský kočárek, sánky, boby, vozík pro invalidy nebo ruční vozík

o celkové šířce nepřevyšující 600 mm. Osoba, která se pohybuje pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy.²⁶

Chodec se uvádí jako nejvíce ohrožený účastník silničního provozu, jelikož je nejpomalejší a nechrání ho žádná karoserie ani přílba. Proto je velmi žádoucí a nutné, aby byl opatrný a využíval co nejvíce vjemů a smyslů, které má, například zrak a sluch nebo předvídatost. Není na škodu zapojit i kritické myšlení a počítat s chybami ostatních.

Chodec nemá absolutní přednost! Povinností chodce je, přecházet vozovku nalézá-li se ve vzdálenosti bližší než 50 metrů křižovatka s řízeným provozem, přechod pro chodce, místo pro přecházení vozovky, podchod nebo nadchod označené příslušnými dopravními značkami. Chodec nesmí překonávat zábradlí nebo jiné zábrany na vozovce.²⁷ V opačném případě má řidič povinnost poskytnout chodci, který zjevně hodlá použít přechod pro chodce bezpečné přejítí vozovky. To znamená, že řidič vidí příchod chodce na přechod pro chodce a chodec vidí, že vozidlo zastavuje, tak právě v tomto případě lze bezpečně přejít vozovku. V případě, že chodec se nachází na přechodu se světelnou signalizací "Signál pro chodce se znamením Volno" (zelenou), chodec může přecházet vozovku. Dále ale platí, že i když má chodec zelenou musí dát přednost v jízdě vozidlům s právem přednosti jízdy, která zřetelně používají výstražné zvukové a rozhlasové zařízení (VRZ).

Chodec by se měl pohybovat po pravé straně chodníku, stezce pro chodce, pěší nebo obytné zóně. Neměl by ohrožovat ani omezovat ostatní účastníky silničního provozu. Po silnici se chodec musí pohybovat po levé krajnici, aby viděl přijíždějící vozidlo. V případě většího počtu chodců je nejlepší, když jdou za sebou, v případě snížené viditelnosti, kde mimo obec není veřejné osvětlení se první a poslední označí reflexními prvky. Ale mohou jít i vedle sebe a to tam, kde je to možné, tedy tam, kde není špatná viditelnost, velký provoz nebo nepřehledný či dokonce nebezpečný úsek. Chodec by měl být za snížené viditelnosti vždy vidět, to je pro něj velmi důležité bezpečnostní opatření, na které by neměl zapomínat.

Využití reflexních prvků při opuštění hranice obce, kde není veřejné osvětlení, je povinné použití prvků z retroreflexního materiálu.

Pravidla silničního provozu platí pro všechny účastníky silničního provozu, tedy i chodce a cyklisty. Jsou definována převážně zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních

---

²⁶ BEZPEČNÉ CESTY. Kdo je chodec. In: *Bezpecnecesty.cz* [online]. 2014-2023 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/dopravni-vychova/dopravni-vychova-ve-skolach/chodec/kdo-je-chodec>

²⁷ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. PREVENCE – Účastníci silničního provozu. In: *policie.cz* [online]. 2018 [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prevence-ucastnici-silnicniho-provozu.aspx>

komunikacích ve znění pozdějších předpisů (tzv. „silniční zákon“). Chodec, resp. pravidla a povinnosti chodců jsou v zákoně č. 361/2000 Sb. uvedeny v paragrafech: ²⁸

- Vymezení základních pojmů – § 2
- Provoz v obytné a pěší zóně – § 39
- Chůze – § 53, § 54, § 55, § 56
- Řízení provozu světelnými signály – § 74
- Řízení provozu pokyny policisty – § 75
- Zastavování vozidel – § 79

2.1.3 Základní znalosti pravidel pro cyklisty

Cyklista je řidič nemotorového vozidla. Patří sem jízdní kolo, koloběžka, jednokolka, čtyřkolka a další vozidla na lidský pohon, ale také dopravní prostředek na elektrický pohon s maximální rychlostí, která nepřevyšuje 25 km/hod. a zároveň výkon nepřesahuje 1kW.

Cyklista musí umět správně jezdit na dopravním prostředku, ovládat jízdu i v obtížnějších podmínkách, znát a ovládat pravidla silničního provozu. Cyklista musí znát základní povinnosti řidiče, dopravní značky, dodržovat ohleduplné a ukázněné chování. Neměl by nikoho ohrozit, to znamená, že má povinnost si počínat tak, aby jinému účastníkovi provozu nevzniklo žádné nebezpečí. Dále musí dávat pozor na omezování ostatních účastníků, jelikož má povinnost počínat si tak, aby jinému účastníkovi provozu nebylo nijak překáženo.

Cyklista je způsobilý k jízdě: do 10 let věku s doprovodem staršího 15 let, to neplatí pro jízdu po chodníku, cyklistické stezky, v obytné a pěší zóně. Do 18 let je cyklista povinen za jízdy použít ochranu přilbu, která bude řádně nasazená a upevněná na hlavě. Od 18 let je to doporučený bezpečnostní prvek.

Cyklista se má pohybovat při pravém okraji vozovky, sledovat stav komunikace, dávat znamení paží při změně směru jízdy, omezit svoji rychlost jízdy na takovou, aby byl schopen zareagovat na okolnosti, které nastanou, dodržovat vzdálenost mezi ostatními účastníky provozu. Cyklista musí ovládat pravidla pro jízdu křižovatkou, přes železniční přejezd, o přednosti v jízdě, světelné signalizace a dalších. Cyklisté nesmí jezdit vedle sebe, kouřit, požit

---

²⁸ BEZPEČNÉ CESTY. Kdo je chodec. In: *Bezpecnecesty.cz* [online]. 2014-2023 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/dopravni-vychova/dopravni-vychova-ve-skolach/chodec/kdo-je-chodec>

alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy. Cyklista nesmí jet bez držení řídítek, vést za jízdy druhé jízdní kolo, ruční vozík, psa, či jiné zvíře.

Ohrožuje tím ostatní účastníky provozu. Dále je cyklista povinen mít za jízdy při snížené viditelnosti rozsvícen světlomet s bílým světlem svítícím dopředu nebo přerušovaně bíle svítícím světlem a zadní světlo červené bravy nebo přerušovaně svítícím červeným světlem.

Nedílnou součástí cyklisty je jízdní kolo, které musí mít dobrý technický stav, aby mohl cyklista vůbec kolo využít a neohrožoval ostatní účastníky. Povinnou výbavou kola jsou:

- dvě dobře fungující brzdy (zadní a přední),
- odrazky - přední bílá, zadní červená (ne menší než 2000mm²), oranžové na pedálech a paprscích kol,
- bezpečná řídítka - rukojeť obalena měkkým materiálem,
- za snížené viditelnosti vpředu bílý světlomet, blikátko, vzadu červené světlo, blikátko.

Nepovinná, ale velmi doporučená výbava cyklisty je vhodné oblečení a obuv, cyklistické brýle, zvonek, blatníky a kryt řetězu.

Stezka pro chodce a cyklisty je oddělena pruhem pro chodce a zvlášť pro cyklisty, každý je povinen použít svůj pruh. Vzájemně mohou vyjít nebo vyjet ze svého pruhu jen v nepřítomnosti toho druhého a rychle objet překážku a hned se zase musí vrátit do svého vyznačeného pruhu. Cyklistický pruh využívají i lyžaři a osoby na kolečkových bruslích.

Pro cyklisty platí zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Účastník provozu na pozemních komunikacích je každý, kdo se přímým způsobem účastní provozu na pozemních komunikacích. Řidič je účastník provozu na pozemních komunikacích, který řídí motorové nebo nemotorové vozidlo. Nemotorové vozidlo je vozidlo pohybující se pomocí lidské nebo zvířecí síly, například jízdní kolo, ruční vozík nebo potahové vozidlo. Chodec je i osoba, která tlačí nebo táhne sánky, dětský kočárek, vozík pro invalidy nebo ruční vozík o celkové šířce nepřevyšující 600 mm, pohybuje se na lyžích nebo kolečkových bruslích anebo pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy nebo vede jízdní kolo.²⁹

---

²⁹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Cyklisté a jejich povinnosti. In: *policie.cz* [online]. 2012 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/cykliste-a-jejich-povinnosti.aspx>

2.1.4 Základní znalosti pravidel spolujezdce

Spolujezdec je osoba, která koná společnou jízdu s někým jiným a nejčastěji je to osoba sedící vedle řidiče osobního automobilu, za řidičem motocyklu nebo neřídící cyklista na tandemovém jízdním kole. Spolujezdec se musí řádně a dobře připoutat pásem, s čímž souvisí také správné nastavení sedačky a opěrky hlavy. To znamená, že u dětí mladších 15 let odpovídá za jejich správné umístění a připoutání osoba starší 18 let, která řídí motorové vozidlo.

Nejmenší pasažéry chrání dětské autosedačky. Jejich používání je povinné a dané zákonem. Dítě, jehož hmotnost nepřevyšuje 36 kilogramů a není vyšší než 150 cm musí být ve vozidle přepravováno pouze za použití dětské autosedačky. Pro každou věkovou kategorii jsou různé typy.³⁰ Za to, že dítě není připoutáno v dětské autosedačce je odpovědný řidič motorového vozidla. V případě porušení je uložena řidiči pokuta s příslušným počtem bodů za toto jednání. Následné porušení do jednoho roku se trestá sankcí, a to vyšší pokutou a zákazem řízení na jeden rok.

Výjimkou je přeprava dětí v policejních, hasičských, záchranných vozidlech a také taxislužbách.

2.1.5 Základní znalosti pravidel dopravního značení

Jsou tvořeny kombinací jednoduchých grafických symbolů, znaků s barevnými tvary tabulek, které slouží k upozornování účastníků silničního provozu na nebezpečná místa, ukládají zákazy, omezení, příkazy, poskytují důležité informace, doplňují nebo omezují význam jiné dopravní značky.

Dopravní značky se v České republice rozdělují na:

- výstražné
- zákazové
- upravující přednost
- příkazové

---

³⁰ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Dítě v autě. In: *policie.cz* [online]. 2010 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uzemni-utvary-sprava-zapadoceskeho-kraje-zpravodajstvi-dite-v-aute.aspx>

- informativní směrové, provozní a jiné
- dodatkové tabulky
- vodorovné dopravní značky
- světelné signály
- zařízení pro provozní informace
- dopravní zařízení
- speciální označení vozidel

Odkaz na web obsahující přehled dopravního značení: <http://www.dopravni-znaceni.eu/>.

2.2 Materiály k výuce dopravní výchovy

V této kapitole jsou obsaženy materiály do výuky dopravní výchovy v rámci Výchovy k občanství i s využitím mezipředmětových vztahů. Jednotlivé podkapitoly jsou rozděleny podle organizací zprostředkovávajících tyto materiály případně pořádající vzdělávací akce.

2.2.1 BESIP

Jedná se o hlavní koordinační subjekt bezpečnosti silničního provozu v ČR, viz kapitola 1.4.1.

1) Výuková aplikace DOPRAPKA

Výuková aplikace DOPRAPKA pro všechny žáky základních škol (6-15 let) přináší otevřený herní svět z oblasti dopravního prostředí. Obsahuje celkem 16 misí, 28 výukových videí, spoustu otázek a kvízů, které jsou odstupňované podle svojí obtížnosti a čekají na vyřešení. Žáci se mohou zapojit do dopravní výchovy formou online hry po celý rok – ze školy i z domova. Dokonce i jejich rodiče si v aplikaci mohou ověřit své znalosti bezpečného pohybu a jízdy v silničním provozu.³¹

---

³¹ BESIP. Výuková aplikace DOPRAPKA. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-11]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolniho-veku/Zaci-zakladnich-skol/Vyukova-aplikace-DOPRAPKA>

Aplikace je okamžitě aktivní, stačí se registrovat a zadat pohlaví, ročník, přezdívku, email, heslo a ihned jste vpuštěni do aplikace. Odkaz ke stažení aplikace: <https://doprarka.cz/>.

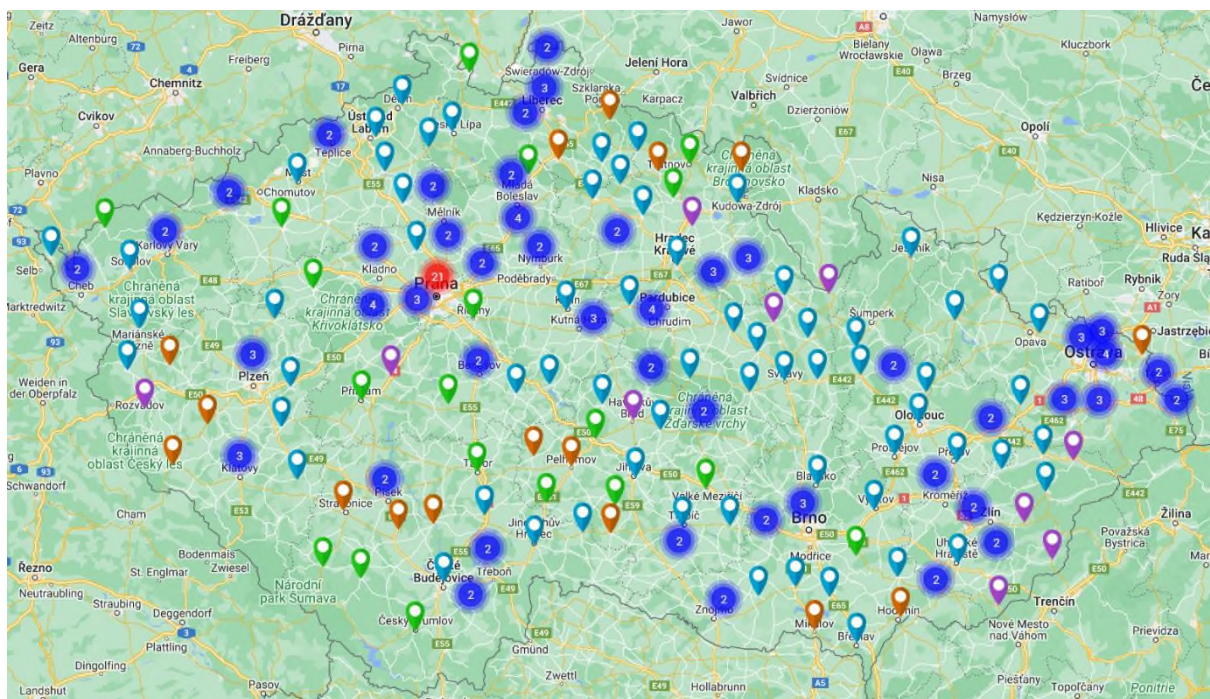
Obrázek 1: Aplikace DOPRAPKA [<https://hra.doprarka.cz/>]

2) Dopravní hřiště

Ke zvyšování bezpečnosti dětí na silnicích slouží dopravní výchova. Školy mají povinnost děti učit, jak se bezpečně a ohleduplně pohybovat v provozu. Nejvhodnějším místem, kde je možné praktikovat dopravní výchovu, jsou dopravní hřiště. V ČR se jich v současné době nachází více než 160 a máme tak jednu z nejrozvinutějších sítí dopravních hřišť v Evropě. Žáci se na dopravních hřištích zábavnou formou učí, jak se správně pohybovat v běžném provozu. Zkoušejí si své znalosti a zdatnost v provozu a získají průkaz pro cyklisty.

Dopravní hřiště není určené jen pro děti ze základních škol. Vhodné je i pro mateřské školy a další organizace pracující s dětmi jakéhokoliv věku. Mohou se zde ale pořádat například

i projekty rozvoje dopravní výchovy do rodin, kde se nevzdělávají jen děti, ale také jejich rodiče a vhodné jsou i pro další volnočasovou aktivitu dětí a veřejnosti.³²

Obrázek 2: Mapa dopravních hřišť v ČR [<https://besip.cz/Vzdelavani/Detska-dopravni-hriste/DDH>]

3) Dopravní soutěž mladých cyklistů

BESIP organizuje i soutěže spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Policejním prezidiem Policie České republiky, Českým červeným křížem, Ústředním automotoklubem ČR, Autoklubem České republiky a dalšími orgány a organizacemi.

Odkaz na celostátní finále Dopravní soutěže mladých cyklistů za rok 2023: <https://besip.cz/Vzdelavani/Projekty-a-souteze/Dopravni-soutez-mladych-cyklistu/Celostatni-finale-2023>.

4) Pravidla silničního provozu

Organizace doplnila Zákon o silničním provozu o komentáře a animace. Pravidla jsou určena všem. Poskytnou i názornou odpověď na otázky týkající se správné aplikace pravidel silničního provozu v každodenním provozu. Odkaz na aktualizovaný text zákona č. 361/2000

³² BESIP. Dětská dopravní hřiště – základní informace. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-12]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Detska-dopravni-hriste/Detska-dopravni-hriste>

Sb., o provozu na pozemních komunikacích, který je platný od 1. srpna 2022 a je doplněn výkladem: <https://besip.cz/Vzdelavani/Pravidla-silnicniho-provozu>.

5) Zajištění bezpečí dětí podle věku – 10 a více let

Na místě je upozorňování na důsledky dopravních nehod na další život dítěte, kdy může dojít k těžké újmě na zdraví, jaké právní důsledky mohou nastat, když nebudou dodržovány pravidla provozu na pozemních komunikacích nebo může dokonce dojít i ke smrti účastníka, účastníků a s tím spojená těžká životní situace. Na místě je diskuse se žáky o nebezpečí v silničním provozu. Dokázat při diskusi dobře argumentovat a vysvětlovat.

Je důležité, aby šli rodiče svým dětem příkladem, ale ani my učitelé, bychom neměli dělat chyby ani jako chodci či řidiči.³³

6) Brožury a letáky

BESIP i s dalšími organizacemi vytváří brožury a letáky, které jsou přínosné pro uvědomění si potřeby být v pozoru na komunikacích. Letáky i brožury jsou velmi příjemné pro oči, rychle Vás zaujmou a strhnou ke čtení textu a prozkoumávání obrázků.

Zde bych zmínila několik materiálů, které mě zaujaly:

- Ženy v bezpečí – praktický manuál pro ženy řidičky, cyklistky a chodkyně³⁴
- Na silnici máš jen jeden život!³⁵
- Bezpečí dítěte v dopravě³⁶

7) Opakovací testy

Organizace BESIP nabízí velké množství připravených testů k ověřování znalostí z oblasti dopravní výchovy.³⁷

---

³³ BESIP. Jak zajistit bezpečí dětí podle věku. In: *besip.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-02]. Dostupné z: <https://besip.cz/Tematicke-stranky/Dopravni-vychova-deti/Ridici,-pozor-deti!/Jak-zajistit-bezpeci-deti-podle-veku/Vek-10-a-vice-let>

³⁴ BESIP. Ženy v bezpečí - brožura. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-03]. Dostupné z:

https://besip.cz/getattachment/1ba2fc99-97cc-4c55-94b2-cb7caff29c9f/Zeny_v_bezpeci_brozura.pdf

³⁵ BESIP. Na silnici máš jen jeden život! - leták. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-04]. Dostupné z: https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/rodic/Letak_BESIP_tisk.pdf

³⁶ BESIP. Bezpečí dítěte v dopravě - brožura. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-04]. Dostupné z: https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/rodic/Bezpeci_ditete_v_doprave.pdf

³⁷ BESIP. Testové otázky z oblasti dopravní výchovy. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolniho-veku/Testove-otazky-z-oblasti-dopravni-vychovy>

TEST č. 1 Označ všechny správné odpovědi na zadané otázky

1. Jízdní pruh pro cyklisty nebo stezku pro cyklisty

- A) může užít i osoba pohybující se na lyžích
- B) může užít i osoba pohybující se na kolečkových bruslích
- C) nesmí užít osoba pohybující se na lyžích

2. Cyklista dává znamení o změně směru jízdy

- A) upažením
- B) vždy jen směrovými světly
- C) zvednutím ruky

3. Řidič nesmí vjíždět na železniční přejezd

- A) je-li již vidět nebo slyšet příjezd vlaku
- B) ještě 3 minuty po průjezdu vlaku
- C) sklápějí-li se, jsou-li sklopeny nebo zdvihají-li se závory

4. „Křižovatka“ je místo

- A) které je vždy označené dopravní značkou
- B) kde se napojuje silnice nebo polní cesta
- C) v němž se pozemní komunikace protínají nebo spojují

5. Řidič nesmí zastavit a stát

- A) před nemocnicí a v její blízkosti
- B) na přechodu pro chodce a ve vzdálenosti kratší než 5 m před ním
- C) na přejezdu pro cyklisty a ve vzdálenosti kratší než 5 m před ním

6. Vybavu a stav jízdního kola

- A) kontrolujeme jen občas
- B) nemusíme kontrolovat
- C) kontrolujeme před každou jízdou

7. Jízdní kolo musí být vybaveno

- A) přední odrazkou bílé barvy
- B) přední i zadní odrazkou oranžové barvy
- C) zadní odrazkou červené barvy

Test č. 1 Označ všechny správné odpovědi na zadané otázky

14. Taktó rozsvícený světelný signál znamená

- A) připravit se k jízdě
- B) „Stůj!“
- C) připravit se k zastavení vozidla

15. Cyklista

- A) projede křižovatkou po projetí autobusu a modrého vozidla
- B) projede křižovatkou jako první
- C) přijíždí do křižovatky po vedlejší pozemní komunikaci

16. Vozidla projedou v tomto pořadí:

- A) 1. cyklista a červené současně, 2. modré
- B) 1. červené, 2. cyklista, 3. modré
- C) 1. modré současně s cyklistou, 2. červené

17. Cyklista:

- A) může vjet na kruhový objezd
- B) musí dát přednost modrému vozidlu
- C) nedává přednost modrému vozidlu, které vyjíždí z kruhového objezdu

Test č. 1 Označ všechny správné odpovědi na zadané otázky

8. Tento pokyn policisty znamená

- A) „Zpomalit jízdu!“
- B) „Stůj!“ pro řidiče přijíždějící k jeho zadům
- C) „Stůj!“ pro řidiče přijíždějící k jeho čelu

9. Osoba vedoucí jízdní kolo jde po správné straně vozovky

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

10. Dopravní značka označuje

- A) přejezd pro cyklisty
- B) přechod pro chodce
- C) sdružený přechod a přejezd

11. Dodatková tabulka znamená, že

- A) cyklista smí jet jen v protisměru
- B) je povolen vjezd cyklistům i v protisměru
- C) vjezd cyklistů v protisměru je zakázán

12. Dopravní značka označuje

- A) začátek dálnice
- B) pozemní komunikaci, na kterou cyklisté nesmějí vjíždět
- C) konec dálnice

13. Která dopravní značka upozorňuje na kruhový objezd?

A

B

C

Test č. 1 Označ všechny správné odpovědi na zadané otázky

18. Jako první projede křižovatkou:

- A) modré vozidlo
- B) autobus
- C) cyklista

19. Cyklista:

- A) projede křižovatkou jako druhý
- B) nesmí vjíždět do křižovatky
- C) projede křižovatkou jako první

20. Cyklista projede křižovatkou:

- A) poslední
- B) první současně s tramvají
- C) druhý

Obrázek 3: Ukázka opakovacích testů <https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/testy/2016-testy-dv/test-1.pdf>

8) Výukové materiály

- **Dopravní výchova pro 2. stupeň ZŠ - žákovská licence**

Interaktivní učebnice učí žáky řešit běžné i složité situace v roli chodce, cyklisty a řidiče malého motocyklu. Je v souladu s RVP ZV, má doložku MŠMT a umožňuje integraci napříč vzdělávacími obory. Učebnice podporuje morální, duševní, sociální a fyzický rozvoj žáků. Snaží se je vést k zodpovědnosti za své chování a tím přispívá k prevenci dopravních nehod a úrazů dětí. Učebnice obsahuje tematické celky:

- chodcem nejen na cestě do školy
- křížem krážem na kole
- jde to i bezpečně
- jak se staneme řidiči ³⁸

- **Pracovní listy pro výuku dopravní výchovy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**

Velmi precizně zpracované pracovní listy, které jsou volně dostupné na stránkách Besipu, v sekci vzdělávání. Zabývají se důležitými tématy z oblasti dopravního prostředí, o kterých by měli mít žáci alespoň povědomí. Setkají se zde s důležitými situacemi, které je mohou v běžném životě potkat. Cílem je, aby žáci dokázali rozeznat nebezpečné situace a naučili se na ně správně reagovat. Pracovní listy jsou zpracovány kreativní formou, takže žáci zde mohou kreslit, vybarvovat, spojovat a vystřihovat. ³⁹

Odkaz: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolního-veku/Zaci-zakladnich-skol/II-Stupen-ZS>

- **Videa k výuce dopravní výchovy na 2. stupni základních škol**

Besip zpracoval spoustu videí, která se dají použít jak ve výuce, tak jako pomůcka pro rodiče, kteří chtějí svým dětem veselou formou ukázat, jak se mají správně chovat na pozemních komunikacích. Ve videích jsou shrnuty důležité informace k jednotlivým tématům – bezpečnostní prvky; dopravní nehoda; rychlost a brzdná dráha; návykové látky; bezpečně na

---

³⁸ <https://flexibooks.cz/dopravni-vychova-pro-2-stupen-zs/d-75218/>

³⁹ BESIP. II. Stupeň ZŠ. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolního-veku/Zaci-zakladnich-skol/II-Stupen-ZS>

kole, skateboardu, bruslích; vidět a být viděn; cyklista; chodec; křižovatky; letecká záchranná služba u nehody; následky dopravní nehody; železniční přejezdy. ⁴⁰

Bezpečnostní prvky:

besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/multimedia/BESIP_bezpecnostni_prvky.mp4

Dopravní nehoda:

besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/multimedia/BESIP_dopravni_nehoda.mp4

Rychlost a brzdná dráha:

besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/multimedia/BESIP_rychlost_a_brzdna_draha.mp4

Návykové látky:

besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/multimedia/BESIP_navykove_latky.mp4

Bezpečně na kole, skateboardu, bruslích:

besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/multimedia/BESIP_bezp_na_kole.mp4

Vidět a být viděn:

besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/multimedia/BESIP_videt_a_byt_viden.mp4

Cyklista:

[Cyklista a jeho kolo - YouTube](#)

Chodec:

[Chodec - YouTube](#)

Křižovatky:

[Křižovatky - YouTube](#)

Letecká záchranná služba u nehody:

[Letecká záchranná služba u nehody - YouTube](#)

Následky dopravní nehody:

[Následky dopravní nehody - YouTube](#)

---

⁴⁰ BESIP. II. Stupeň ZŠ. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolniho-veku/Zaci-zakladnich-skol/II-Stupen-ZS>

Železniční přejezdy:

[Železniční přejezdy - YouTube](#)

- **Implementace dopravní výchovy do školního vzdělávacího programu ZŠ pro 2. stupeň**

Jedná se o brožuru o 166 stránkách, ve které jsou rozděleny jednotlivé vzdělávací oblasti do kapitol. V jednotlivých kapitolách jsou zdůrazněny výstupy využitelné pro dopravní výchovu a následně vypracované úlohy k jednotlivým vzdělávacím oblastem, které jsou dále využitelné ve výuce.⁴¹

---

⁴¹ BESIP. Implementace dopravní výchovy do školního vzdělávacího programu na ZŠ – 2. stupeň ZŠ. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: <https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/dopravni-vychova/zs/2-dv-2-stupen.pdf>

4.2 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Zák

- objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání,
- rozlišuje projevy vlastnictví od projevů nacionalismu,
- zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje,
- zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají,
- kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí,
- zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení,
- uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem,
- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám,
- rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti,
- posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci.

Učivo:

Naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost Žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život;
naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku;
naše vlast – pojem vlasti a vlastnictví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny;
kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédiá;
lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti;
vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti;
zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činnosti, výhody spolupráce lidí.

63

výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost;
principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání.

STÁT A PRAVO

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Zák

- rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky,
- rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu,
- objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů,
- vytvoří smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů,
- přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod,
- objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství, provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věcí,
- dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování,
- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů,
- rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady.

Učivo:

Právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce;
státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly;
principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev;
lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace;
právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů;
protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví
právo v každodenním životě – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; styk s úřady.

65

ČLOVĚK JAKO JEDINEC

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Zák

- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálů pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života,
- posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek,
- rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodné koriguje své chování a jednání,
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru.

Učivo:

Podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál;
vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí;
osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezvědomí; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při sebezboji.

STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Zák

- rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady,
- objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví a jejich znalost uplatňuje ve svém jednání,
- dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i světeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi,
- vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí,
- rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané,
- rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu.

Učivo:

Majetek, vlastnictví – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví;
peníze – funkce a podoba peněz, formy placení; rozpočet rodiny, státu; význam daní;

64

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Zák

- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování,
- uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy,
- uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a záporny,
- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva,
- objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu,
- uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání.

Učivo:

Evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR;
mezinárodní spolupráce – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody;
významné mezinárodní organizace (RE, NATO, OSN aj.);
globalizace – projevy, klady a záporny; významné globální problémy, způsoby jejich řešení.

66

Obrázek 4: Ukázka z brožury (str. 63-66) [<https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/dopravni-vychova/zs/2-dv-2-stupen.pdf>]

Dopravní výchova v občanské výchově

Vzdělávací oblast Člověk a společnost

Vzdělávací oblast Člověk a společnost vybavuje žáka aktivními znalostmi a dovednostmi, které jsou důležité pro jeho aktivní zapojení do života ve společnosti. Seznamuje žáka se životem ve společnosti a jevy, které společnost ovlivňují a které jsou také výsledkem společenských procesů, jak v minulosti, tak v současnosti. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů a jejich využití v konkrétním chování, což se v souvislosti s dopravní výchovou projevuje v pochopení a respektování pravidel silničního provozu, v etice a chování v dopravních situacích a v aktivním řešení vzniklých problémů.

Doprava je významným společenským jevem, a proto je mu třeba ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost věnovat pozornost.

Součástí života každé organizované společnosti jsou pravidla, kterými se řídí. V silniční dopravě plní tuto funkci pravidla silničního provozu, která mají s její rostoucí intenzitou stále větší význam. Součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost je výchova k úctě k hodnotám, což u dopravní výchovy znamená úctu jak k samotnému životu, tak k materiálním statkům i k výsledkům technického rozvoje.

Vzdělávací obor Výchova k občanství

Vzdělávací obor Výchova k občanství se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisí s orientací žáka v sociální realitě a také se začleňováním do rozmanitých společenských vztahů.

Součástí je jak sebereflexe, která je nutná pro zdravé sebepoznání a hlavně pro osobnostní růst. Vzhledem k dopravní výchově se jedná o reflexi vlastního jednání v dopravních situacích a v mezilidských kontaktech, které jsou s dopravou spojeny.

Výchova k občanství seznamuje žáka s činností důležitých politických institucí a dalších orgánů ve společnosti. Učí respektovat pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní chování a názory i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků a posiluje smysl pro odpovědnost. Právě tyto momenty jsou velmi důležité právě ve vztahu k dopravní výchově, kde je nutné formovat u žáků vědomí právní i morální odpovědnosti v dopravních situacích a také postoje vedoucí k zodpovědnosti.

Člověk ve společnosti:

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Výstup RVP: žák

- zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situaci ohrožení

Školní výstupy: žák

- vysvětlí význam povinnosti účastníků silničního provozu jako základu pro bezpečnost
- chová se ukázněně a ohleduplně v silničním provozu, respektuje dopravní předpisy
- jízdou na kole přizpůsobuje svým schopnostem

67

Školní výstupy: žák

- rychlost jízdy (na kole) vždy přizpůsobuje svým schopnostem
- jede jen takovou rychlostí, aby byl schopen vždy podle potřeby a nutnosti včas zastavit
- objasní, jak jeho realistické sebepoznání může ovlivnit jeho chování v dopravních situacích
- chápe základní psychologické aspekty bezpečné jízdy – vnímání, pozornost, předvídání, rozhodování, reagování, vlastnosti řidiče, věková zvláštnosti, emoce, bdělost, vliv alkoholu a drog

Výstup RVP: žák

- rozpozná projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání

Školní výstupy: žák

- kriticky hodnotí vliv záporných charakterových vlastností na chování lidí v dopravních situacích
- rozeznává chyby vycházející ze záměrného nerespektování pravidel, z neznalosti nebo jiných příčin (únava, stres, nejistota, váhavost, rozptýlení apod.)
- chápe příčiny dopravních nehod
- koriguje vlastní jednání a překonává problémy vycházející z neadekvátního chování v dopravních situacích a dokáže toto chování napravit
- uvědomuje si nebezpečnost nerespektování dopravních předpisů z důvodů nedostatečného volného jednání a dokáže odhadnout důsledky vlastního chování v dopravních situacích

Učivo:

Podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení i jednání, osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter, vrozené předpoklady, osobní potenciál; vnitřní svět člověka - vnímání, prožívání, poznávání skutečnosti, systém osobních hodnot, sebepohodnocení;

osobní rozvoj- význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

Stát a hospodářství:

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Výstup RVP: žák

- dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní způsoby zacházení s penězi a se svěřeným majetkem, vyhýbá se riziku v hospodáření s penězi

Školní výstupy: žák

- objasní význam péče o svěřené dopravní prostředky, silnice a další zařízení vybudované za účelem bezpečné dopravy

69

- reflektuje své chování v dopravních situacích a dokáže kriticky hodnotit chování účastníků silničního provozu
- zná důležité kontakty a dokáže přivolat pomoc při dopravní nehodě
- poskytné pomoc mladšímu dítěti nebo jinému člověku při přechodu vozovky nebo v jiných situacích, které již dokáže zvládnout

Výstup RVP: žák

- kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy reklamy na veřejné mínění a chování lidí

Školní výstupy: žák

- sleduje informace týkající se změn v dopravních předpisech, a to významně zejména pro vlastní chování v dopravních situacích
- na příkladech vysvětlí význam mediální osvěty při změně dopravních předpisů
- kriticky se zamýšlí nad působením reklamy

Výstup RVP: žák

- posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci

Školní výstupy: žák

- na konkrétních příkladech ze svého okolí doloží význam spolupráce při řešení složitých dopravních situací
- navrhuje ve spolupráci se spolužáky a odborníky řešení dopravních situací ve svém okolí (např. pomocí projektové práce – viz. projekt Občan)
- umí naplánovat trasy cest a vylézt z hlediska bezpečnosti a plynulosti jízdy (hustota provozu, druh silnice, charakter silnice, vzdálenost, čas)

Učivo:

Naše obec, region kraj – doprava a dopravní situace v našem okolí

Vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace v dopravních situacích, konflikty v mezilidských vztazích – způsoby jejich řešení

Zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závinnost, pravidla chování, dělba práce a činnosti, výhody spolupráce lidí

Člověk jako jedinec:

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Výstup RVP: žák

- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života

68

Učivo:

Majetek, vlastnictví – formy vlastnictví, hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana

Stát a právo:

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Výstup RVP: žák

- provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravitelích občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci

Školní výstupy: žák

- dokáže uvést příklady smluv, které se vztahují k osobní přepravě, koupě kola nebo jiného dopravního prostředku

Výstup RVP: žák

- dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování

Školní výstupy: žák

- zná základní ustanovení o povinnostech účastníků silničního provozu: chodců, řidičů (spolujezdů, přepravovaných osob) a jejich způsobilosti ve smyslu zákonné normy
- chová se ukázněně a ohleduplně, neohrožuje bezpečnost a plynulost silničního provozu
- dbá dopravních značek a poslouchá pokyny a výzvy policistů
- jako cyklista jezdí vždy v pravém jízdním pruhu (výjimka při odbočování, objíždění, předjíždění, vyjíždění ze silnice)
- zná pravidla jízdy ve zvláštních případech
- rychlost jízdy uzpůsobuje svým schopnostem
- zná a uplatňuje pravidla pro zastavení a stání
- uzamýká jízdní kolo při jeho opuštění
- osvětluje kolo při snížené viditelnosti
- zvládá projíždění křižovatek a řešení složitějších situací
- dodržuje zásady správné jízdy ve skupině
- dodržuje bezpečné vzdálenosti mezi cyklisty
- dodržuje bezpečnost při odbočování, objíždění, předjíždění, projíždění křižovatek, změny rychlosti za jízdy

Výstup RVP: žák

- rozpozná protiprávní jednání, rozliší přešupek a trestný čin, uvede jejich příklady

70

Obrazek 5: Ukázka z brožury (str. 67-70) [<https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/dopravni-vychova/zs/2-dv-2-stupen.pdf>]

Školní výstupy: Žák

- rozpozná porušování pravidel silničního provozu
- uvede příklady přestupků a trestných činů v souvislosti s dopravou
- uvědomí si důsledky porušování dopravních předpisů

Učivo:

Právní ráda České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů; protiprávní jednání – druhy a postupy protiprávního jednání, trestní posuzitelnost, porušování předpisů v silničním provozu; právo v každodenním životě – význam právních vztahů, důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající, styk s úřady.

Mezinárodní vztahy, globální svět:

Očekávané výstupy využitelné pro dopravní výchovu

Výstup RVP: Žák

- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva

Školní výstupy: Žák

- uvědomí si škodlivost účinků automobilové dopravy na životní prostředí – hluk, otřesy a vibrace, znečištění vody, užívání autokosmetických a jiných přípravků, solení komunikací aj.
- popíše význam katalyzátorů pro životní prostředí
- získává informace o dopravě z hlediska tvorby a ochrany životního prostředí

Učivo:

Globalizace – projevy, klady a záporny, automobilová doprava jako ekologický problém

Konkrétní náměty pro dopravní výchovu

Možnost využití projektové práce – ukázka práce na projektu Občan

Projekt Občan je projekt, který organizuje již několik let Sdružení pro výchovu k občanství a demokracii (SVOD). Vznikl, aby pomáhal rozvíjet komunikační, myšlenkové a poznávací schopnosti dětí a vybavil je vším potřebným pro život aktivního občana.

Jde o program, který probouzí zájem žáků a studentů o věci veřejné, umožňuje jim zapojit se do řešení reálných společenských situací a vidět konkrétní výsledky své práce. Snahou je propojit školu s reálným životem, vytvořit demokratický vztah učitel – žák a přivádět žáky ke společenské angažovanosti a zájmu o věci obecné a společné. Je prostorem pro navázání či prohloubení kontaktů školy s rodiči a zástupci samosprávy, místních organizací a společností. Je realizován především na 2. stupni ZŠ

71

- můžeme provést samostatný výzkum
- můžeme oslovit pravomocný orgán a jeho zástupce.

Žáci hledali informace v místním tisku, na internetu, v zákonech a také oslovili řadu osob (zástupce policie ČR, místostarosty obcí ...) a provedli si vlastní výzkum mezi dětmi ve škole a také hledali inspiraci v sousedních obcích.

Zaznamenávali na základě vlastního pozorování počet automobilů ve vybraných ulicích.

O všech jednáních si žáci dělali záznamy a také výzkum pečlivě vyhodnotili. Zjišťovali i statistiku nehod za účasti chodce u tiskového oddělení Policejního prezidenta ČR.

Na základě těchto informací žáci vyhodnotili, že se více jak polovina dětí ze ZŠ Otnice necítí při cestě do školy bezpečně, a našli také nejpříjemnější úseky a denní doby.

3. Navrhovaná řešení

Žáci navrhli 6 bodů – jako např. jiné umístění značek, umístění zpomalovacích retardérů, zlepšení vjezdu z asfaltového hřiště, využití jiné doby pro odvoz odpadků ...

4. Realizovaná řešení

Pět z těchto návrhů bylo následně schváleno a realizováno zastupitelstvem obce.

Tento projekt je příkladem projektové práce, která může velice dobře rozvíjet kompetence dětí ve vztahu k dopravní výchově a současně se dotýká celé škály klíčových kompetencí.

Literatura:

Portfolio projektu ZŠ Otnice
Rozum, F.: *Já, občan*, SVOD, I. vydání, 32 s., (2005)

Příklady využití současných učebnic občanské výchovy pro implementaci dopravní výchovy

Janošková, D., Ondráčková, M., Čechlová A. *Občanská výchova s blokem Rodinná výchova pro 6. ročník základní školy a první víceletého gymnázia*, Plzeň: Fraus, 2003, 1. vydání, 136 s. ISBN 80-7238-207-1

A. Téma Rodina – ostrov bezpečí, str. 22–23

V učebnici je použita problémová situace:

Text:

Lenka dojíždí do školy z vesnice vzdálené 6 km.

Jakmile začne být hezký, jezdí na kole, neboť je to pro ni výhodnější než časté vstávání na vlak. Cesta do města je však frekventovaná a neosvětlená ...

75

a v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií, ale svým charakterem je vhodný i pro gymnázia a další střední školy.

Žáci při jeho řešení získávají rozmanité kompetence, které svým charakterem odpovídají požadavkům RVP a všech klíčových kompetencí.

Žáci sami vybírají veřejný (nejčastěji komunální) problém ve svém okolí, sbírají a třídí informace, které o problému zjistili, hledají informace na internetu, v tisku, v knihovnách. Získávají mnohé užitečné kompetence: jak si smluvit schůzku např. se starostou obce, připravit si interview se zástupci obecního úřadu (opravdu se s nimi setkají a hledají společná řešení). Řešení projektu vyžaduje i znalost příslušné legislativy, navrhované řešení musí být v souladu s Listinou lidských práv a zákony ČR.

Hlavním výstupem je realizace navrhovaného řešení a následně pak jeho prezentace ve škole, v obci a také na společných regionálních setkáních.

Zajímavou ukázkou využití projektu Občan v souvislosti s dopravní výchovou je projekt **ZŠ Otnice (okres Vyškov)** – Dopravní situace v okolí školy z tohoto roku 2006 – pod vedením paní učitelky Ivany Cermákové. Žákovský tým vyřešil za podpory zastupitelstva obce nejožehavější problém dopravní situace a podařilo se zvýšit bezpečnost dopravy nejen v okolí školy.

Při práci na projektu si děti zvolily nejvíce ožehavý problém v jejich okolí – problém nedostatečně osvětlené dopravní situace kolem školy, který vedl k pocitu ohrožení u mnoha dětí ve škole, což účastníci projektu zmapovali mimo jiné i na základě výzkumu ve škole.

Žáci sledovali vyhlášky, informace v tisku, na internetu a mluvili také se zástupci policie. Také oslovili zástupce samosprávy v okolních obcích, kde byla dopravní situace výrazně lepší.

Na základě tohoto šetření navrhli řešení, které bylo z velké části akceptováno místními zástupci a vedlo ke zlepšení celkové dopravní situace.

Postup při práci na projektu

1. Volíme veřejný problém

Ve třídě je nutná diskuse o vybraných problémech – např. pomocí otázek a odpovědí

- a) Proč jsme vybrali daný problém?
- b) Jak bychom ho mohli řešit?
- c) Je toto řešení dosažitelné a jak?

Žáci z Otnice zvolili po diskusi problém bezpečnosti při cestě do školy

2. Rozbor problému

a) Problém je třeba pojmenovat a zamyslet se nad rozšířeností tohoto jevu (v obci, kraji, státě, ve světě)

b) Je třeba rozpoznat dosavadní řešení. Např. Kdo na něj již poukázal? Jaké řešení přinesl? Jaké jsou výhody a nevýhody tohoto řešení?

- c) Je třeba pracovat s následujícími informacemi
  - zprávami z tisku
  - informacemi z internetu, knih, časopisů a jiných dokumentů
  - je třeba hledat právní pozadí problému

72

Možnosti práce s tématem pro dopravní výchovu

Školní výstupy: Žák

- vysvětlí význam povinnosti účastníků silničního provozu jako základu pro bezpečnost
- chová se ukázněně a ohleduplně v silničním provozu, respektuje dopravní předpisy
- jízdu na kole přizpůsobuje svým schopnostem

Metody: práce s textem, diskuse, analýza situace, dramatizace, heuristické metody

Postup:

I. četba textu

II. diskuse o příběhu, jeho rozbor a debata o podobných situacích, které zažívají žáci

III. skupinová práce

Úkoly pro skupiny:

1. Zjistí, jak musí být podle platných předpisů vybaveno kolo a jaké další pomůcky Lenka k jízdě potřebuje.
  2. Lenka dojede k místu, kde se stala dopravní nehoda, poradíte jí, jak se má zachovat?
  3. Uveďte nejčastější příčiny dopravních nehod.
  4. Naplánujte pro své kamarády výlet na kole ve stejné délce, jako jezdí Lenka do školy. Zkuste předem přemýšlet o možných nebezpečných situacích, které vás mohou potkat.
  5. Připravte si scénku, ve které máte mladšího spolužáka poučit o základních zásadách jízdy na kole.
  6. Pokuste se prodiskutovat své vlastní chování na silnicích a navrhněte, jak své chování můžete zlepšit.
  7. Lenčina cesta je málo osvětlená, můžete něco udělat jako občané? Koho byste na tuto situaci upozornili? Jak byste postupovali?
  8. Pokuste se napsat zástupcům nebo pracovníkům dopravního inspektorátu dopis, kde popisujete daný problém a buď žádejte o jeho řešení nebo ho i navrhněte.
- Úkoly mohou být využity i jako domácí práce

IV. Reflexe problému: Co jsme se naučili a dozvěděli nového?

B. I ve škole s pravidly, str. 33–34

Školní výstupy: Žák

- zná základní ustanovení o povinnostech účastníků silničního provozu: chodců, řidičů (spolujezdů, přepravovaných osob) a jejich způsobilosti ve smyslu zákonné normy
- chová se ukázněně a ohleduplně, neohrožuje bezpečnost a plynulost silničního provozu
- pochopí příčiny dopravních nehod
- koriguje vlastní jednání a překonává problémy vycházející z neadekvátního chování v dopravních situacích a dokáže toto chování napravit

74

Obrázek 6: Ukázka z brožury (str. 71-74) [https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/dopravni-vychova/zs/2-dv-2-stupen.pdf]

Metody: brainstorming, diskuse, kritické myšlení, vytváření kodexu, pozorování

Postup:

- I. Brainstorming: Proč potřebujeme pravidla?
Proč jsou nutná pravidla silničního provozu?

Diskuse a následné vysvětlení funkce pravidel – využití definice v učebnici

- II. Diskuse: Co se může stát, když se pravidla chování na silnici poruší?
Děti diskutují o možných důsledcích porušování pravidel.

Učitel/ka může přinést tisk a doložit příklady důsledků porušování pravidel na silnici.

- III. Děti se zamyslejí nad nejčastějšími projevy porušování pravidel a diskutují o jejich příčinách.

IV. Úkol pro zvidavé: Děti mají pozorovat učitelem/kou vybranou část obce a sledovat dodržování pravidel.

Následně děti prezentují svá zjištění a navrhnou možnosti nápravy.

V. Děti mají za úkol si vytvořit osobní kodex chování v dopravních situacích – nejdříve jednotlivě, pak ve skupinách. Svě náměty pak prezentují a písemnou formou mohou vyvěsit ve třídě nebo si vše založí do žákovského portfolia.

- VI. Domácí úkol: děti mají reflektovat celý týden své chování a porovnat je s přijatým kodexem.

C. Organizace práce, str. 36

Školní výstupy: žák

- objasní, jak jeho realistické sebezpoznaní může ovlivnit jeho chování v dopravních situacích
- chápe základní psychologické aspekty bezpečné jízdy – vnímání, pozornost, předvídání, rozhodování, reagování, vlastnosti řidiče, věkové zvláštnosti, emoce, bdělost, vliv alkoholu a drog

Metody: Diskuse, mentální mapování

Postup:

- I. Využití textu učebnice na straně 36 – kapitola Soustředění – vymezení rušivých vlivů při učení

Vnější rušivé vlivy, např. doma
Rušivé vlivy při vyučování
Poruchy motivace
Přechodné zátěžové situace

75

4. Co může dělat stát?

V. Prezentace námětů a diskuse.

E. Miniúvod do lidských práv, Dvě strany jedné mince, str. 70–71

Školní výstupy: žák

- objasní význam péče o svěřené dopravní prostředky, silnice a další zařízení vybudované za účelem bezpečné dopravy
- zná základní ustanovení o povinnostech účastníků silničního provozu: chodců, řidičů ...
- na konkrétních příkladech ze svého okolí žák doloží význam spolupráce při řešení složitých dopravních situací

Metody: problémové učení, vyprávění, hodnotící posouzení problémových situací, diskuse

Postup:

- I. Využití obrázků, které mají ukazovat tyto situace – převrácené auto – po dopravní nehodě
– jízdu veřejnou dopravou
– případně učitel přinese další obrázky

Úkol v učebnici: Zamysli se nad následujícími situacemi. Co mají společného? V čem se liší?

- II. Děti porovnávají situace a hledají, kdo nese za tuto situaci zodpovědnost.

III. Na základě obrázků děti vyprávějí příběh, který se mohl stát. Pak porovnají různá řešení situace, ke kterým došlo.

- IV. Děti popíší, jak by měli reagovat policisté, zdravotníci a další lidé při dopravní nehodě.

V. Děti zhodnotí míru zodpovědnosti jednotlivých účastníků diskutovaných situací.

77

Úkol pro děti: Soustředění je kromě učení důležité i při řízení kola, auta nebo jiného dopravního prostředku nebo také při pohybu na ulicích.

Zamyslete se, které konkrétní vlivy mohou ovlivňovat dopravní nehody, zkuste je vysvětlit a zařadit do těchto upravených kategorií: Vnější rušivé vlivy
Poruchy motivace
Přechodné zátěžové situace
Další faktory

- II. Děti si samostatně nebo ve skupinách vytvářejí přehled kategorií, mohou také vytvořit skupinovou mentální mapu problému.

- III. Prezentace jednotlivých názorů a následná diskuse s možnou korekcí učitelem/kou.

IV. Diskuse: Zamyslete se, jak je možné předcházet stresu nebo jak je třeba reagovat při stresu a přetížení na silnici.

- V. Reflexe: Děti spolu s učitelem/kou pojmenují základní psychologické aspekty bezpečné jízdy.

D: Životní prostředí, str. 45

Školní výstupy: žák

- uvědomí si škodlivost účinků automobilové dopravy na životní prostředí – hluk, otřesy a vibrace, znečištění vody, užívání autokosmetických a jiných přípravků, solení komunikací aj.
- popíše význam katalyzátorů pro životní prostředí
- získává informace o dopravě z hlediska tvorby a ochrany životního prostředí

Metody: diskuse, brainstorming, mentální mapování, práce ve skupinách – řešení problému,

Postup:

- I. Evokace: Zamýšlení nad citátem z učebnice
„Přírodu jsme nezdědili po svých předcích, ale půjčily nám ji naše děti.“
(Andre Gide)

II. Dnešní svět je charakteristický množstvím aut a jiných prostředků dopravy. Jaké to má důsledky pro životní prostředí?

Brainstorming a vytváření mentální mapy důsledků dopravy na přírodu.

- III. Diskuse s učitelem/kou nad důsledky a hledání možností ochrany životního prostředí.

IV. Skupinová práce: Hledáme řešení

1. Co mohu udělat já?
2. Co mohou dělat rodiče?
3. Co mohou dělat zastupitelé obce?

76

Obrázek 7: Ukázka z brožury (str. 75-77) [<https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/dopravni-ychova/zs/2-dv-2-stupen.pdf>]

2.2.2 Policie ČR

Policie ČR nabízí školám preventivní programy, které jsou zaměřeny na dopravní výchovu dětí. Policisté žákům vysvětlují základní zásady bezpečnosti v silničním provozu a děti si zkoušejí správné přecházení po přechodu pro chodce, zjišťují význam jednotlivých dopravních značek a také povinnou výbavu kol a cyklistů a spoustu dalších stěžejních informací, které jim pomohou se správně rozhodovat při pohybu na pozemních komunikacích. Důraz je kladen mimo jiné i na důležitost viditelnosti osob, kterou lze zvýšit vhodnou barvou oblečení a doplňky z fluorescenčních materiálů, které zvyšují světelný kontrast vůči pozadí a prodlužují tak vzdálenost, na jakou může řidič chodce nebo cyklistu zaznamenat. Po skončení preventivního programu děti od policistů dostanou drobné dárky včetně reflexních pásek a samolepek.

Pro zajištění preventivního programu stačí kontaktovat jakoukoliv pobočku Policie ČR a dle domluvy vykomunikovat náplň programu.

Obrázek 8: Policie ČR [<https://www.policie.cz/clanek/sprava-jihomoravskeho-kraje-prevence-dopravni-vychova-ve-skolach.aspx>]

Obrázek 9: Policie ČR ve školách [<https://www.policie.cz/clanek/dopravni-vychova-260104.aspx>]

2.2.3 Městská Policie

Městská policie pořádá, stejně jako Policie ČR, preventivní programy zaměřené na dopravní výchovu. Program vytváří podmínky pro celoživotní vzdělávání dětí a mládeže, přípravu účastníků silničního provozu, budoucích řidičů a klade si za cíl efektivní působení ke snížení nehodovosti, úrazů a rizikových situací v silničním provozu.

Odkazy na městské policie všech krajských měst v České republice:

<https://www.liberec.cz/mestska-policie/ddh/dopravni-vyuka/>

https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/praha_8/mestska_policie_vyucuje_dopravni_vychovu.html

<https://www.dopravnihristebrno.cz/pro-skoly-a-skolky/dopravni-vychova/>

<https://pardubice.eu/detske-a-dopravni-hrste>

<https://www.hradeckralove.org/dopravni-vychova-dopravni-hrste/ms-31306>

<https://www.mpul.cz/dopravni-vychova-2.html>

<https://mpkv.cz/cs/aktuality/dopravni-vychova-se-opet-rozjizdi>

<https://www.mbudejovice.cz/prevence%2Dmestske%2Dpolicie/ds-15118/p1=42618>

<https://www.mpplzen.cz/o-mestske-policii/prevence/preventivni-akce/dopravni-vychova-pro-materske-skoly-v-obvodu-plzen-3.aspx>

<https://mpostrava.cz/prevence/vyuka-besip>

<https://www.jihlava.cz/mp/index.asp>

<https://www.mpzlin.cz/prevence/>

<https://mp-olomouc.cz/prevence/preventivne-informacni-skupina>

2.2.4 Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

Centrum se zabývá převážně klíčovými potřebami rozvoje dopravy v České republice. Zaměřuje se tedy na bezpečnost silničního provozu, technologie výstavby, údržby, oprav a rekonstrukcí dopravní infrastruktury, dopady dopravy a její infrastruktury na životní prostředí, ale mimo jiné i ekonomikou dopravy, dopravní psychologií, vzděláváním v dopravě a mnoho dalšího.

Nabízí velmi zajímavé publikace, metodiky volně dostupné a zdarma, které se zabývají například těmito tématy: ⁴²

- snižování zátěže životního prostředí
- snižování nehodovosti a bezpečná infrastruktura
- lidský faktor v dopravě
- efektivní doprava a plánování
- hloubková analýza dopravních nehod

Snižování nehodovosti a bezpečná infrastruktura obsahuje navrhované strategie bezpečnosti na pozemních komunikacích v silničním provozu. Jsou zde identifikována riziková

---

⁴² CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Metodiky CDV. In: *Cdv.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://www.cdv.cz/metodiky/>

místa na komunikacích. Vyhodnocovány analýzy dopravních nehod. Jedním z bodů je také vzdělávání v dopravní výchově.⁴³

Centrum dopravního výzkumu také navrhlo ucelený systém her, který se jmenuje eduLARP (LARP – Live Action Role Playing) a má pro vzdělávací proces velký přínos. Umožňuje dětem prožít situace, které by v jiném, než herním prostředí nebylo možno realizovat, bez rizika úrazu. Je to pro žáky velmi atraktivní metoda. LARP patří do skupiny zážitkové pedagogiky, která má prokazatelně vyšší dopad na získávání a uchovávání si vědomostí a dovedností.

Využití výuky dopravní výchovy eduLARPem přináší i komplexní pohled na dopravu jako celek. LARP je hra, ve které si hráči prostřednictvím role ve hře mohou vyzkoušet to, s čím by se v životě nemohli (nechtěli) setkat, např. zranění při dopravní nehodě. LARP v edukační podobě, tzv. eduLARPu má jasně daný příběh, kdy každý z hráčů hraje svoji roli. Prostřednictvím „hry v postavě“ jedinec prožívá a zároveň se učí to, co ještě nezná a nové poznatky se učí aplikovat i na ostatní hráče. Tak se hráči vlastně učí jeden od druhého. Edukační hra není o tom, kdo zvítězí, ale o tom, jak se hráči se svojí rolí ztotožní, jak ji věrně zahrají. Edukační LARP podporuje tvůrčí myšlení, aktivitu, rozhodovací proces a logické myšlení, ale i schopnost přizpůsobit se hře ve skupině.⁴⁴

---

⁴³ CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Snižování nehodovosti a bezpečná infrastruktura. In: *Cdv.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://www.cdv.cz/snizovani-nehodovosti-a-bezpecna-infrastruktura/>

⁴⁴ CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Mela eduLARP. In: *Cdv.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-15]. Dostupné z: <https://trafficlarp.cdv.cz/cz/>

Obsah	
I DOPRAVNÍ VÝCHOVA V HISTORICKÉM KONTEXTU	5
I.1 Základní školství.....	5
I.2 eduLARP a vzdělávací proces	9
II SCÉNÁŘE HER	13
JAK SI HRAJE VENDULKA A DAVÍDEK	14
II.1 ROČNÍK: PRVNÍ.....	15
CESTA BÁJNOU KRAJINOU	25
II.2 Ročník: Druhý.....	26
STAVBA BEZPEČNÉHO MĚSTA	40
II.3 Ročník: Třetí.....	41
SUPERHRDINOVÉ ZACHRAŇUJÍ SVĚT	75
III.4 Ročník: Čtvrtý.....	76
PRÍLOHA 1	86
CESTA KOLEM SVĚTA	87
II.5 Ročník: Pátý	88
STOPAŘŮV PRŮVODCE PO MHD	117
II.6 ROČNÍK: ŠESTÝ.....	118
VYŠETŘOVÁNÍ NEHODY CYKLISTY	155
II.7 Ročník: Sedmý.....	156
ODYSSEOVA VOLBA	177
II.8 Ročník: Osmý.....	178
ZLATÝ DEVÁTÁK.....	342
II.9 Ročník: Devátý	343
SEZNAM LITERATURY.....	364

4

Obrázek 10: Ukázka obsahu metodické příručky k aktivitám LARP

<https://trafficklarp.cdv.cz/files/METODIKA%20V%C3%99DUKY%20DOPRAVN%C3%8D%20V%C3%9DCHOVY%20METODOU%20LARP.pdf>

VYŠETŘOVÁNÍ NEHODY CYKLISTY

155

II.7 Ročník: Sedmý

Téma: Já - cyklista

Dílčí výstupy RVP (ŠVP):

- Žák zná a ovládá pravidla bezpečného a ohleduplného chování cyklisty v silničním provozu a uplatňuje je v praktických situacích.
- Žák chápe odpovědnost cyklisty a vztahy mezi účastníky silničního provozu.
- Žák zná možné krizové situace spojené s jízdou na kole a dokáže navrhnout jejich řešení.

Námět LARPU:

V tajných službách

Žáci budou osloveni agenty tajné služby, aby jim pomohli s vypátráním vraždy cyklisty. Žáci hrou v roli postupně odkrývají příběh mrtvého cyklisty. Poznávají krizové situace, ve kterých se cyklista ocitl, navrhují jejich řešení a hledají stopy vedoucí k nejnebezpečnější situaci, kterou cyklista zažil a která byla příčinou jeho úmrtí.

Hra čerpá z atraktivní roli tajných agentů a touze žáků objevovat a řešit záhady. Ale také odněst si ze hry poučení o správném chování cyklisty a předcházení úrazů (případně úmrtí).

156

Obrázek 11: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 155-156)

<https://trafficklarp.cdv.cz/files/METODIKA%20V%C3%99DUKY%20DOPRAVN%C3%8D%20V%C3%9DCHOVY%20METODOU%20LARP.pdf>

ÚVOD

Vyšetřování nehody cyklisty je interaktivní vzdělávací hra v rolích. Je určena pro žáky sedmých ročníků základní školy. Hráči se vžijí do rolí týmu lidí vyšetřujících dopravní nehodu. Jedná se o skupinu svědků, odborníků a vyšetřovatelů, kteří se musí shodnout na jednotné verzi případu. K dispozici mají řadu materiálů, které musí správně kombinovat, aby byl složen celkový obraz nehody. Do hry také vstupují postavy jednotlivých hráčů (jejich skryté motivy), které mají různé důvody některé důkazy skrývat nebo jinak interpretovat.

Hra si klade za cíl rozvíjet způsob myšlení hráčů nad dopravní situací jako komplexním systémem vztahů jednotlivých účastníků a podmínek. Hráč poznává jednotlivé vztahy mezi účastníky silničního provozu a chápe odpovědnost za bezpečné chování. Prohlubuje si své znalosti o krizových situacích spojených s jízdou na kole a dokáže navrhovat jejich řešení.

Délka trvání hry je s úvodním a závěrečným workshopem asi 90 minut. Počet účastníků je 7 (s tolerancí 2 hráčů). Hra je určena pro školní třídu, která hraje ve skupinkách. V každé skupince se nachází postava tajného agenta - tedy moderátora, který hráče usměrňuje, ale do hry samotné příliš nezasahuje. Moderátorem může být animátor programu, učitel nebo některý z žáků. Ke hře nejsou potřeba žádné speciální rekvizity, mimo výtiskových materiálů. Nároky na herní prostor jsou minimální, je zapotřebí klidnější prostředí (jedná se o konverzační hru) se stoly a židlemi. Pro jednu skupinu hráčů je vhodný kulatý stůl nebo školní lavice, u které hráči sedí dokola. Je zapotřebí zajistit dostatek psacích potřeb pro každou skupinu, vhodný je obyčejný velký balicí papír (na kreslení mapy).

157

POPIS PROSTŘEDÍ

Herní prostor

Ideálním prostorem je klidnější prostředí, kde mohou skupinky hráčů sedět a diskutovat. Je možné hru hrát ve školní třídě nebo na koberci. V úvodním workshopu je dobré diskutovat se všemi účastníky v kruhu. Žádné další nároky na herní prostor tato hra nemá.

Rekvizity

Jedinými rekvizitami potřebnými ke hře jsou výtiskové popisy postav pro každého hráče. Pro každou herní skupinu soubor informací a důkazů ve formě obrázků a textů. Každá skupinka bude k práci potřebovat psací potřeby na poznámky a větší kus čistého papíru na kreslení mapy (vhodný je balicí papír). Hráč - tajný agent v každé herní skupině hlídá čas. Musí mít k dispozici hodinky nebo mobil.

159

POPIS OBSAHU HRY

Úvodní fáze

Hráči (školní třída) se rozdělí do skupin. Optimální počet hráčů v jedné skupině je 7, ale je možné utvořit skupinky po 6 nebo 8 lidech. Jeden člověk ze skupiny vždy představuje tajného agenta, který hru podle určitých pravidel usměrňuje.

Výběr rolí a důkazů

Účastníci si vylosují role, které budou ve scénkách představovat. V každé skupince jsou role podobné, podobné jako důkazy, se kterými hráči pracují. Skupinky však mohou dospět k odlišným názorům na to, kdo nehodu zavinil.

Příprava na hru

Každý hráč dostane prostor pro nastudování své postavy. Popis obsahuje obecné informace o postavě (koho hráč hraje, jak je do případu zapojen, jaké má skryté cíle ve skupině atd.) a sadu důkazů, které musí během hry použít. Následuje krátký workshop zaměřený na hrací roli.

Diskusní část

Hráči se vžijí do rolí vyšetřovatelů, svědků a expertů, kteří dohromady musí pro soudce vypracovat závěrečnou zprávu o dopravní nehodě. Každý během hry může použít určitý počet důkazů, přesvědčit ostatní o důležitosti svých důkazů a dospět k jednotnému závěru.

Uzavření "vyšetřování"

Hráči po skupinkách prezentují ostatním závěr, ke kterému dospěli. Je možné, že různé skupiny vyřeší případ jinak, protože zohlední jiné důkazy.

Závěrečný workshop

V závěrečném workshopu se moderátor (učitel) soustředí na prohloubení těch informací o vztazích mezi účastníky dopravního provozu, které si účastníci v průběhu hry prohlubovali. Dále účastníci popisují vlastní zkušenosti s riziky při jízdě na kole, v různých dopravních situacích a s dopravními nehodami.

158

ÚVOD DO HRY A POSTAVY

Vysvětlení pravidel

Hra je o vyšetřování dopravní nehody. Žáci se vžijí do rolí lidí, kteří vyšetřují dopravní nehodu cyklisty. Tito lidé tvoří tým, který se musí rozhodnout, kdo za nehodu může. Každý z účastníků má svoji nezastupitelnou roli: vyšetřovatel, svědek, policista, lékař a další. Ve hře řada důkazů: některé správné, protichůdné, jiné zmatečné, ale pokud hráči dobře spolupracují, tak na viníka nehody odhalí. Správné řešení existuje. Hráči hrají různé postavy, které nemusí mít vždycky v úmyslu nehodu vyřešit podle pravdy. Je nutné si dávat pozor, co jednotlivé postavy hrají a co říkají. Jeden z hráčů představuje roli agenta tajné služby, který vyšetřování nařídil. Ten nebude do diskuze přímo zasahovat, ale pozorně sleduje všechny důkazy a hlídá čas. Má vlastní informace, které může v pravý čas použít, pokud bude chtít. Právě on nakonec může rozhodnout o tom, kdo nehodu zavinil. Hráči se ho snaží přesvědčit a vysvětlit mu všechny důkazy a jejich souvislosti, na které v týmu postupně objevují.

Výběr rolí

Celkem je k dispozici 8 rolí. V případě skupinek po 7 nebo 6 hráčích se role vypustí, ale důkazy musí mít hráči k dispozici. Vybraní hráči dostanou více důkazů. Každá postava má informace, které do hry přináší dle skládačky o tom, jak dopravní nehoda proběhla. Jsou shrnuty následujícím seznamu. Postavy postupně přinášejí informace do hry. Nikdo nefiká vše, co zná, v prvním kole. Nechává si informace jako překvapení pro další hráče.

Role

Tajný agent - nezasahuje do hry, ale v případě nerozhodnosti skupiny musí dát závěrečné slovo. Cílem hráčů je přesvědčit agenta o správné verzi nehody. Agent může klást doplňující otázky, nesouhlasit nebo naopak podpořit některý úhel pohledu. V případě, že se pro to rozhodne, může „odtajnit“ některé informace, které má v rámci hry k dispozici pouze on.

Policejní vyšetřovatel/ka - člen/ka vyšetřovacího týmu. Má k dispozici několik svědeckých výpovědí, zprávu od dopravních policistů těsně po nehodě. Je neutrální, této postavě se jedná o vyřešení případu.

160

Obrázek 12: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 157-160)

<https://trafficklarp.cdv.cz/files/METODIKA%20V%C3%9DUKY%20DOPRAVN%C3%8D%20V%C3%9DCHOVY%20METODOU%20LARP.pdf>

Městský policista/policistka - zná osobně účastníky nehody, ale nemá názor na to, kdo by mohl být vinníkem. Má k dispozici záběry z kamer a několik výpovědí.

Svědka - spolujezdec - je přizván, protože část nehody viděl na vlastní oči, jako spolujezdec. Dokonce pořídil fotografii, ale ta bohužel nezachycuje celou scénu. Má motivaci upozorňovat spíše na vinu samotného cyklisty než ostatních řidičů, protože se jedná o jeho sousedy, zatímco cyklista nezná.

Lékař/ka - zná detaily cyklistova zranění, má informace, které z těchto zranění vyplývají, zná zdravotní stav ostatních účastníků nehody. Je vnitřně přesvědčený, že cyklista bez helmy si za svá zranění může sám a bude se to snažit prosazovat ve skupině.

Kamarád cyklisty - má trochu odlišný pohled než první očitý svědek. K dispozici bude mít několik důležitých detailů. Viděl širší kontext události a bude prosazovat vinu automobilisty, protože zná osobně cyklistu. Kamarád, od kterého cyklista odjíždí.

Novinář/ka - píše o nehodě článek a má řadu výpovědí sousedů, obrázků a jiných důkazů, které s nehodou mohou, ale nemusí souviset. Je nestranný / á. Této postavě jde o vytvoření nějaké senzace, takže se nebude bát události trochu více přikrášlovat.

Policejní technik - zná technický stav obou vozidel, je nestranný.

161

POSTAVA: KAMARÁD CYKLISTY

Jsi kamarád cyklisty, jehož nehoda se vyšetřuje. Pozvali si tě jako svědka k vyšetřování, protože jsi poslední kdo s cyklistou mluvil a viděl ho před nehodou. Ty sám jsi obyčejný občan, takže jsi za vyšetřovatele přišel hned, jak si tě zavolali.

Jak postavu hrát?

Chceš vědět, co se stalo s tvým kamarádem a proto chceš s vyšetřovateli spolupracovat. O nehodě samotné, ale nevíš nic a tak bys nerad dostal kamaráda do problémů. Budeš se muset rozhodnout, co vyšetřovatelům řekneš, ale prioritou je pro tebe zjistit pravdu.

Informace

- S kamarádem jste se ošklivě pohádali kvůli zatracené knížce, kterou jsi mu půjčil. Odjel dost ve spěchu a ty si to teď vyčítáš a doufáš, že se nehoda nestala, protože byl rozrušený. Vaše přátelství je pro tebe důležitější než knížka, kterou jsi dostal od dědečka před řadou let.
- Vzpomínáš si, že tvůj kamarád cyklistické vybavení moc neřešil a taky asi neměl helmu. Nejsi si jistý, bral si ji jen na delší projíždky. Taky si pamatuješ, že jeho kolo bylo už dost staré. Sice na něm občas něco opravil, ale už si chtěl dávno koupit nové.
- Jeho nehoda tě zarmoutila, ale nepřekvapila. V okolí jsou nepřehledné zatáčky a křižovatky, tak tu k nehodám dochází často. Nikdy to ale nebyl nikdo, kdo by ti byl blížký.
- Tvůj kamarád rád nosil tmavé oblečení, protože mu připadalo praktické. Rozhodně nikdy nenosil nic reflexního ani světlého.
- Tvůj kamarád byl v poslední době dost podrážděný a špatně snášel tlak a stres. Nikdy se ti ale s ničím nesvětil a tak netušíš, co ho trápilo. Pamatuješ si také, že působil dost úzkostlivě, jakoby se něčeho bál.
- Nevybavuješ si už, jestli měl světlo a bilkačku. Odjížděl ještě za světla tak sis nevyšiml.
- Obvykle mu popřejíš šťastnou cestu a upozorníš ho na časté nehody v okolí, ale tentokrát v návalu emocí jsi ho po hádce vyprovodil dost nezdořile.

163

CO SE VE SKUTEČNOSTI STALO?

Příběh nehody je jednoduchý, komplikovaným ho dělá značná rozříštěnost informací a nadbytek nepodstatných detailů, se kterými se musí hráči v rolích vyšetřovatelů vypořádat. Agent pracující pro tajnou službu vyšetřuje nehodu, do které jsou zapleteni dva důležité lidi - informace o jejich důležitosti má pouze agent sám a během hry nejsou důležité. Pokud bude mít hráč agenta pocit, že se hra neposunuje dopředu, může odtajnit některou z informací. Následující informace se hráči dozvědí po složení všech střípků příběhu.

- Automobil, který řídil velvyslanec, srazil mladého muže na kole při průjezdu křižovatkou.
- Automobil velvyslance následně havaroval, když se snažil strhnout řízení.
- Cyklista pracuje pro tajnou službu jako IT odborník - proto je případ řešen nestandardně. Stejně tak fakt, že se jedná o velvyslance, ztěžuje vyšetřování.
- Nehodu zavinili oba účastníci. Řidič jel příliš rychle. Cyklista nedal přednost na křižovatce.
- Vliv mělo i počasí (silnice byla vlhká) a nepřehledný úsek silnice se zatáčkou.
- Oběti nehody jsou živí, nicméně se nacházejí v nemocnici a není možné je v tuto chvíli vyslechnout.

162

POSTAVA: OŠETŘUJÍCÍ LÉKAŘ

Ve hře zpodobníš postavu lékaře, který ošetřoval zraněné při nehodě. V následujícím textu se dozvíš, jak svou postavu hrát a jaké informace můžeš do hry vložit.

Byl jsi celou dobu s raněnými. Znáš jejich zdravotní stav a informace ostatním členům vyšetřovací komise rád předáš. Oba účastníci nehody jsou v klinickém spánku a není možné je vyšetřit. Není ti ale jasná jedna věc. Oba jsou hlídáni nějakými muži v oblecích. Nerozumíš tomu a rád bys zjistil, proč to tak je.

Jak postavu hrát?

Chceš pomoci při vyšetřování, jak to jen půjde. Nebudeš zatajovat žádné informace, nemáš to zapotřebí. Zdravotní stav obou pacientů znáš dobře, třeba tyto informace pomohou při vyšetřování. Máš ale pocit, že něco nehraje. Občas položí otázku, proč jsou oba muži hlídáni silnou ochrankou v oblecích se zbraněmi. Je to konec konců tvoje nemocnice a chceš více informací.

Informace

- Cyklista má vážná poranění v důsledku srážky s autem. Má rozdrčenou stehenní kost, otřes mozku a nalomená tři žebra.
- Pravděpodobně bude trpět ztrátou paměti na nehodu.
- V krvi cyklisty se našlo stopové množství marihuany.
- Řidič automobilu se v době nehody nacházel ve stavu lehké opilosti. Pravděpodobně před cestou vypil dvě piva.
- Řidič automobilu rovněž utrpěl poranění na pravé ruce a otřes mozku po nárazu do stromu.
- Stav obou pacientů je stabilizovaný, ale vyslechnout je bude možné až za několik dní.

164

Obrázek 13: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 161-164)

<https://traffyclarp.cdv.cz/files/METODIKA%20V%C3%99DUKY%20DOPRAVN%C3%8D%20V%C3%9DCHOVY%20METODOU%20LARP.pdf>

POSTAVA: MĚSTSKÝ POLICISTA

Ve hře zpodobníš postavu městského policisty, který se podílí na vyšetřování. V následujícím textu se dozvíš, jak svou postavu hrát a jaké informace můžeš do hry vložit.

Jsi místní městský policista. Dobře znáš lidi ze sousedství a občas jsi spatřil i jednoho z aktérů nehody, cyklistu. Byl to tichý mladík, který nikdy neměl problémy a pracoval jako programátor. K nehodě jsi dorazil současně s dopravní policií a záchrannou službou, a protože vyšetřování není tvá práce, tak jsi jen zajistil okolí. Místo nehody, ale dobře znáš a nehoda sama o sobě tě ani moc nepřekvapuje.

Jak postavu hrát?

Chceš pomoci při vyšetřování, jak to jen půjde. Vždy řekneš svůj názor a budeš nápomocný. Budeš chtít také během hry prosazovat verzi, že za nehodu mohou krádeže značek. Místní lidé je totiž často nosí do sběru a je dost možné, že nějaká značka byla ukradena i u křižovatky.

Informace

- V době nehody bylo opravdu špatné počasí.
- Místo, kde se nehoda stala, je místem častých dopravních nehod.
- Za křižovatkou se nachází rozkopaná cesta. Kdo by tam vjel, tak určitě narazí do stromu. Řidiči se tam často vyhýbají překážkám a nedávají pozor.
- V okolí se ztrácejí značky. Nevíš, jestli se nějaká ztratila u křižovatky, ale nepřekvapilo by tě to.
- Domy křižovatky brání ve výhledu.

165

zjistil, že to byl excelentní programátor, který však ani na potřeži neudělal řidičák.

167

POSTAVA: NOVINÁŘ

Ve hře zpodobníš postavu novináře, který si domohl právo psát o vyšetřování autonehody. V následujícím textu se dozvíš, jak svou postavu hrát a jaké informace do hry vložit.

Jsi investigativní novinář, který přišel na zajímavou kauzu. Díky kontaktům na Ministerstvu vnitra ses dokázal „přizvat“ k vyšetřování zdánlivě bezvýznamné nehody. Diplomát cizí země s pochybnou minulostí srazil bezúhonného mladého muže. Taková senzační zpráva by se jistě dostala na titulní stranu. Tvým úkolem je zjistit co se doopravdy stalo. Pokud zjistíš nějakou senzaci jen lépe.

Jak postavu hrát?

Jde ti o to zjistit co nejvíce informací. Je jen na tobě jestli jsi seriózní novinář poctivě informující a držící se striktně faktu, nebo senzace chtivý žurnalista, který se nebojí olísknout polopravdu nebo ověřenou informaci jen aby zvýšil prodejní čísla novin.

Informace

- Cyklistovi jsi zjistil, že několikrát propadl u teoretické i praktické zkoušky, když se pokoušel získat řidičské oprávnění.
- Cyklista také pracoval pro nějakou vládní firmu, ale nevíš, zda je to důležitá informace a souvisí s nehodou.
- Řidič vozu za krátké období, po které působí na území naší země, už několikrát boural a jen díky diplomatické imunitě ještě nepřišel o řidičský průkaz.
- Taky si o diplomatovi zjistil, že byl na místní ambasádu „uklizen“ po sérii obvinění z přijímání úplatků při zadávání zakázek na vyzbrojení armády, zneužití tajných služeb a podezřelými služebními cestami do exotických zemí. Zjistil jsi také, že měl problémy s alkoholem, který neváhal pít i v pracovní době od časného rána.
- Pokud někdo takový zranil mladého občana české republiky, veřejnost si o tom jistě ráda počte. Jeden kolega redaktor s pochybnými zdroji ti doporučil pořádně se cyklistovi podívat na zoubek. Nefekl už proč. Zatím jsi o něm jen

166

POSTAVA: POLICEJNÍ TECHNIK

Ve hře zpodobníš postavu policejního technika, který se podílí na vyšetřování nehody. V následujícím textu se dozvíš, jak svou postavu hrát a jaké informace můžeš do hry vložit.

V policejní laboratoři jsi prověřoval technický stav auta a jízdního kola. Oboje je téměř zdemolované po vzájemné srážce a následně další srážce s pevnou překážkou. Z kola jsi poznal jen to, že bylo silně opotřebované. Cyklista by však měl být schopen bezpečně zastavit i s opotřebovanými brzdami. Prokazatelně nebyl vybaven čelním světlem ani zadní blikačkou. Víc se z kola zjistit nedalo.

Jak postavu hrát?

Byl jsi přizván k vyšetřování, protože máš určité informace. Tyto informace sdělíš ostatním postavám, pokud budeš mít pocit, že je to třeba, nebo se na ně budou ptát. Nemáš důvod nic tajit.

Informace

- Znáš technický stav kola, který je podrobněji popsán ve zprávě.
- Znáš technický stav vozidla, který je podrobněji popsán ve zprávě.
- Automobil měl na čelní straně jasně viditelné stopy barvy z rámu kola a poškození odpovídalo nárazu do cyklisty. Po nárazu do cyklisty zřejmě řidič strhl řízení a bočně narazil do stromu. Auto bylo zánovní černá limuzína. Evidentně byl a zanedbána garanční kontrola, ale to by na nehodu nemělo mít vliv. Také se zdá, že některé originální díly byly nahrazeny staršími, ani to by však na nehodu nemělo vliv. Prokazatelně pneumatiky byly podhuštěné a to mohlo v kombinaci se špatným počasím a stavem vozovky ovlivnit řízení natolik že by to mohlo být příčinou nehody.

168

Obrázek 14: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 165-168)

[<https://traffyclarp.cdv.cz/files/METODIKA%20V%C3%9DUKY%20DOPRAVN%C3%8D%20V%C3%9DCHOVY%20METODOU%20LARP.pdf>]

POSTAVA: SPOLUJEZDEC

Ve hře zpodobníš postavu svědka – spolujezdce ve vozidle, které mělo nehodu. V následujícím textu se dozvíš, jak postavu hrát a jaké informace do hry vložit.

Pracuješ na ambasádě jedné nejméně známé země jako asistent významného diplomata. Během nehody jsi ve voze seděl jako spolujezdec, zatímco diplomat řídil. Se štěstím jsi vyvázl neznraněn, a proto jsi byl předvolán k vyšetřování jako svědek.

Jak postavu hrát?

Máš strach, že bys mohl mít problémy, pokud nebudeš mluvit pravdu, ale zároveň se bojíš o práci. Je jen na tobě na jak na otázky vyšetřovatelů odpovíš a co z toho co víš, jim řekneš. Možná budeš muset volit, jestli lhát či mluvit pravdu. V tom případě se spolehni na svůj úsudek a pamatuj, že každá akce má svůj důsledek.

Informace

- Vraceli jste se z recepce v letním domě významného průmyslníka, jehož jméno si nepamatuješ. Na recepci se podával alkohol a jsi si jistý, že diplomat vypil několik skleniček alkoholu. Oplýl ti však nepřišel.
- Diplomat trval na tom, že bude řídit sám. Řídil sám často a tak si jsi alespoň mohl dát pár skleniček i ty sám.
- Jízdu jsi subjektivně vnímal jako v rámci předpisů. Na tachometr jsi neviděl. Diplomata však několikrát zavolał na ambasádu a své rodině kvůli všedním věcem, aniž by použil handsfree. Nevíš, kolik jste přesně jeli, ale moc rychle to určitě být nemohlo, to bys poznal.
- Ve zpětném zrcátku jsi viděl černé SUV, které za vámi jelo většinu cesty. Domníváš se, že u nehody zastavilo, ale pak rychle odjelo, aniž by vám poskytlo pomoc.
- Z nehody si moc nepamatuješ, snad jen že to seběhlo hrozně rychle.
- O stavu auta nic nevíš. Patřilo ambasádě a řidič ho běžně využíval a někdy s ním problém neměl. Víš jen, že ambasáda nedávno začala využívat služby jiného autoservisu, formálně si to vyřizoval, ale ani sám pořádně nevíš, proč jste ho změnili.

169

POSTAVA: TAJNÝ AGENT

Ve hře zpodobníš postavu tajného agenta, který řídí celé vyšetřování. V následujícím textu se dozvíš, jak svou postavu hrát a jaké informace můžeš do hry vložit.

Pracuješ pro tajnou službu, ale nikdo z přítomných vyšetřovatelů a svědků to netuší. Obvykle jsi totiž nevyšetřuješ dopravní nehody. Tentokrát jsi ale musel udělat výjimku. Jednomu z Vašich zaměstnanců - programátorovi, který pracoval na tajném vládním projektu - se stala dopravní nehoda. Tvým úkolem je zjistit, jak přesně se nehoda stala a zda šlo opravdu o nehodu.

Jak postavu hrát?

Chceš zjistit pravdu. Budeš se proto držet v pozadí a pozorně sledovat všechny informace. Tvým úkolem je řídit diskuzi, pokud se ostatní postavy začnou zabývat nepodstatnými detaily. Informace, které znáš, ale do hry pusit nechceš, podléhají utajení.

Informace

- Cyklista byl programátorem v tajných službách, pracoval na přísně utajeném projektu protivzdušné obrany
- Auto, se kterým se srazil, řídil diplomat země, se kterou nemáte nejlepší vztahy. Skutečně šlo o nehodu?
- Tato země si nepřeje, aby byl projekt protivzdušné obrany dokončen. Šlo tedy o souhru nešťastných náhod nebo o promyšlený útok?
- Cyklista i řidič jsou v nemocnici a nemají vážná zranění. Vyslechnout je bude možné později, ale do té doby již musíš znát celou pravdu.

170

POSTAVA: POLICEJNÍ VYŠETŘOVATEL

Ve hře zpodobníš postavu policejního vyšetřovatele, který se podílí vyšetřování. V následujícím textu se dozvíš, jak svou postavu hrát a jaké informace můžeš do hry vložit.

Pracuješ pro místní policii. Povolali tě, abys vyšetřil dopravní nehodu. Na jedné z méně přehledných křižovatek se srazilo auto s cyklistou. Tvým úkolem bylo zjistit, kdo za nehodu může. Spolupracuješ na vyšetřování s větším týmem lidí. Každý z nich ti může pomoci složit díl skládačky. Jen netušíš, proč se o případ zajímá neznámý muž z vládních služeb.

Jak postavu hrát?

Chceš zjistit pravdu o nehodě. Budeš se snažit zjistit maximum detailů od dalších lidí ve vyšetřovací skupině a od svědků. Vyšetřoval jsi nehodu přímo na místě, zajistil důkazy a vyslechnul svědky. Vystupuj aktivně a snaž se pochopit, jak se nehoda stala. K dispozici máš řadu informací a materiálů, které postupně zveřejníš, ale nejdřív zkus vyslechnout ostatní. Začínáš hru shrnutím informací, které znáš.

Informace

- Oba účastníci nehody nejsou schopni vypovídat (jsou v nemocnici).
- Křižovatka je velmi nepřehledná.
- Řidič zjevně nepřizpůsobil styl jízdy stavu vozovky (přelo a jel rychle). Podle brzdové dráhy si cyklisty všiml moc pozdě.
- Na místě nejsou dobře vidět značky. Jedna ze značek byla zarostlá.
  - Je možné, že cyklista nedal řidiči přednost, to nevíš.
  - Je možné, že za nehodu může chybějící značka.
- Řidič automobilu (nějaký vevyšlanec) se snažil srážce zabránit, stihl řízení a naboural do stromu. Cyklistu porazil na silnici.

Ukážeš

- Plánek místa nehody
- Záznam policisty z vyšetřování
- Fotodokumentaci vozidel

171

4 Zpráva o technickém stavu vozidel

WORKSHOP

Po ukončení hry si každá skupina shrne, jak se role hrála, zda byla popsána jako skutečná.

Hráči se vyjádří i k možnostem vyšetřování. Pokusí se najít příčiny vzniku nehody, a zda se nehodě dalo zabránit.

Vzhledem k tomu, že se jedná o žáky 8. Ročníku, měli by umět postavit se k řešení situace a najít možnosti jak předcházet dopravním nehodám.

Příloha: Plánek místa nehody

Příloha: záznam policisty z místa nehody

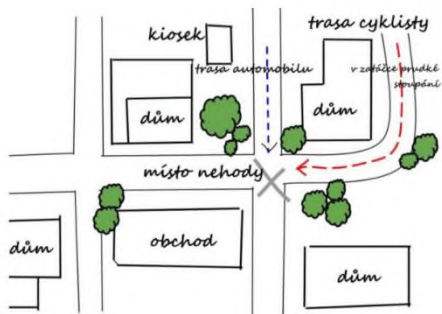
Příloha: Fotodokumentace z místa nehody

Příloha: Protokol o technickém stavu vozidel

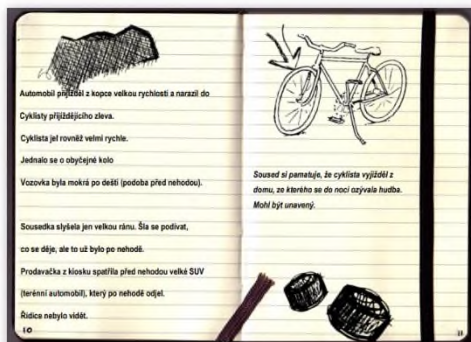
172

Obrázek 15: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 169-172)

<https://traffyclarp.cdv.cz/files/METODIKA%20V%C3%9DUKY%20DOPRAVN%C3%8D%20V%C3%9DCHOVY%20METODOU%20LARP.pdf>

173

174

175

Zpráva o technickém stavu vozidla zúčastněného nehody

Zdroj inspekce:	Vozidlo je účastníkem dopravní nehody
Druh vozidla:	Horské kolo rok výroby 1990-1995
Popis technického stavu:	Horské kolo staršího datu, výroby s oběma koly deformovanými nárazem a odřeným lakem. Stručně přehledně, nové brzdové, nové sedlo, starší řídítka, zážlá barva, duše zatíženy vlivem nehody. Lak kola je na mnoha místech odřený a zaflekný. Na pravé straně rámu je patrné čerstvé sedření laku se zbytky barvy. Barva je identická s barvou vozů. Poškození vozky a sedru je zřejmé, že kolo bylo ve vzpřímené poloze v době nárazu.
Závěr:	Jízdní kolo bylo ve vzpřímené poloze zasaženo vozidlem zprava. Poškození rámu a kol lze vysvětlit, že vozidlo se ve chvíli srážky pohybovalo rychlostí vyšší než 30km/h. Deformace jízdního kola nehodou nevymetává poranění jeho způsobitelské k jízdě v době nehody.
Příloha:	Fotodokumentace

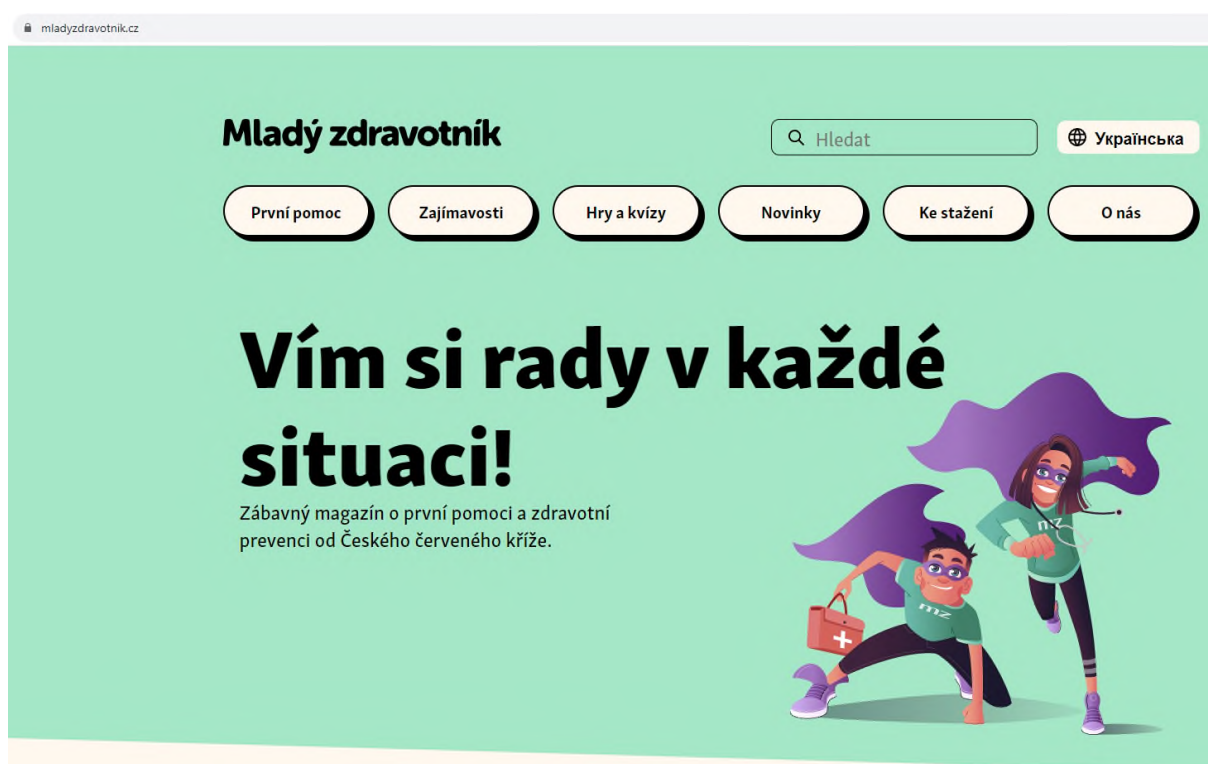
176

Obrázek 16: Ukázka metodických listů pro 7. ročník (str. 173-176)
<https://trafficklarp.cdv.cz/files/METODIKA%20V%C3%99DUKY%20DOPRAVN%C3%8D%20V%C3%9DCHOVY%20METODOU%20LARP.pdf>

2.2.5 Český červený kříž

Věnuje se výuce první pomoci zábavným přístupem. Hlavní myšlenkou je záchrana života, tedy pomoc druhému. Vytváří publikace pro děti, organizuje kroužky mladých zdravotníků a velké množství rekvalifikačních kurzů a to nejen pro děti, ale i pro pedagogy a širokou veřejnost.⁴⁵

Pod jejich správou patří i webový portál mladyzdravotnik.cz, který zdarma a hravou formou vzdělává žáky a je pomocníkem pedagogů, kteří pomáhají oblast první pomoci dětem lépe přiblížit.

Obrázek 17: Mladý zdravotník – úvodní stránka [\[https://mladyzdravotnik.cz/\]](https://mladyzdravotnik.cz/)

⁴⁵ ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Výuka první pomoci dětí a mládeže. In: *cervenykriz.eu* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/vyuka-pp-deti-a-mladeze>

První pomoc

Vše

Neúrazové stavy

Fotoseriály

Život ohrožující stavy

Úrazy

Než začneš ošetřovat

Poranění břicha

Poranění hlavy

Poranění hrudníku

Bezvědomí

Zotavovací poloha

Dušení cizím tělesem

Obrázek 18: Mladý zdravotník – První pomoc [<https://mladyzdravotnik.cz/posts/prvni-pomoc>]

Zajímavosti

Vše

Lidské tělo

Ochrana zdraví

Zábava, inspirace

Desatera

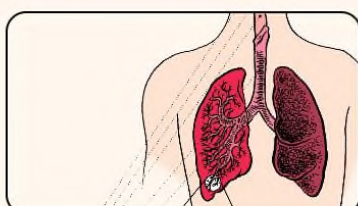
Mimořádné události

Handicapovaní

Angličtina

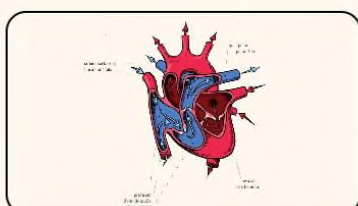
Dýchací soustava

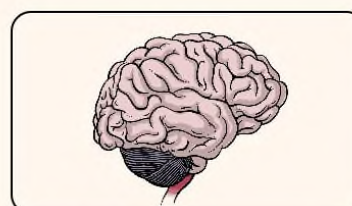
Kožní soustava

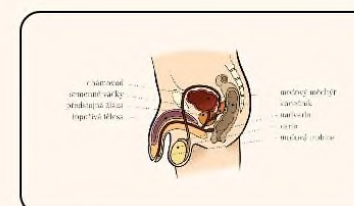
Krevní oběh a krev

Krevní oběh: Srdce

Nervová soustava

Pohlavní soustava: Mužské pohlavní ústrojí

Obrázek 19: Mladý zdravotník - Zajímavosti [<https://mladyzdravotnik.cz/posts/zajimavosti>]

Novinky

Vše

Reportáže

Rozhovory

Adam Ondra: Na Facebook není čas

Jaké to je, zachránit život?

Filmař musí mít naivitu, drzost a talent

Červení andělé aneb Horská záchranná služba v České republice

Parkour je takový, jaký si ho uděláš

Práce pro mě byla dobrá škola

Obrázek 20: Mladý zdravotník – Novinky [<https://mladyzdravotnik.cz/posts/novinky>]

Hry a kvízy

Hry

Kvízy

Články s hrou

Články s kvízem

Koho ošetříš jako prvního?

Co dělat při cévní mozkové příhodě?

Když je to pěkná otrava...

Víš, co dělat při náhlé srdeční příhodě?

Jak postupovat při poranění páteře a míchy?

Jak pomoci při celkovém podchlazení?

Obrázek 21: Mladý zdravotník – Hry a kvízy [<https://mladyzdravotnik.cz/quizzes/quiz>]

Ke stažení

Magazíny

Knihy

Omalovánky

Pracovní listy

Magazíny

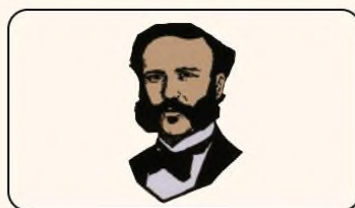

Obrázek 22: Mladý zdravotník – Ke stažení [<https://mladvzdravotnik.cz/download>]

O nás

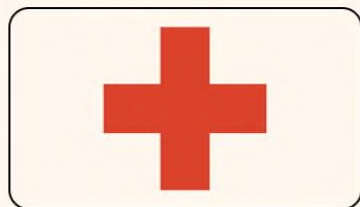
Český červený kříž

Historie mezinárodního hnutí

Humanitární právo

O Červeném kříži

Sedm principů Červeného kříže

Obrázek 23: Mladý zdravotník – O nás [<https://mladvzdravotnik.cz/posts/o-nas>]

2.2.6 Pěšky městem

Jedná se o spolek, který se zaměřuje na pěší chůzi. Nabádá ostatní účastníky silničního provozu, aby vyměnili své dopravní prostředky za chůzi. Doporučuje rodičům, aby poslali své děti pěšky do školy a snaží se jim cestu co nejlépe ulehčit a zabezpečit. Jde hlavně o území Prahy, ale všechny výhody platí pro všechny místa naší republiky. Spolek realizuje i konference, kde se probírají inovativní řešení, jak si užívat město, experimentování v městském prostoru, taktický urbanismus, živé město, zvaní a přednášející jsou i zahraniční experti.⁴⁶

Spolek vytváří bezpečné cesty do školy, na kterých pracuje společně s dětmi a dopravními odborníky. Podporuje děti k využívání chůze místo dojíždění motorovými vozidly, čímž může být cesta do školy příležitostí se hýbat a u toho si povídat, něco zažít, někoho potkat, probrat se a nastartovat tělo.⁴⁷

DESATERO pro bezpečné cesty do školy

Chodit do školy pěšky je přirozené, zábavné, zdravé a důležité pro všestranný rozvoj vašeho dítěte. Přinášíme vám 10 tipů, jak se postarat o to, aby pěší cesty do školy byly bezpečné.

- Najděte tu správnou cestu**
Nejkratší cesta nemusí být zároveň nejbezpečnější. Najděte takovou cestu, která je opravdu bezpečná. Když se vyhnete rušným ulicím, bude to i zdravější.
- Opakování je matka moudrosti**
Cestu do školy s dítětem několikrát projděte. Pečlivě vysvětlete, kde a na co si má dát pozor.
- Chodte spolu**
Pokud si nejste naprosto jisti, že dítě cestu zvládne samo, chodte raději s ním. Společná cesta je skvělá příležitost k prohloubení vzájemných vztahů. Pravidelným opakováním získáte větší jistotu vy i vaše dítě a sami tak nejlépe poznáte, kdy je možné pustit dítě samotné. Můžete jej také doprovázet jen část cesty až tam, odkud už je cesta bezpečná.
- Buďte vidět**
Pořiďte dítěti oblečení a školní tašku s reflexními prvky, aby bylo vidět za každého počasí, obzvláště v zimě, kdy bývá po ránu ještě tma.
- Nespěchejte**
Dbejte na to, aby dítě vyrazilo na cestu do školy včas a nemuselo zbytečně pospíchat.
- Najděte kamarády**
Pokud budou děti chodit ve větší skupině, bude pro ně cesta bezpečnější i zábavnější.
- Vždy připraven**
Zkuste s dítětem vymyslet různé situace, které jej mohou cestou potkat, a společně najděte řešení, co v jaké situaci dělat.
- „Ostrůvky bezpečí“ pro nenadálé situace**
Zkuste s dítětem najít místa, kde mohou případně poprosit o pomoc, kdyby bylo potřeba (v obchodě, v knihovně, u sousedů apod.).
- Nikdy s cizími lidmi**
Připomeňte dítěti, že nikdy nesmí nikam odcházet s cizími lidmi.
- Velmi komplikované cesty do školy**
Pokud je cesta ke škole komplikovaná, doporučujeme zkoušet „pěšibus“ – opatření, kdy skupinu dětí doprovází jeden dospělý. Na velmi nebezpečných místech také mohou stát rodičovské hlídky, které dětem pomohou přejít. Informujte o takovém místě příslušný úřad a žádejte nápravu.

Největší překážky pěší dopravy do školy často vnímají rodiče. Právě oni ale rozhodují o tom, jak se jejich děti budou do školy dopravovat, a proto je důležité s jejich výhradami počítat. V následujícím přehledu shrnujeme nejduležitější náměty ze strany rodičů i jejich možné řešení.

Proč vozíme děti do školy autem	Co byste mohli zkusit
Cestou do školy musí děti překonat velmi rušné nebo nebezpečné silnice.	Zkuste vymyslet dětem alternativní trasu, která je bezpečná. Projděte si cestu s dětmi a uče je zásadám bezpečného pohybu. Opakujte jim, na co si mají dát pozor. Dejte jim dost času, než je pustíte samotné. Pokud se bojíte je pouštět samotné, chodte s nimi nebo se domluvíte s jinými rodiči a střídáte se. Upravte společně se školou na nebezpečná místa odpovědný úřad a žádejte nápravu.
Bydlíme moc daleko, přeci nebudeme chodit 10 km pěšky.	Jít pěšky do školy neznamená jít celou cestu pěšky! Nechte auto na kraji města. I využití MHD se počítá. Možná zjistíte, že cesta veřejnou dopravou do centra je rychlejší než autem.
Cesta veřejnou dopravou je příliš komplikovaná.	Zaparkujte kousek dál od školy a projděte se alespoň kousek. Ranní procházka udělá dobře vám i dětem, které budou lépe připravené na vyučování. Navíc pomůžete udržet prostor před školou bezpečnější pro ty, kteří chodí pěšky. Méně aut před školou znamená čistší vzduch ve třídách.
Děti vozím cestou do práce, je to nejjednodušší.	Je to opravdu nejjednodušší? Zkuste cestu napláňovat jinak – pustit dítě samotné (pěšky či MHD), pokud je to bezpečné, nebo domluvit, aby šlo se spolužáky či jiným rodičem. Vždycky můžete nechat auto dále od školy a jít kousek pěšky.
A co když je venku zima nebo prš?	Ve Finsku se říká: „Není špatné počasí, je jen nevhodné oblečení“. Děti milují louže a sněh. Kupte holínky, pláštěnky, deštníky, rukavice a čepice a žádné počasí vás už nezastaví.
Proč bychom zrovna my měli s dětmi chodit pěšky, když autem jezdí všichni a je to normální.	Děti se nejvíce učí nápodobou. Pokud rodiče běžně jezdí po městě autem, budou i děti tento způsob dopravy považovat za normální. Rodičovský příklad je nejdůležitější. I velké změny začínají u individuálních rozhodnutí. Nikdy nevíte, zda právě váš příklad nestřine ostatní.
Chtěli bychom zkusit chodit pěšky, ale ráno většinou tolik spěcháme.	Pokud necestujete autem, musíte cestu více plánovat (např. znát jízdní řády MHD). Dobře naplánovaná cesta vám ale nakonec může ušetřit čas či nervy. Začněte s malými změnami, jděte pěšky alespoň někdy nebo třeba jen kousek cesty. Jděte pěšky odpoledne ze školy či na kroužky. Všechny výhody chůze si užijete i odpoledne a děti si zvyknou, že chodit pěšky je fajn.
Dítě je příliš malé, aby mohlo chodit samo, a nemůžeme vždy zařadit, aby jej někdo doprovázel.	Najděte si spojení. Sdílejte se s ostatními rodinami, které bydlí poblíž. Můžete zkusit zorganizovat i tzv. „pěšibus“, tedy skupinu dětí, kterou doprovází po domluvené trase dospělý (rodič či prarodič) a nabírá další děti na určených „zastávkách“. Takto se můžete v doprovodu dětí střídát s více rodiči.
Někdy se nám prostě nechce nebo jsme unaveni. Děti cestou klourají, nebaví je to, bolí je nohy.	Lékaři doporučují chůzi jako prostředek, který vás povzbudí, posílí a zlepší vám náladu. Hrajte si cestou a vymyslete nějakou legraci. Využijte cestu do školy k „intelektuální rozvíječce“ – počítejte nebo procvičujte násobku, hrajte slovní hry. Nebo si prostě jen povídejte. Můžete pozorovat různé vzory na chodnicích či na zdech. I ve městech je možné pozorovat přírodu – stromy, květiny, ptáky nebo změny ročního období. Pravidelnost a důslednost vám ušetří část dohadování.
Nápad je to dobrý, ale ve velkých městech je ráno takový smrad z aut, že je to o zdraví jít pěšky.	To je pravda. Vozit dítě autem však není řešením, protože v autě dítě dýchá několikrát více horší vzduch než venku, jak zjistili britští vědci. Souhlasíme s tím, že města potřebují celkovou změnu dopravní koncepce. Změna chování každého jednotlivce je však také důležitá. Je to začarovaný kruh. Čím více lidí bude jezdit autem, tím bude stav ovzdušší horší. A naopak.

Obrázek 24: Desatero pro bezpečné cesty [\[https://peskymestem.cz/wp-content/uploads/2020/08/desatero-tabulka.pdf\]](https://peskymestem.cz/wp-content/uploads/2020/08/desatero-tabulka.pdf)

⁴⁶ PĚŠKY MĚSTEM. Konference Pěšky městem 2023. In: *peskymestem.cz* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://peskymestem.cz/projekt/konference-pesky-mestem-2023/>

⁴⁷ PĚŠKY MĚSTEM. Bezpečné cesty do školy. In: *peskymestem.cz* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://peskymestem.cz/projekt/bezpecne-cesty-do-skoly/>

Milí rodiče!

Vaše děti se každé ráno vydávají do školy a každé odpoledne pak míří zpět domů nebo za svými zájmy. Všichni si přejeme, aby jejich cesty byly bezpečné a vždy je dovedly k vyřetěnému cíli.

Je nepochybné, že dítě, které chodí do školky či školy pravidelně pěšky (nebo jezdí na kole), si osvojuje kompetence, které pak využije celý život – umí se pohybovat v dopravním provozu, registruje orientační body v terénu, má dobrý odhad vzdálenosti a času. Dítě doprovázené často autem bývá napopak v menších situacích bezradné.

Každodenní trénink v podobě aktivní cesty do školy – ať už se dítě pohybuje samo, s kamarády či v doprovodu rodičů – upevňuje samostatnost, zodpovědnost a v neposlední řadě i zdraví a klidovou kondici. Přijíme vám i vaším dětem

dobré cesty

Jak na to

Vložit čas a energii do návku samostatné cesty dítě do školy je investice do budoucnosti. Pro dítě bude později získané osvojení cestu s kamarády – žkuste se domluvit s rodiči dítě v sousedství a zpočátku nabídnout doprovod pro celou skupinku.

1. NACVIČUJEME SOUPELNĚ
Pokud bude dítě chodit do školky samostatně, celou trasu s ním předem projdeme – nejlépe opakovaně. Poslední může dítě je čí jet na kole samostatně a my jenom zvlášť kontrolujeme, že si počíná správně.

2. VYBERME, KDE PŘECHÁZĚT
Pokud dítě musí během cesty překonat vozovku, najdeme společně nebezpečnější místo na přecházení.

3. UKÁŽEME, JAK PŘECHÁZĚT
Při přecházení vozovky je třeba se dobře rozhlédnout na obě strany, přecházet spěšně, ale opatrně.

4. UPOZORNĚME NA MÍSTO, KDE JE TŘEBA SI DÁVAT POZOR
Takové potenciálně rizikové místo může být například překonání vozovky, ale i pohyb okolo zastávky MHD, místo legálního vjezdu aut na chodník, různé překážky ve viditelnosti, parkující auta apod.

Vyrážíme

1. MÁŠ VOLNOU CESTU?
Před vstupem na vozovku se vždy přešvédě, že máš cestu volnou. **Nespoléhaj se pouze na svůj sluch** a pozorně se rozhlédni – cyklista či automobil na elektrický pohon se mohou přiblížit velmi těše.

2. VIŠ O TĚBĚ ŘIDIČ?
Před vstupem na vozovku – a to i v případě použití přechodu pro chodce – se vždy ujisti, že tě řidič přijíždějícího vozu vidí a viditelně zpoznamuje. Nikdy nevstupuj do vozovky mezi zaparkovanými auty nebo za jinou překážkou (např. stánek, velkoobjemová popelnice, reklamní poutače, kele apod.). Často se potkáš s auty parkujícími při okraji vozovky nebo jinými překážkami na chodníku, které blokují výhled nejen tobě, ale i řidičům přijíždějícím v obou směrech.

3. MIMO PŘECHOD JESTĚ OPATRNĚJ!
Pokud není v místě, kde potřebuješ přecházet, nebo v jeho blízkosti přechod pro chodce, buď při sledování provozu ještě obezřetnější. Zjedná se ujisti, že tě řidič v obou směrech vs vidí.

4. JSI VIDĚT?
Zejména některé části dne – ranní úsvit, večerní stmívání, protisunce – snižují rozpoznávací schopnosti řidiče. **Světlé či pestré oblečení** zvyšuje tvoji viditelnost a dává **dráček, reflexní prvky** dokonce až čtyřikrát!

5. OPATRNOST V OBYTNÉ A PĚŠÍ ZÓNĚ
Při pohybu v obytné zóně máš právo vyúžit k chůzi vozovku – pravdu ale je, že na to řidič může zapomenout. Pamatuj, že i v pěší zóně se mohou vyskytovat auta a cyklisté. Opatrnost je namístě za všech okolností.

6. DO VOZOVKY VSTUPUJ POUZE NA ZELENOU. DOKONČIT PŘECHÁZENÍ MŮŽEŠ NA ČERVENOU
Může se stát, že při přecházení vozovky na zelený signál se náhle rozsvítí červená. **Dokonči přecházení, ale bezpečně se nezdvej.**

7. PO CHODNÍKU NEBO PO VOZOVCE?
Chodník je pro chodce tím je i bruslaři či jezdci na skateboardu, vozovka je pro řidiče (kterým je i jezdec na kole či koloběžce). Pokud je ti **méně než 10 let**, opouští ti jízdu na chodníku – **buď ale opatrný, páneem je tu chodec!**

8. SPOLUPRACUJ
Za bezpečnost na ulici je zodpovědný každý, kdo se na ni pohybuje – ty!

9. NEBOJ SE
Při přecházení vozovky je třeba se dobře rozhlédnout na obě strany, přecházet spěšně, ale opatrně.

DOBŘÉ CESTY ZŠ a MŠ Praha 6

ZŠ a MŠ Na Dlouhém lánu • Na Dlouhém lánu 43 • 160 00 Praha 6 • www.zsdouhylan.cz • skola@zsdouhylan.cz

Informace o škole

V budově se nachází základní i mateřská škola. Vchází se ze zadní strany, kde je přímo vstup do lánu. Ke vstupu do budovy je možné přijít ulicí Nechanského nebo okolo jídelny a školního hřiště. U zadního vstupu do školy se nacházejí stojany na kola a koloběžky.

Jak do školky – doporučení

- Od Bořislavky** jděte ulicí Liberijská, pokračujte Pod Kladenskou silnicí až k poliklinice a dále ul. Na Dlouhém lánu. U ul. Krátký lán zastavte chvilu přechodu. Druhou možností je jít Kladenskou až k přechodem nad školou, je ale trochu zcháčká.
- Od Staroděvičské** jděte ulicí Zavadilova po pravé (severní) straně, dobře se rozhlédněte na Kládovské a ulici U Dejvického rybníčku a pak pokračujte stále po pravé straně ulice Na Dlouhém lánu. U polikliniky lze přijít na levý chodník, který vede až ke škole.
- U zastávky Sídliště Červený Vrch** objeďte opatrnost při přecházení Evropské, podél Bílý jděte spíše vzdálenějším schodištěm, až pak nemerete klíčovat mezi zaparkovanými auty. Při přecházení Kládenského dáváte pozor na někdy špatně zaparkovaná auta těsně u přechodu, plus které není na chodce vidět.
- Ze Sítěstovic** můžete jít zkratkou okolo zahrádky Chládek, ale je lepší, když vás jde víc. Nechodte tudy sami potmě.

MHD
Škola je dobře dostupná metrem (linka A stanice Bořislavka) nebo tramvajemi (20 a 26 do zastávky Bořislavka či Sídliště Červený Vrch). Na Bořislavku dojíždí také řada autobusových linek z okolí. Cesta od zastávek je popsána výše. Přijemná, a dokonce stejně dlouhá cesta jako od Bořislavky je i pěší trasa od tramvajové zastávky Vojenská nemocnice (tramvaje č. 1, 2) přes lesík a kolem zahrádky Chládek.

AUTEM
Pokud jedete autem, snažte se nezastavit až přímo ke škole. Přáve sáníi dovození dětí, dle číni prostor nepřehledný. **Ulice Nechanského mezi školou a školkou je v době 7:30-8:30 ponechána pouze pro pohyb pěšky, na kole či koloběžce.**

- Doporučená místa pro zaparkování (č) zastavení:
  - u Krátký lán či Kládenského nabízí zpravidla volná místa, výhoda je, že odtud můžete vyjet rovnou na Bořislavku či Červený vrch a nemusíte zajíždět před školku,
  - dvě parkovací místa typu K+H (kiss and ride) vyhrazená pro ZŠ max. na 5 minut a též dvě místa pro MŠ max. na 10 minut v ulici Na Dlouhém lánu vždy těsně u ul. Nechanského,
  - krátce zastaví (nikoliv déle parkovat) lze také v ulici Na Dlouhém lánu, před č. p. 41, kde chybí jedna řada parkovacích stání,
  - volné parkovací kapacity jsou v okolí školky v řadě jednotek k dispozici vždy, a to v rámci rezidenčních parkovacích zón v ul. Na Dlouhém lánu, Kládenská a Na Rozdolí, nebo na nádvěžových zónách v ul. Kládenská, Pod Kládenskou silnicí či Na Rozdolí. **Mezi 6:00 a 8:00 PO-PÁ jsou zóny placené stání v této oblasti BEZ POPLATKU.**

<p>1 Kládovka Na Dlouhém lánu a Krátký lán</p> <p>Dobře se rozhlédněte! Mělná buďete muset popojít mezi parkujícími auty, abyte byli lépe vidět. Bezpečnosti přecházení blíže u školky.</p>	<p>2 Kládenská</p> <p>Autá někdy parkují velmi blízko u přechodu. Vždy se dobře rozhlédněte a pokračujte až auta skutečně zastaví.</p>	<p>3 Mlýnský Zavadilova a U Dejvického rybníčku</p> <p>Pozor na auta jedoucí šera, často jedou hodně rychle. Vždy použijte přechod a řádně se rozhlédněte.</p>	<p>4 Bořislavka</p> <p>Tady jezdí hodně aut, autobusů i tramvají. Vždy jděte na přechod a pokračujte na zelenou nebo jděte podchodem.</p>	<p>5 Zastávka Sídliště Červený Vrch</p> <p>Dávajte pozor na tramvaje a dejte jim vždy přednost. Vismku nepřehlejte na červenou, po změnění žltáku na oranžové podívejte zezadu vždy velmi rychle.</p>	<p>6 Staroděvičská a Zavadilova</p> <p>Autá zde jezdí hodně rychle, dobře se rozhlédněte na chodníku i na protirením dlířím páku.</p>	<p>7 Zkratka ze Sítěstovic</p> <p>Radijky tudy nechodte sami nebo potmě. Někdy nepřehlejte koleje, když jede vlak (blízkost výhledu světla).</p>
--	---	---	--	--	--	---

Obrázek 25: Dobré cesty https://peskymestem.cz/wp-content/uploads/2022/11/Dobre-cety_NDL.pdf

PĚŠKY DO ŠKOLY

RODIČE VOZÍ ČIM DAL VÍCE DĚTÍ DO ŠKOLY AUTEM.

RODIČE SE BOJÍ DĚTI POUŽÍT MAMOTNĚ.

PŘED ŠKOLOU JE MOC AUT A JE TO TAM NEBEZPEČNĚ.

DĚTI CHODÍ DO ŠKOLY PĚŠKY, JEZDÍ NA KOLOBĚŽCE NEBO NA KOLE.

PROTOTR PŘED ŠKOLOU JE BEZPEČNĚJŠÍ A PŘÍVĚTVIVĚJŠÍ.

RODIČE MÁJÍ VĚTŠÍ ŠÍSTOTU, ŽE BĚTEM CESTOU NEHROZÍ NEBEZPEČÍ.

60 minut denně je doporučená dávka aktivního pohybu pro děti ve školním věku.

80 % dětí nemá dostatek přirozeného pohybu.

27 % dětí tráví denně více než 2 hodiny u počítače.

12 % dívek trpí nadávkou.

25 % chlapců trpí nadávkou.

Děti na zadním sedadle auta dýchají několikrát soubně horší vzduch než ty, které chodí pěšky.

10 000 lidí v ČR ročně předčasné zemře na následky znečištěného ovzduší.

www.peskysdoskolky.cz
pešky • městem
čkp

Obrázek 26: Leták pro rodiče <https://peskymestem.cz/wp-content/uploads/2020/08/letak-rodice.pdf>

CO JE ŠKOLNÍ ULICE

- Dopravní opatření, které zajišťuje bezpečí před školou v době největšího provozu, nejčastěji v době před začátkem vyučování.
- Spočívá v zákazu vjezdu aut a vyhrazení prostranství před školou pouze chodcům a cyklistům.
- Ve zkušební fázi se vyznačuje pomocí dopravního značení, mobilních zábran (kužely, ploty, balisety) a vyžaduje součinnost zástupců školy, rodičů a odpovědných úřadů.
- V další fázi je vhodné dopravní opatření rozšířit o odváznější úpravy veřejného prostranství, které potvrzují prioritu chodců (zeleň, herní prvky, lavičky, street art atd.)
- V provozu je nyní více než 1 250 školních ulic, většinou v evropských městech, ale také v USA, Kanadě nebo Austrálii. V ČR je školní ulice asi u 10 škol.

KLID A BEZPEČÍ U ŠKOL

Může se stát, že školní ulice není pro vaši školu tím nejlepším řešením, jak dětem zajistit bezpečnější prostředí. Existují i další možnosti, například:

- snížení povolené rychlosti,
- bezpečné přechody a přecházení,
- přehledné ulice,
- pohodlné, široké chodníky,
- zřízení obytné či pěší zóny,
- oddělené cyklostezky,
- hlídky na nebezpečných místech,
- přesunutí parkování dál od školy,
- veřejná doprava přizpůsobená potřebám školáků.

Více informací o školní ulici najdete na www.peskyimestem.cz.

pešky městem

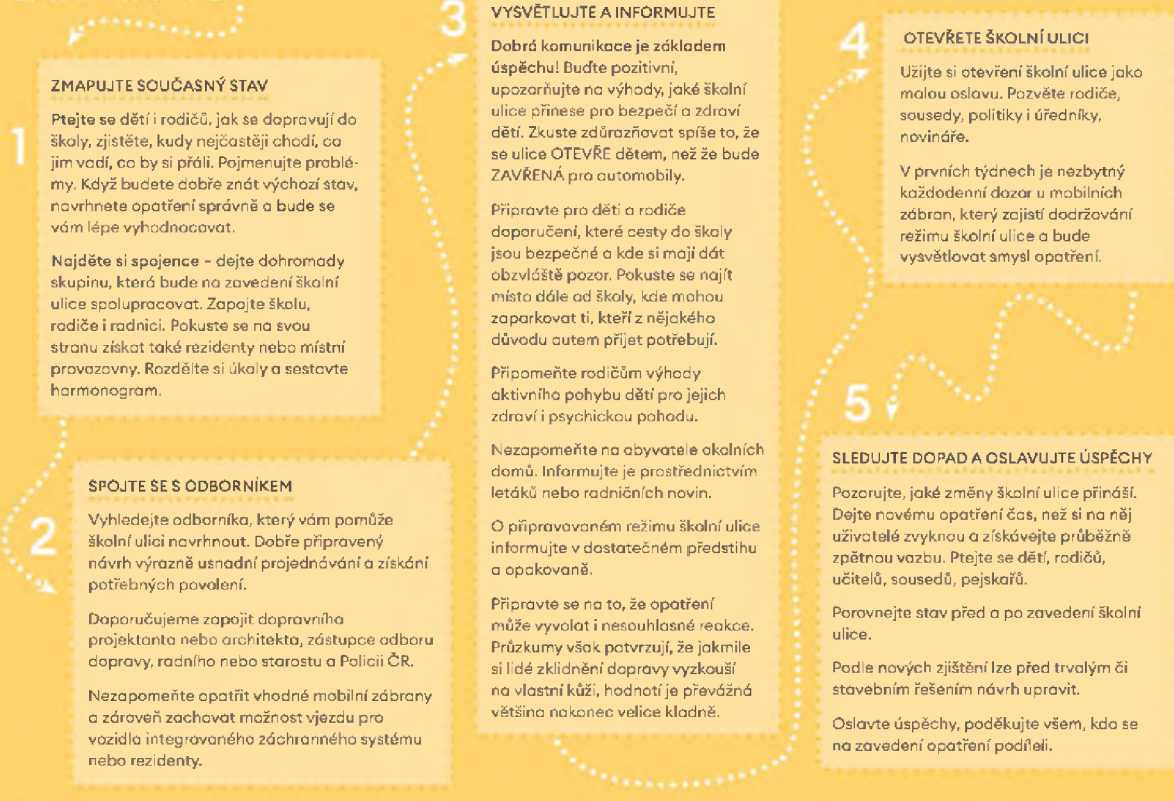

čkp
Financování z Fondu
zábrany škol
Česká kancelář
projektů

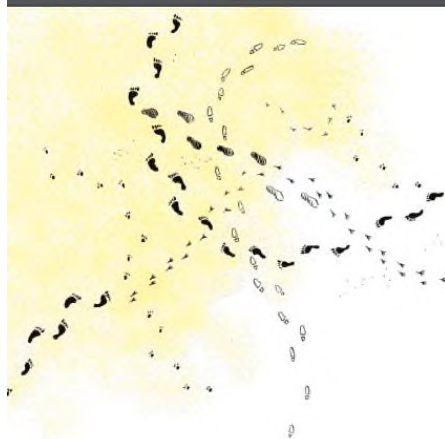

- Větší bezpečí
- Méně aut před školou
- Aktivní a zdravé děti
- Čistší ovzduší u školy
- Prostor pro komunitní život
- Snadné, rychlé a levné opatření

JAK NA TO?

Obrázek 27: Leták ŠKOLNÍ ULICE [<https://peskymestem.cz/wp-content/uploads/2022/11/letak-SU.pdf>]

BEZPEČNĚ PŘES ULICI

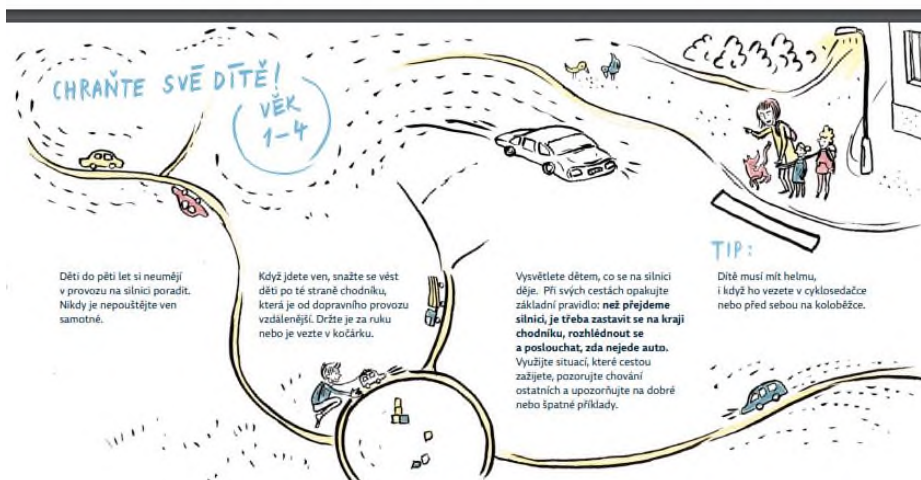
- Přecházej jen tam, kde dobře vidíš a kde jsi vidět.
- Pokud je to možné, použij přechod.
- Před silnicí se vždycky rozhlédni.
- Pokud nemá jistotu, že je situace bezpečná, radši počkej.
- Aby ti řidič na přechodu dal přednost, musí tě vidět a mít čas zastavit. Klidně na něj zamávej.
- Nikdy nepřebíhej silnici na poslední chvíli!
- Nespěchej! Dopřej si čas a plnou pozornost.
- Pokud to jde, vyber si cestu, kudy jezdí méně aut. Je to pro tebe bezpečnější i zdravější.
- Dávej pozor, abys nikoho neohrozil, hlavně když jezdíš na koloběžce nebo na sjezdu.
- Nekoukej cestou do mobilu.
- Pozor, tramvaj tě nepustí, má přednost. Neskákej jí pod kola!

Vážení rodiče, víte, kdo nejlépe naučí vaše dítě přežít v silničním provozu? Nejlepší učitelé dopravní bezpečnosti jste právě VY!

PROČ?

Protože děti se nejlépe učí vlastní zkušeností a pravidelným opakováním. Vy jste se svými dětmi nejčastěji, jděte jim dobrým příkladem. Ujistěte se, že parodičte, sourozenci a vůbec všichni, jimž děti svědíte, jim dávají stejný příklad jako vy. Když budete se svými dětmi často chodit pěšky, sami nejlépe poznáte, kdy je můžete pustit samotné.

Obrázek 28: BACHA, DU! - Pojďme s dětmi bezpečně 1 [https://peskymestem.cz/wp-content/uploads/2022/07/brozura_BachaDU_web.pdf]

- NEŽ PŮJDETE DO ŠKOLY

VĚK 5-6

Každé dítě se musí učít o provozu na silnici dříve než začne chodit do školy.

Kdykoli jdete s dětmi ven na procházku, vysvětľujte, co děláte a proč. Naučte děti hlavní zásady bezpečného pohybu na silnici:

Stůj!
Dívej se!
Poslouchej!
Přemýšlej!

Přecházení trénujte na klidnějších silnicích. Formou hry můžete vyzkoušet, zda je dětem jasné, co mají dělat. Pak je nechejte, ať vás přes ulici převedou samy.

Vyberte s dětmi co nejbezpečnější cestu do školy, i když je třeba trochu déle, a projděte si ji společně nanečisto.

Přecházejte na nejbezpečnějším místě a vysvětľete dětem, proč je dobré chodit právě tudy.

Pokud je to možné, využijte přechod. Jednoho dne začne i vaše dítě chodit samo. Je proto užitečné, aby si osvojilo správné návyky a bezpečnou cestu co nejdříve.

TIP: Zkuste zorganizovat skupinu rodičů, kteří se v doprovázení dětí budou střídat.

UČÍME SE PRAVIDLA

VĚK 7-9

Až si budete jisti, že vaše děti bezpečně znají a chápou základní pravidla, začněte trénovat přecházení přes rušnější silnice. Než je ale nechte přejít samostatně, mnohokrát to vyzkoušejte! Ujistěte se, že děti vědí, kudy mají jít a kde mají být cestou obzvlášť opatrné.

Pro děti může být obtížné odhadnout, jak rychle vozidla jedou a jak jsou daleko. Naučte děti, že nikdy nesmí vstoupit do vozovky, dokud si nejsou absolutně jisté, že je řidič vidí a zastaví. Mohou na něj třeba zamávat.

Dbajte na to, aby děti měly na cestu dost času a nemusely spěchat. Přecházejte tak nebezpečným situacím.

BÝT VIDĚT

Ujistěte se, že vaše děti jsou dobře vidět. Pestré barvy jsou výrazné i v mize, nebo když je pod mrakem. Za tmy ale poslouží lépe reflexní materiály, které dobře odrážejí světla aut. Vysvětľete dětem, proč by mělo na sobě mít vždy něco zářivého, především když je hůře vidět.

TIP: Každý malý cyklista, ať už na kole či koloběžce, se musí chovat ohleduplně k ostatním lidem, obzvlášť seniorům, malým dětem a zvířatům.

POMÁHEJTE K SAMOSTATNOSTI

VĚK 10-15

V tomto věku potřebují děti stále více nezávislosti. Do školy to mívají mnohdy daleko a chodíjí samy na návštěvu ke kamarádům. Mohou už také samostatně jezdit na kole.

Čas od času si zopakujte cestu do školy a proberte spolu různá nebezpečí. Učte děti odhadnout rychlost a vzdálenost přibližujících se vozidel na rušné silnici a rozpoznat bezpečnou mezeru.

Opakujte jim, že nesmí vstoupit na přechod, dokud si nejsou jisté, že je řidič vidí a zastaví.

Zdůrazněte jim, že na ulici se nemohou dívat do mobilu. Sledování telefonu snižuje pozornost a zvyšuje se riziko střetu s autem. Obzvlášť nebezpečné to je při přecházení přes tramvajovou trať. Chodec nemá před tramvaj přechodu a signalizovaném přechodu mají tramvaje často vlastní semafor.

TIP: Zdůrazněte dětem, že na ulici se nemohou dívat do mobilu. Sledování telefonu snižuje pozornost.

NAUČTE DÍTĚ SPRÁVNĚ PŘECHÁZET

- 1. NEJDRŽIVĚ PŘEMÍŠLEJ.**
Najdi bezpečné místo k přecházení a pak se zastav. Je-li nablízku přechod, posuj jsi. Snak najdi místo, kde dobře vidíš na všechny strany. Vyhnij se přecházení mezi automobily. Přecházej jen v místech, kde tě řidiči dobře uvidí.
- 2. ZASTAV SE.**
Zastav se na chodníku – u obrubníku. Stoupni si na místo, odkud dobře uvidíš na silnici, zda něco jede. Nestůj ale příliš blízko u vozovky! Pokud v tomto místě není chodník, stoupni si až za okraj vozovky, ale tak, abys viděl/a blížící se vozidla.
- 3. POUŽÍVEJ OČI A UŠI.**
Rozhlédni se, zda něco nejede a poslouchej. Auto může vyjet z jakéhokoli směru.
Poslouchej tedy pozorně, protože někdy můžeš vozidla slyšet dříve, než je uvidíš.
- 4. POČKEJ, AŽ BUDEŠ MOCI BEZPEČNĚ PŘEJÍT.**
Pokud něco jede, nech vozidlo projet a opět se rozhlédni. Nepřecházej, dokud si nejsi jistý/á, že máš dostatek času. Nezapomeň, že i když se ti zdá, že je auto daleko, může se k tobě přiblížit velmi rychle.
- 5. BEZPEČNĚ PŘEJDI NA DRUHOU STRANU!**
Není-li žádné auto nablízku, přejdi. Dokud přecházíš, neustále dávej pozor a poslouchej, co se děje na silnici a zda něco nejede.
- 6. DÁVEJ POZOR!**
Na přechodu se zbytečně nezdržuj, soustřed se na přecházení.

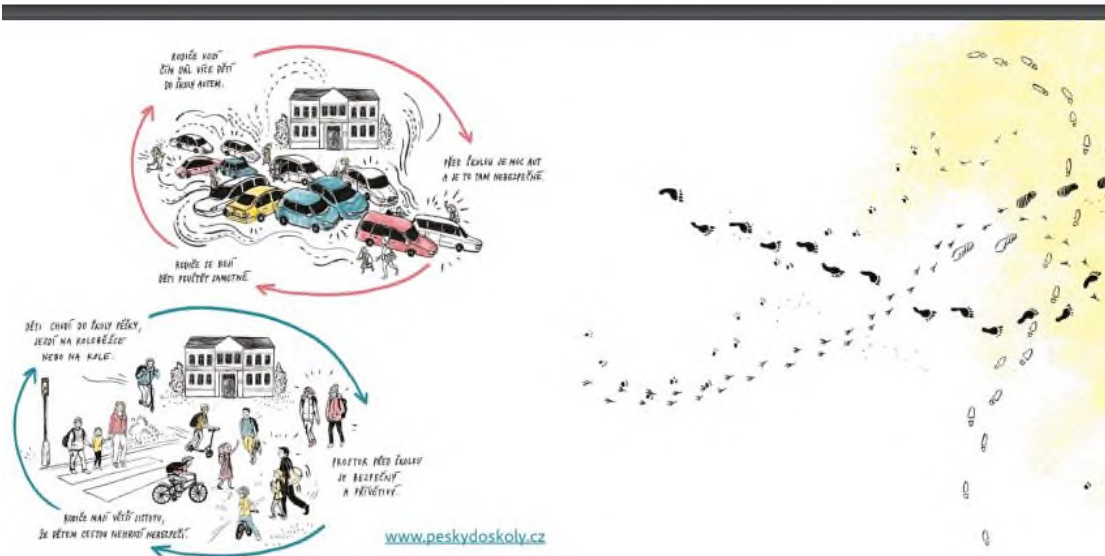
Obrázek 29: BACHA DU! - Pojďme s dětmi bezpečně 2 [https://peskvemestem.cz/wp-content/uploads/2022/07/brozura_BachaDU_web.pdf]

© Pěšky městem, z. s., 2021
 Ilustrace © Martina Kupslová

Vychází za finanční podpory fondu
 zábrany škod České kanceláře pojistitelů
 a hlavního města Prahy.

Obrázek 30: BACHA DU! - Pojdme s dětmi bezpečně 3 [https://peskymestem.cz/wp-content/uploads/2022/07/brozura_BachaDU_web.pdf]

2.2.7 Markétina dopravní výchova

Markétina dopravní výchova neboli MDV je zážitková dopravní výchova určená pro děti, učitele i rodiče. Tým MDV vede semináře určené pedagogům mateřských a základních škol, které jsou pro pedagogy zdarma. Na seminářích se zabývají tématy jako je například dopravní výchova v současném vzdělávacím systému, dostupnými a inovativními materiály pro výuku dopravní výchovy a další.⁴⁸

Materiály do výuky dopravní výchovy jsou volně dostupné a jsou určeny pro školská a vzdělávací zařízení, jsou poskytovány bezplatně v rámci projektu podpořeného Fondem zábrany škod České kanceláře pojistitelů a Libereckým krajem. MDV nabízí i bezplatnou distribuci pracovních listů pro základní školy.⁴⁹

Pracovní listy jsou zaměřeny vždy k nějakému určitému předmětu jako je český jazyk, matematika, fyzika, občanská nauka, anglický jazyk nebo chemie.⁵⁰ Dalšími tématy pracovních listů jsou například první pomoc nebo dokonce i projektové dny zaměřené na dopravní výchovu. Pracovní listy má MDV i pro pedagogy. Jsou zaměřeny na užitečné informace z legislativy, ale také jde o metodiku k pracovním listům, legislativu potřebnou k učitelské praxi a nechybí ani zákon o silničním provozu a přehled o dostupných materiálech.

---

⁴⁸ MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Semináře pro pedagogy. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/seminare-pro-pedagogy>

⁴⁹ MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Bezplatná distribuce pracovních listů pro ZŠ. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/stranky/70:bezplatna-distribuce-pracovnich-listu-pro-zakladni-skoly.html>

⁵⁰ MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Pracovní listy. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/pracovni-listy>

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

ZMATEK JAKO V ZÚŽENÍ

- Přečti si jednotlivé úryvky a napiš k nim, kdo si myslíš, že je motil napsat.
- Každý úryvek zastupuje jeden funkční slohový styl. Napiš, jak si myslíš, že se tyto styly jmenují.
- Komu jsou jednotlivé úryvky určeny.
- Jaké ponaučení plyne z jednotlivých úryvků?
- Pokus se vymyslet třetí verš k druhému úryvku.
- Vyplň záznam o dopravní nehodě.

1
Kdo kde bude dřív?
Vólant, svičky, ruční páka, rychlé jízdy řidi (léka)
Spokoj, plyn a převodovka, často jezdí nehodavka.

2
Výhody palivových článků
Palivové články jsou obyčejně srovnávané s motory s vnitřním spalováním a batozenem.
Oproti těmto zdrojům energie však nabízejí určité výhody, které bychom měli při výběru vhodného zdroje respektovat.
Palivové články (typ PEM „propracováno“) pouze čísta voda. Pracují tedy bez znečišťujících látek. Produkují energii jako kromě elektrické energie také voda a teplo.
V případě, že palivové články využívají plýnnou reformaci směle bohatou na vodu, vznikají škodlivé zplodiny, ovšem škodlivé zplodiny je méně než těch, které vznikají v případě motorů s vnitřním spalováním využívajících jako zdroj energie konvenční fosilní paliva.

3
Záznam o dopravní nehodě

4
Nehoda u Jerňanic skončila tragicky, žena v nemocnici zemřela
Liberecku – Některé ky zranění, která při ní mladá náhrada sluhý
Odklona nehoda, která otupila. Pohybila se více
se stala ve čtvrtek kolem poloviny odpolední. I vna
Buřňákovi.
při pádu odpovídá na Středně zemědělské
rybníkářské ústředí řídce
v blízkosti ústředí se zemědělské, který je
Jezumtánek, má nakoupen zemědělským záměrem
tragické následky. dělá, manželství s
Spolužijícími (*1953) zemědělské záměrem
z osobního automobilu vstoupila do nemocnice
Ferdinand Fiedler jezdil v Hradci Králové
čtyř desítky kilometrů „Přestože jsem řídce
v liberecké nemocnici přetáhla se odhlášením
se zranila na silnici. brání chování;“ ovšem
dává: Janů Malý)

ČJ

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

1) Spoj sloveso se správným obrázkem

GO DRIVE
RIDE COME
WALK RACE

2) Doplň tvar sloves v minulém čase

Infinitive:	GO	DRIVE	RIDE	COME	WALK	RACE
Past simple:						

3) Napiš anglické věty, jak se správně či nesprávně chovají lidé na obrázku.

Na kole nesmí jet dva vedle sebe.
Chodci smí jít dva vedle sebe.

Děti nesmí řídit automobil.
Na kole nesmí děti jezdit bez příhlavy.

AJ

Obrázek 31: Pracovní listy – Čeština a angličtina [https://www.dopravnivychova.cz/files/editor/file/pracovni-listy/2-stupen/mdv_pracovni_listy_2.stupe%C5%88-nov%C3%A9.pdf]

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

CHOVÁNÍ ZA VOLANTEM

MELANCHOLIK	CHOLERIK
FLEGMATIK	SANGVINIK

1) Rozřaď jednotlivé vlastnosti typické pro určitý temperament.
(klidný, pasivní, pečlivý, společenský, spolehlivý, přemýšlivý, vyrovnaný, mírumilovný, pesimistický, tichý, strážlivý, náladový, úzkostlivý, nespolečenský, hovorový, citlivý, otevřený, pohodový, společenský, bezstarostný, živý, vůdčí, urážlivý, agresivní, optimistický, impulzivní, aktivní, tvárný, neklidný)

2) Jaký temperament je nebezpečný v provozu na pozemních komunikacích? Svůj výběr zdůvodni. Na co si řidiči zbylých temperamentů musí dát pozor?

3) Ve třídě existují různé typy žáků. Např. komik, lůzr, šprt, ...
Jakou typologii bys vymyslel pro účastníky silničního provozu (chodec, cyklista, řidič motorového vozidla, aj.)?

ON

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

ZÁKON Č. 361/2000 SB.

- Proč existují zákony?
- O čem hovoří tento zákon?
- Co znamená paragraf?
- Vyhledej si tento zákon a vypiš, jaké důležité věci bys měl znát z §53?
- Vypiš a nakresli alespoň 5 dopravních značek upravujících přednost jízdy. Vysvětli, jak se na takové křižovatce zachováš.

ON

Obrázek 32: Pracovní list - Občanská nauka 1 [https://www.dopravnivychova.cz/files/editor/file/pracovni-listy/2-stupen/MDV_PL_Obcanska_vychova_082019.pdf]

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

 v užším slova smyslu lze chápat jako výměnu informací mezi dvěma a více lidmi.

Druhy:

1) Doplně věty

Lidé často podceňují _____ komunikaci. Do té patří mimika _____, postoj, pohyby _____ i pohled _____. To vše bez jediného slova může prozradit náš názor, náladu, myšlenku.

2) V dopravě se setkáváme také s komunikací, a to nejen jako se sítí dopravních cest. Kde?

3) Co mohou znamenat gesta či výrazy na obrázcích?

ON

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

 Zásady bezpečného chování u dopravní nehody

Abychom minimalizovali další dopravní úrazy, musíme být ostražití a chovat se dle bezpečných zásad. Dopravním úrazem rozumíme všechna traumata, která mají nějakou souvislost s dopravním prostředím.

1) Seřaď správný postup chování

Říďte se pokyny policie a záchranářů.
 Zabezpečte identifikaci účastníků a svědků nehody.
 Přivolejte pomoc.
 Zajistíte provoz na komunikaci tak, aby nedošlo k řetězení nehody.
 Zdržte se jednání, které by mohlo ovlivnit řádné vyšetření dopravní nehody.
 Zabezpečte, aby všichni účastníci nehody, u kterých to jde, opustili vrak i vozovku.
 V bezpečné vzdálenosti pro zastavení označte místo havárie, zajistěte stopy pro vyšetření jejich příčin.
 Zastavte vozidla, vypněte motor, zapněte výstražná světla, oblečte reflexní vestu.
 Vyprošťujte postižené s ohledem na možné poranění páteře. Je-li osoba zaklíněna, násilím ji nevyprošťujte.

2) Bude na těchto místech po dopravní nehodě bezpečno? Zdůvodni.

ON

Obrázek 33: Pracovní list – Občanská nauka 2 [https://www.dopravnivychova.cz/files/editor/file/pracovni-listy/2-stupen/mdv_pracovni_listy_2.stupe%C5%88-nov%C3%A9.pdf]

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

 PRŮKAZ CYKLISTY

Když jsi byl ve 4. ročníku, pravděpodobně jsi na dopravním hřišti plnil tzv. průkaz cyklisty. Jsi cyklista stále? Splnil bys základní test pro znovuzískání průkazu?

1) Pokud cyklista vede jízdní kola, pohybuje se...
 a) po pravé straně vozovky. b) po levé straně vozovky. c) nezáleží na straně.

2) Kdo z účastníků silničního provozu má přednost při odbočování vozidla vpravo přes vyhrazený jízdní pruh pro cyklisty?
 a) Cyklista, který pokračuje v jízdním pruhu pro cyklisty.
 b) Vozidlo odbočující přes jízdní pruh pro cyklisty vpravo.

3) Má cyklista vždy přednost na přechodu pro cyklisty?
 a) Ano, vždy. b) Ne, nemá přednost. c) Vždy musí z kola sesednout.

4) Může cyklista předjet zprava vozidlo před křižovatkou do zřetelného prostoru pro cyklisty?
 a) Ano, smí. b) Ne, nikdy se nesmí poroušet zprava. c) Ano, pokud vozidlo odbočuje vlevo.

5) Je cyklista povinen využít stezku pro cyklisty?
 a) Ano, je stezka souběžná. b) Ne, může si zvolit komunikaci.
 c) Záleží na hustotě provozu na stezce.

6) Kdo z účastníků silničního provozu je povinen využít vyhrazený jízdní pruh pro cyklisty?

7) K čemu slouží před křižovatkou prostor pro cyklisty?

8) Musí cyklista sesednout z kola na sdrúbeném přechodu pro chůzce a přejezdu pro cyklisty?

9) Z jakého důvodu by se měl cyklista na silnici pohybovat co nejbližší krajici?

10) Pád z kola bez příchy při rychlosti 25 km/h je možné přivodit k pádu stěrníků z jaké výšky?

11) Smí cyklista vjet za tuto značku?
 a) Ano. b) Ne. c) Pouze sníženou rychlostí.

12) Smí cyklista vjet za tuto značku?
 a) Ano. b) Ne. c) Pouze sníženou rychlostí.

13) Po jaké straně komunikace se bude pohybovat osoba na elektrokoloběžce?
 a) Po pravé straně. b) Po levé straně. c) Nezáleží na straně.

14) Smí cyklista vjet za tuto značku?
 a) Ano, je-li vjezd cyklistů v protisměru povolen dodatkovou tabulkou.
 b) Ne. c) Ano, vždy.

15) V jaké poloze budeš provádět resuscitaci?

ON

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

 OPAKOVÁNÍ PRVNÍ POMOCI

1) Doplně vhodné volná místa

Základní (laická) první pomoc je u postiženého poskytnuta laikem dříve než pomocí zdravotnické záchranou službou. Má dvě fáze, které na sebe navazují.
 Technická:
 Zdravotnická:
 Součástí první pomoci je přivolání zdravotnické pomoci na číslo _____ nebo _____
 Lze také využít aplikaci _____
 Důležitou úlohu hrají linky musím sdělit základní informace.
 (Doplň volné řádky vždy jednou důležitou informací)

2) Přifaďte správná písmena do pravého sloupce ke zraněním ve sloupci při hromadném neštěstí dle kategorií třídění stavů:

A) Neodkladná pomoc	☐ popáleniny	☐ krvácení z odřeniny
B) Odičkatelná pomoc	☐ odřeniny	☐ zástava srdce
C) Lehké stavy	☐ masivní krvácení	☐ pohmožděliny
D) Netransportované stavy	☐ zlomeniny	☐ šokový stav
	☐ nedýchá ani po uvolnění dýchacích cest	☐ možné poranění břicha
	☐ poranění páteře	☐ viditelné poranění hrudníku

Pokud z rány vytéká volně pulsuji krev, jedná se o krvácení.
 Vytéká-li volně z rány krev tmavě barvy, jedná se o krvácení.
 Jaké jsou možnosti zastavení tepenného krvácení?

ON **Nejdůležitější je však také myslet na vlastní bezpečí.**

Obrázek 34: Pracovní list – Občanská nauka 3 [https://www.dopravnivychova.cz/files/editor/file/pracovni-listy/2-stupen/mdv_pracovni_listy_2.stupe%C5%88-nov%C3%A9.pdf]

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

MOJE MĚSTO – MŮJ DOMOV

1) Dopln vhodná slova na volná místa v textu

Místo, kde bydlím se nazývá _____. Nachází se v _____ kraji. Bydlí tu přibližně _____ obyvatel. Rozloha je _____ km². Z domova se nejčastěji dopravuji do školy _____. Je to zhruba _____ km.

2) Bydlíš ve městě nebo v obci? Kdy se obec stává městem?

3) Jakými druhy dopravy je zabezpečena dopravní obslužnost ve tvém domově?

4) Jaké znáš alternativní způsoby dopravy například do školy, které jsou šetrné k přírodě?

5) Jsi ve výše zmíněných případech účastník silničního provozu? Pokud ano, jaká budeš dodržovat pravidla?

ON

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

BODOVÝ SYSTÉM, TRESTNÁ ČINNOST V SILNIČNÍM PROVOZU

Trestný čin je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný, a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny, zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

1) Dopln větu

Přestupky řešené v souvislosti s řízením _____ automobilů jsou uvedeny v Zákoně o _____ provozu (Zákon č. _____/2000 Sb.).

2) Rozhodni, zda se jedná o přestupek či trestný čin.

Ohrožení pod vlivem návykové látky s hladinou alkoholu nad 1 ‰.
 Jízda automobilem na červenou.
 Nepoužití bezpečnostního pásu či dětské autosedačky.
 Usmrcení jiné osoby následkem dopravní nehody.
 Ublížení na zdraví z nedbalosti.
 Držení telefonu při řízení.

3) Jaké tresty mohou být uděleny za přestupky?

4) Napiš krátkou úvahu na téma „Netolerance přestupků a trestných činů v silničním provozu“.

ON

Obrázek 35: Pracovní list – Občanská nauka 4 [https://www.dopravnivychova.cz/files/editor/file/pracovni-listy/2-stupen/mdv_pracovni_listy_2.stupe%C5%88-nov%C3%A9.pdf]

MARKÉTIKA DOPRAVNÍ VÝCHOVA MDV

NEPOZORNOST V PROVOZU

Pozornost je funkce vědomí, umožňuje jeho zaměření určitým směrem, na určité podněty nebo činnost, a zároveň tak eliminuje jiné možnosti.

Druhy pozornosti:

_____ - subjekt cíleně vnímá podnět
 _____ - subjekt vnímá podnět bez úmyslu

Testy rozptýlené pozornosti

Napiš své jméno a příjmení, a poté každému písmenu pod něj přiřaď číslici. Stopni čas psaní.

Ukáзка:

J	M	E	N	O
1	2	3	4	5

Napiš totéž, ale tentokrát tak, že po každém písmenu rovnou napišes pod číslici.

Stopni si čas a porovnej s časem předchozím.

ON

Obrázek 36: Pracovní list – Občanská nauka 5 [https://www.dopravnivychova.cz/files/editor/file/pracovni-listy/2-stupen/mdv_pracovni_listy_2.stupe%C5%88-nov%C3%A9.pdf]

2.3 Volnočasové aktivity pro rodiče a žáky

Jako vhodný doplněk dopravní výchovy, která probíhá v rámci vyučování, bych zařadila i volnočasové aktivity, do kterých bych zapojila především rodiče žáků, ale i odborné pracovníky z integrovaného záchranného systému (IZS).

Škola by mohla zorganizovat kroužek dopravní výchovy, při kterém by se rodiče a žáci pravidelně scházeli a diskutovali o rizikových situacích, se kterými se setkali a zároveň by mohli přednést vlastní řešení těchto situací. Následně by proběhla diskuze o vhodnosti řešení a o případném alternativním řešení. Žáci by si odnesli ponaučení, jak se těmito situacím vyhýbat a pokud nastanou, jak se zachovat správně. Rodiče pracující v oblasti, ve které se setkávají s následky dopravních nehod, by mohli prezentovat své zkušenosti a prohloubit tak znalosti nejen žáků a ostatních rodičů, ale i pedagogů, kteří by mohli tyto informace využít při další výuce dopravní výchovy.

Dále bych navrhla pořádat pravidelné Dny s dopravou. Frekvence konání by byla vhodná jedenkrát za 3 – 4 měsíce a probíhaly by vždy během víkendu. Ve spolupráci s BESIPem by škola zorganizovala ukázkou práce složek IZS a případně domluvila i návštěvy dopravního hřiště. Rodiče by doprovázeli žáky a pomáhali by jim plnit úkoly, které by měly za úkol prověřit jejich návyky na připravených dopravních situacích. Na každém stanovišti by žáci dostávali bodové ohodnocení do svých „Průkazů účastníka silničního provozu“, dle úrovně správného absolvování stanoviště. Na závěr dne by proběhlo vyhodnocení, při kterém by byli nejlépe umístění žáci odměněni cenami, které by souvisely s dopravní bezpečností – reflexní pásky, výstražné vesty, odrazky na kolo a jiné. Nejlepší by dostali osvětlení na kolo a další hodnotné ceny, což by vedlo ke zvýšené motivaci žáků a k aktivní účasti rodičů, čímž by se zajistila propagace i mezi širší veřejnost.

„Být vidět“ by se mohla jmenovat pravidelná akce, kdy by žáci dostali za úkol přijít do školy oblečení tak, jak si představují, že budou za nepříznivých podmínek nejlépe vidět. V rámci dne by s vyučujícími mohli navrhnout další prvky, které by podle nich mohli zabezpečit, že budou vidět ještě lépe. V dalším dni „Být vidět“ by mohla proběhnout následná realizace navrhovaných opatření s tím, že by se do příprav zapojili rodiče a případně i další rodinní příslušníci. Žáci by dostali za úkol nechat se vyfotit během večerní procházky, přičemž by byli osvětleni pouze bleskem fotoaparátu. Ve škole by mohlo proběhnout vyhodnocení nejlépe viditelných žáků.

„Poznej nebezpečí“ by byla akce zaměřená na vyhodnocení rizik v okolí školy, což by souviselo s cestami žáků do školy a zpátky domů. Škola by využila plán okolí školy, ve kterém

by byl zakreslen rozsah nejméně tří sousedních ulic. V rámci přípravy na výuku dopravní výchovy by žáci dostali domácí úkol, který by vypracovávali za pomoci rodičů. Každý by měl za úkol projít nakreslenou trasu a doplnit do plánu dopravní značky, přechody pro chodce, zpomalovací prahy a místa, která jim přijdou nebezpečná. Cílem by byla diskuze žáka s rodičem o důvodu umístění těchto prvků a jak se chovat v jejich přítomnosti. Například jak projet křižovatkou, pokud je tam doplňková tabulka zobrazující kudy vede hlavní cesta. Nebo přizpůsobení rychlosti jízdy před zpomalovacím pruhem a přechodem pro chodce. Následovala by projektová výuka, během které by žáci a vyučující společně vyhodnotili domácí úkoly a dotazováním by žáci předvedli svoje znalosti, které jim měli rodiče předat.

Závěr

V rámci mé diplomové práce jsem prostudovala velké množství materiálů, z kterých vyplývá, že si je společnost vědoma potřeby dopravní výchovy. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy zařazuje toto průřezové téma do několika stupňů vzdělávání. Dopravní výchova je zařazena do rámcových vzdělávacích programů pro předškolní vzdělávání, 1. stupeň základní školy a také pro 2. stupeň základní školy. Nicméně jsou tu stále určité požadavky na výchovu v rámci rodiny. Již při nástupu dítěte do mateřské školy se očekává, že má základní návyky pohybu na pozemních komunikacích.

Z toho je jasné, že je nezbytné, aby se rodičům připomínala nezbytnost dopravní výchovy. Rodina by měla mít jasně stanovené priority, kterých má s dítětem dosáhnout a vždy být pro dítě názorným příkladem správného chování. Není důležité, jestli bude řídit automobil, půjde po chodníku nebo pojedete na kole, ale rodič by měl jít příkladem a ukazovat správné chování a jednat podle stanovených pravidel, protože již od útlého věku se děti učí pozorováním a poslušáním rodičů či ostatních dospělých.

Diplomová práce obsahuje i výčet organizací a spolků, které se dopravní výchovou zabývají. Nabízí se spousta možností, které výuku podpoří nenásilnou formou. Například nejrůznější akce a semináře, které jsou pořádány pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu a povědomí společnosti o rizicích spojených s pohybem na pozemních komunikacích. Tyto organizace také spolupracují se školami a žákům zprostředkovávají, zábavnou formou, základní návyky a nové poznatky. Tímto způsobem se žáci dozvědí i o tom jak se mají chovat v situacích, s kterými se jejich učitelé ještě nesečkali a nemohou jim v tom případě poradit, co dělat.

Cílem praktické části bylo shrnutí dostupných výukových materiálů k této problematice. Uvedla jsem několik příruček pro učitele i žáky, ale nejpřínosnější podle mě stále zůstávají pracovní listy, které jsou pro děti vytvořeny tak, aby je zaujaly a zábavným způsobem je vtáhly do problematiky dopravní výchovy. Existuje i několik online aplikací, které žákům umožňují ověřovat své znalosti a případně získávat nové. Poslední kapitola obsahuje několik námětů na praktické využití volnočasových aktivit a zapojení rodičů do výuky dopravní výchovy.

Důležité je tedy propojení všech zúčastněných stran, ať už se jedná o rodinu, pracovníky školy, a nebo organizace, které dopravní výchovu zprostředkovávají. Tím bych chtěla říci, že se musí aktivně zapojit každý, kdo může dítěti nabídnout správné návyky a vést jej k dalšímu vzdělávání v této oblasti. Tím se dá docílit, že se sníží nehodovost a zvýší ohleduplnost vůči ostatním účastníkům silničního provozu.

Seznam použitých zdrojů

HEINRICHOVÁ J. *Bezpečná cesta do školy: [projekt pro dopravní výchovu dětí]*. Brno: Centrum dopravního výzkumu, 2006. ISBN 80-86502-32-5.

LÍMOVÁ L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1157-0.

STOJAN, M. et al. *Škola a zdraví 21, aktuální otázky dopravní výchovy*. Brno:

Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5125-6.

STOJAN M. *Dopravní výchova pro učitele 1. stupně ZŠ*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4251-3.

STOJAN, M. et al. *Škola a zdraví pro 21. století, dopravní výchova v RVP pro 2. stupeň ZŠ*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-080-7.

VÁCLAV M., *Autoškola 2020*, první vydání, Praha 2020, Grada Publishing, a.s., ISBN 978-80-271-1046-9 (print)

VOLNÝ J. *Didaktika dopravní výchovy na 1. stupni základní školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, 1. vyd.

UČITELSKÉ NOVINY. *Dopravní výchova v Belgii. Učitelské noviny: týdeník pro učitele a přátele školy*. Praha: Fortuna, 2013, 116(31), 22. ISSN 0139-5718.

AUTOŠKOLA ABC. Řidičský průkaz pro skupinu „AM“. In: *autoskola-abc.cz* [online]. 1998-2023 [cit. 2023-07-18]. Dostupné z: <https://www.autoskola-abc.cz/ridicky-prukaz-pro-skupinu-am>

BESIP. Jak zajistit bezpečí dětí podle věku. In: *besip.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-02]. Dostupné z: <https://besip.cz/Tematicke-stranky/Dopravni-vychova-deti/Ridici,-pozor-deti!/Jak-zajistit-bezpeci-deti-podle-veku/Vek-10-a-vice-let>

BESIP. Dopravní výchova na základních školách ve školním roce 2018/19. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-02]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolniho-veku/Zaci-zakladnich-skol/II-Stupen-ZS/Dopravni-vychova-na-zakladnich-skolach-ve-skolnim>

BESIP. Testové otázky z oblasti dopravní výchovy. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolniho-veku/Testove-otazky-z-oblasti-dopravni-vychovy>

BESIP. Ženy v bezpečí - brožura. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: https://besip.cz/getattachment/1ba2fc99-97cc-4c55-94b2-cb7caff29c9f/Zeny_v_bezpeci_brozura.pdf

BESIP. Na silnici máš jen jeden život! - leták. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-04]. Dostupné z: https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/rodic/Letak_BESIP_tisk.pdf

BESIP. Bezpečí dítěte v dopravě - brožura. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-04]. Dostupné z: https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/rodic/Bezpeci_ditete_v_doprave.pdf

BESIP. Výuková aplikace DOPRAPKA. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-11]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolniho-veku/Zaci-zakladnich-skol/Vyukova-aplikace-DOPRAPKA>

BESIP. Dětská dopravní hřiště – základní informace. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-12]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Detska-dopravni-hriste/Detska-dopravni-hriste>

BESIP. Implementace dopravní výchovy do školního vzdělávacího programu na ZŠ – 2. stupeň ZŠ. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: <https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/soubory/dopravni-vychova/zs/2-dv-2-stupen.pdf>

BESIP. Test č.1. In: *besip.cz* [online]. 2016 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/testy/2016-testy-dv/test-1.pdf>

BESIP. II. Stupeň ZŠ. In: *besip.cz* [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://besip.cz/Vzdelavani/Deti-skolniho-veku/Zaci-zakladnich-skol/II-Stupen-ZS>

BEZPEČNÉ CESTY. Statistiky - ČR. In: *Bezpecnecesty.cz* [online]. 2014-2023 [cit. 2023-06-23]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/bezpecna-jizda-v-aute/statistiky/statistiky-cr>

BEZPEČNÉ CESTY. Kdo je chodec. In: *Bezpecnecesty.cz* [online]. 2014-2023 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/dopravni-vychova/dopravni-vychova-ve-skolach/chodec/kdo-je-chodec>

BEZPEČNÉ CESTY. Výbava jízdního kola, přilba. In: *Bezpecnecesty.cz* [online]. 2014-2023 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/dopravni-vychova/dopravni-vychova-ve-skolach/cyklista/vybava-jizdniho-kola-prilba>

BEZPEČNÉ CESTY. Dětské autosedačky. In: *Bezpecnecesty.cz* [online]. 2014-2023 [cit. 2023-06-23]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/bezpecnost-automobilu/pasivni-prvky-bezpecnosti/detske-autosedacky>

CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Metodiky CDV. In: *Cdv.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://www.cdv.cz/metodiky/>

CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Snižování nehodovosti a bezpečná infrastruktura. In: *Cdv.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://www.cdv.cz/snizovani-nehodovosti-a-bezpecna-infrastruktura/>

CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Profil Centra dopravního výzkumu, v. v. i. In: *Cdv.cz* [online]. 2020 [cit. 2023-07-12]. Dostupné z: <https://www.cdv.cz/profilspolecnosti/>

CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Metodika dopravní výchovy pro II. stupeň ZŠ. In: *detivdoprave.cz* [online]. 2009 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.detivdoprave.cz/metodika-dopravni-vychovy-pro-ii-stupen-zs/>

CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. Mela eduLARP. In: *Cdv.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-15]. Dostupné z: <https://trafficklarp.cdv.cz/cz/>

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Výuka první pomoci dětí a mládeže. In: *cervenykriz.eu* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/vyuka-pp-deti-a-mladeze>

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Kdo jsme. In: *cervenykriz.eu* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/kdo-jsme>

DENÍK N. Aktivisté na pražské magistrále opět protestovali za snížení nejvyšší povolené rychlosti. In: *denikn.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://denikn.cz/minuta/1182692/>

DOPRAVNÍ ALARM. Dopravní výchova v zahraničí. In: *Dopravnialarm.cz* [online]. 2009 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/dopravni-vychova-vzahranici.pdf>

DOPRAVNÍ ZNAČENÍ. Dopravní značky. In: *dopravni-znaceni.eu* [online]. [cit. 2023-06-08]. Dostupné z: <http://www.dopravni-znaceni.eu/>

EDU.CZ. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. In: *edu.cz* [online]. 2022 [cit. 2023-06-21]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Markétina dopravní výchova. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/o-projektu>

MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Semináře pro pedagogy. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/seminare-pro-pedagogy>

MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Bezplatná distribuce pracovních listů pro ZŠ. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/stranky/70:bezplatna-distribuce-pracovnich-listu-pro-zakladni-skoly.html>

MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA. Pracovní listy. In: *dopravnivychova.cz* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/pracovni-listy>

METODICKÝ PORTÁL RVP. Podklady k výuce témat dopravní výchovy v základních školách. In: *clanky.rvp.cz* [online]. 2012 [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16447/PODKLADY-K-VYUCE-TEMAT-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html>

MELICHAŘÍK, Zdeněk. *Dopravní bezpečnost a dopravní výchova na 1. a 2. stupni ZŠ*. In: *pdf.upol.cz* [online]. 2019 [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://www.pdf.upol.cz/fileadmin/userdata/PdF/VaV/2019/odborne_seminare/FTK_Dopravni_bezpecnost_a_dopravni_vychova_na_1._a_2._stupni_ZS.docx

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Dopravná výchova. In: *minedu.sk* [online]. [cit. 2023-08-12]. Dostupné z: <https://www.minedu.sk/8010-sk/dopravna-vychova/>

MŠMT. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. In: *Msmt.cz* [online]. 2017a [cit. 2023-07-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>

MŠMT. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. In: *Msmt.cz* [online]. 2017b [cit. 2023-07-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

NÁRODNÝ INŠTITÚT VZDELÁVANIA A MLÁDEŽE. Dopravná výchova. In: *statpedu.sk* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/svp-druhy-stupen-zs/prierezove-temy/dopravna-vychova-vychova-k-bezpecnosti-cestnej-premavke/>

PĚŠKY MĚSTEM. Historie. In: *peskymestem.cz* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://peskymestem.cz/o-nas/historie/>

PĚŠKY MĚSTEM. Konference Pěšky městem 2023. In: *peskymestem.cz* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://peskymestem.cz/projekt/konference-pesky-mestem-2023/>

PĚŠKY MĚSTEM. Bezpečné cesty do školy. In: *peskymestem.cz* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://peskymestem.cz/projekt/bezpecne-cesty-do-skoly/>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. PREVENCE – Účastníci silničního provozu. In: *policie.cz* [online]. 2018 [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prevence-ucastnici-silnicniho-provozu.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Cyklisté a jejich povinnosti. In: *policie.cz* [online]. 2012 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/cykliste-a-jejich-povinnosti.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Dítě v autě. In: *policie.cz* [online]. 2010 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uzemni-utvary-sprava-zapadoceskeho-kraje-zpravodajstvi-dite-v-aute.aspx>

WIKIPEDIE. Dopravní značka. In: *cs.wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2023-07-12]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Dopravn%C3%AD_zna%C4%8Dka

WIKIPEDIE. Verkehrspädagogik. In: *de.wikipedia.org* [online]. 2013 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://de.wikipedia.org/wiki/Verkehrsp%C3%A4dagogik>

ZACHRANNASLUZBA. Základy první pomoci. In: *zachrannasluzba.cz* [online]. 2020 [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/zaklady-prvni-pomoci/>

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 13/1997 Sb. Zákon o pozemních komunikacích. In: *zakonyprolidi.cz* [online]. 2010-2023 [cit. 2023-06-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-13>

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích. In: *zakonyprolidi.cz* [online]. 2010-2023 [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 365/2021 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. In: *zakonyprolidi.cz* [online]. 2010-2023 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-365#cast1>